

SEANCE DU JEUDI 27 AVRIL 1989
VERGADERING VAN DONDERDAG 27 APRIL 1989ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 2218.

MESSAGE:

Page 2218.

Chambre des représentants.

COMMUNICATION:

Page 2218.

Dépenses en marge du budget.

DEMISSION D'UN SENATEUR:

Page 2218.

COMPOSITION DE COMMISSION (Modification):

Page 2218.

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Page 2219.

MM. De Belder et Blanpain. — Proposition de loi spéciale réglant la coopération internationale, en ce compris la conclusion de traités par les Communautés et les Régions.

MM. Delloy et Collignon. — Proposition de loi tendant à réglementer les activités privées de transport de fonds.

M. Moureaux et consorts. — Proposition de loi portant création d'une commission parlementaire mixte pour la sécurité des citoyens.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2218.

BOODSCHAP:

Bladzijde 2218.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELING:

Bladzijde 2218.

Uitgaven buiten de begroting.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR:

Bladzijde 2218.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIE (Wijziging):

Bladzijde 2218.

VOORSTELLEN VAN WET (Inoverwegingneming):

Bladzijde 2219.

De heren De Belder en Blanpain. — Voorstel van bijzondere wet tot regeling van de internationale samenwerking met inbegrip van het sluiten van verdragen door de Gemeenschappen en de Gewesten.

De heren Delloy en Collignon. — Voorstel van wet houdende regeling van het particuliere geldtransport.

De heer Moureaux c.s. — Voorstel van wet houdende instelling van een gemengde parlementaire commissie voor de veiligheid van de burgers.

MM. De Beul et Blanpain :

- a) Proposition de loi ordinaire modifiant les lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966;
- b) Proposition de loi spéciale modifiant les lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966.

M. Garcia et consorts :

- a) Proposition de loi relative à la gestion des eaux souterraines dans la Région bruxelloise;
- b) Proposition de loi relative aux établissements incommodes dans la Région bruxelloise;
- c) Proposition de loi relative à la gestion des déchets dans la Région bruxelloise;
- d) Proposition de loi relative aux études d'incidences sur l'environnement (e.i.e.) dans la Région bruxelloise.

M. Lenfant. — Proposition de loi instituant une commission parlementaire mixte chargée d'examiner les questions éthiques nées du développement des techniques et des sciences de la vie et de la santé.

QUESTION ORALE DE M. VANDENHAUTE AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR « LA SUPPRESSION DES MUSIQUES MILITAIRES » :

Orateurs : M. Vandenhaute, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 2219.

QUESTION ORALE DE MME NELIS AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR « L'ACCIDENT SURVENU A UN F16 NEERLANDAIS A GEDINNE » :

Orateurs : Mme Nélis, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 2220.

QUESTION ORALE DE MME TYBERGHIE-VANDEBUSSCHE AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR « LES CONGES SUPPLEMENTAIRES AUX MILICIENS DIRIGEANTS DE MOUVEMENTS DE JEUNESSE » :

Orateurs : Mme Tyberghien-Vandenbussche, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 2220.

QUESTION ORALE DE M. LANNOYE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR « LA POSSIBILITE, POUR LE TRAFIC MARCHANDISES, D'EMPRUNTER LA LIGNE DE CHEMIN DE FER TAMIENES-DINANT » :

Orateurs : M. Lannoye, M. Dehaene, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, p. 2221.

QUESTION ORALE DE M. HASQUIN AU MINISTRE DES FINANCES SUR « LA PEREQUATION CADASTRALE 1990 » :

Orateurs : M. Hasquin, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 2221.

De heren De Beul en Blanpain :

- a) Voorstel van gewone wet tot wijziging van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966;
- b) Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966.

De heer Garcia c.s. :

- a) Voorstel van wet betreffende het grondwaterbeheer in het Brussels Gewest;
- b) Voorstel van wet betreffende de hinderlijke inrichtingen in het Brussels Gewest;
- c) Voorstel van wet betreffende het beheer van afvalstoffen in het Brussels Gewest;
- d) Voorstel van wet betreffende de milieueffectrapportering (m.e.r.) in het Brussels Gewest.

De heer Lenfant. — Voorstel van wet tot instelling van een gemengde parlementaire commissie belast met het onderzoek van de ethische vraagstukken die ontstaan zijn uit de ontwikkeling van wetenschap en techniek op het stuk van leven en gezondheid.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENHAUTE AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER « DE AFSCHAFFING VAN DE MILITAIRE MUZIEKKAPPELLEN » :

Spreekers : de heer Vandenhaute, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 2219.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW NELIS AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER « HET NEERSTORTEN VAN EEN NEDERLANDSE F16 OP HET GRONDGEBIED VAN GEDINNE » :

Spreekers : mevrouw Nélis, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 2220.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW TYBERGHIE-VANDEBUSSCHE AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER « HET EXTRA VERLOF VOOR JEUGDLEIDERS-MILICIENS » :

Spreekers : mevrouw Tyberghien-Vandenbussche, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 2220.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER LANNOYE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER « DE MOGELIJKHEID OM DE SPOORLIJN TAMIENES-DINANT TE GEBRUIKEN VOOR HET GOEDERENVERVOER » :

Spreekers : de heer Lannoye, de heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, blz. 2221.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HASQUIN AAN DE MINISTER VAN FINANCIEN OVER « DE KADASTRALE PEREKWATIE 1990 » :

Spreekers : de heer Hasquin, de heer Maystadt, minister van Financien, blz. 2221.

QUESTION ORALE DE M. GEERAERTS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR « LA LIQUIDATION DU CENTRE ROUTIER A TURNHOUT » :

Orateurs: M. Geeraerts, M. Dehaene, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, p. 2222.

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR « L'ENQUETE SUR LES CAUSES DU NAUFRAGE D'UN BATEAU BELGE EN MER D'IRLANDE » :

Orateurs: M. De Belder, M. Dehaene, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, p. 2222.

QUESTION ORALE DE M. VANDENHAUTE AU MINISTRE DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR « LE SAUVETAGE DES FORETS TROPICALES » :

Orateurs: M. Vandenhaute, M. A. Geens, ministre de la Coopération au Développement, p. 2223.

QUESTION ORALE DE MME AELVOET AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR « LE POINT DE VUE DE LA BELGIQUE EN CE QUI CONCERNE LES NORMES RELATIVES AUX GAZ D'ECHAPPEMENT DES VOITURES DE PETITE CYLINDREE » :

Orateurs: Mme Aelvoet, Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjoint au Premier ministre, p. 2223.

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES SUR « LA PARTICIPATION DE LA BELGIQUE AU MAINTIEN DE L'ORDRE EN NAMIBIE » :

Orateurs: M. De Belder, M. Tindemans, ministre des Relations extérieures, p. 2224.

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU MINISTRE DE L'INTERIEUR, DE LA MODERNISATION DES SERVICES PUBLICS, ET DES INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES NATIONALES SUR « LE DROIT DE VOTE DE RESSORTISSANTS DE LA CEE AUX ELECTIONS EUROPEENNES » :

Orateurs: M. De Belder, M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales, p. 2224.

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU SECRETAIRE D'ETAT AUX AFFAIRES EUROPEENNES ET A L'AGRICULTURE SUR « LA DIRECTIVE EUROPEENNE RELATIVE A LA TELEVISION SANS FRONTIERES » :

Orateurs: M. De Belder, M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures, p. 2225.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GEERAERTS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER « DE LIKWIDATIE VAN HET CENTRUM VOOR WEGVERVOER TE TURNHOUT » :

Sprekers: de heer Geeraerts, de heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, blz. 2222.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER « HET ONDERZOEK NAAR DE OORZAKEN VAN EEN RAMP MET EEN BELGISCH SCHIP IN DE IERSE ZEE » :

Sprekers: de heer De Belder, de heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, blz. 2222.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENHAUTE AAN DE MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER « DE INSTANDHOUDING VAN DE TROPISCHE WOUDEN » :

Sprekers: de heer Vandenhaute, de heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, blz. 2223.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW AELVOET AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER « HET BELGISCH STANDPUNT INZAKE DE NORMERING VAN DE UITLAATGASSEN VAN KLEINE AUTO'S » :

Sprekers: mevrouw Aelvoet, mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister, blz. 2223.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN OVER « DE DEELNAME VAN BELGIE AAN DE ORDEHANDHAVING IN NAMIBIE » :

Sprekers: de heer De Belder, de heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 2224.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN, VAN DE MODERNISERING VAN DE OPENBARE DIENSTEN, EN VAN DE NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN CULTURELE INSTELLINGEN OVER « HET STEMRECHT VOOR EEG-ONDERDANEN BIJ DE EUROPESE VERKIEZINGEN » :

Sprekers: de heer De Belder, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, blz. 2224.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN EN LANDBOUW OVER « DE EUROPESE RICHTLIJN INZAKE TELEVISIE ZONDER GRENZEN » :

Sprekers: de heer De Belder, de heer De Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 2225.

QUESTION ORALE DE M. VAN APEREN AU SECRETAIRE D'ETAT AUX AFFAIRES EUROPEENNES ET A L'AGRICULTURE SUR « LE PAIEMENT TARDIF DE LA PRIME DE CESSATION VOLONTAIRE DE LA PRODUCTION LAITIERE » :

Orateurs: M. Van Aperen, M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures, p. 2226.

QUESTION ORALE DE M. HASQUIN AU PREMIER MINISTRE SUR « L'ABSENCE DE COHESION DU GOUVERNEMENT EN MATIERE DE POLITIQUE SCIENTIFIQUE » :

Orateurs: M. Hasquin, M. Schiltz, Vice-Premier ministre et ministre du Budget et de la Politique scientifique, p. 2226.

QUESTION ORALE DE M. JAN LECLERCQ AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR « LA CONCLUSION D'UN CONTRAT AVEC LE RIJKS WATERSTAAT NEERLANDAIS EN VUE DE PREVENIR LA POLLUTION DU LITTORAL DE LA MER DU NORD PAR LES HYDROCARBURES » :

Orateurs: M. Jan Leclercq, Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjoint au Premier ministre, p. 2227.

PROPOSITION DE LOI (Discussion et vote) :

Proposition de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. De Loor, rapporteur, Mme Nélis, M. Vandenhoute, M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales, p. 2228.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2229.

Vote sur l'ensemble de la proposition de loi, p. 2230.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 2230.

INTERPELLATIONS (Discussion) :

Interpellation de Mme Aelvoet au ministre de la Coopération au Développement sur « la diminution de la contribution belge à la coopération au développement ».

Interpellation de M. Pataer au ministre de la Coopération au Développement sur « la difficulté croissante d'atteindre l'objectif de 0,7 p.c. du PNB à affecter à la coopération au développement ».

Orateurs: Mme Aelvoet, M. Pataer, M. A. Geens, ministre de la Coopération au Développement, p. 2231.

Interpellation de M. Capoen au ministre de la Défense nationale sur « le commerce d'engins de guerre dans la région d'Ypres ».

Orateurs: MM. Capoen, Bourgois, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 2237.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN APEREN AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN EN LANDBOUW OVER « DE LAATTIJDIGE UITBETALING VAN DE PREMIE VOOR HET VRIJWILIG STOPZETTEN VAN DE MELKQUOTA » :

Sprekers: de heer Van Aperen, de heer De Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 2226.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HASQUIN AAN DE EERSTE MINISTER OVER « DE VERDEELDHEID VAN DE REGERING INZAKE WETENSCHAPSBELEID » :

Sprekers: de heer Hasquin, de heer Schiltz, Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Wetenschapsbeleid, blz. 2226.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER JAN LECLERCQ AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER « HET AFSLUITEN VAN EEN CONTRACT MET DE RIJKS WATERSTAAT TER VOORKOMING VAN DE OLIEPOLLUTIE VAN DE NOORDZEEKUST » :

Sprekers: de heer Jan Leclercq, mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister, blz. 2227.

VOORSTEL VAN WET (Beraadslaging en stemming) :

Voorstel van wet houdende wijziging van de op 20 februari 1980 gecoördineerde wetten betreffende het statuut van de gewetensbezwaarden.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer De Loor, rapporteur, mevrouw Nélis, de heer Vandenhoute, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, blz. 2228.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2229.

Stemming over het voorstel van wet in zijn geheel, blz. 2230.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 2230.

INTERPELLATIES (Bespreking) :

Interpellatie van mevrouw Aelvoet tot de minister van Ontwikkelingssamenwerking over « de dalende Belgische bijdrage voor de ontwikkelingssamenwerking ».

Interpellatie van de heer Pataer tot de minister van Ontwikkelingssamenwerking over « het alsnog moeilijker bereiken van het streefdoel 0,7 pct. van het BNP te besteden aan ontwikkelingssamenwerking ».

Sprekers: mevrouw Aelvoet, de heer Pataer, de heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, blz. 2231.

Interpellatie van de heer Capoen tot de minister van Landsverdediging over « de handel in oorlogstuigen in het leperse ».

Sprekers: de heren Capoen, Bourgois, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 2237.

Interpellation de M. Hatry à M. Thys, secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, sur « la politique d'aménagement du territoire dans la Région bruxelloise et, plus particulièrement, en matière d'implantation de bureaux ».

Orateurs: M. Hatry, M. Thys, secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, adjoint au ministre de la Région bruxelloise, p. 2240.

Interpellation de Mme Aelvoet au ministre des Affaires sociales sur « la situation du personnel hospitalier ».

Orateurs: Mme Aelvoet, M. Arts, M. Busquin, ministre des Affaires sociales, p. 2244.

Interpellation de M. Bayenet au ministre des Relations extérieures sur « la situation en Colombie ».

Orateurs: M. Bayenet, M. Tindemans, ministre des Relations extérieures, p. 2248.

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT:

Page 2251.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 2251.

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Justice pour l'année budgétaire 1989.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 2251.

MM. Flagothier et Cardoen. — Proposition de loi modifiant les lois coordonnées sur le Conseil d'Etat.

MM. Blanpain et Peeters. — Proposition de loi relative à la sécurité sociale des travailleurs frontaliers.

M. Van Eetvelt. — Proposition de loi tendant à n'établir aucune relation avec le droit du travail pour les sportifs à la rémunération modique.

M. Laverge. — Proposition de loi portant suppression de l'abattement forfaitaire pour charges professionnelles en ce qui concerne les profits provenant de l'exercice d'un mandat parlementaire.

M. Pataer. — Proposition de loi modifiant l'article 78 de la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987.

PROPOSITION DE RESOLUTION (Dépôt):

Page 2251.

M. Janzegers. — Proposition de résolution tendant à réglementer les congés des animateurs de jeunesse-miliciens.

INTERPELLATION (Demande):

Page 2251.

Interpellatie van de heer Hatry tot de heer Thys, staatssecretaris voor het Brussels Gewest, over « de politiek van ruimtelijke ordening in het Brussels Gewest, in het bijzonder met betrekking tot kantoorgebouwen ».

Sprekers: de heer Hatry, de heer Thys, staatssecretaris voor het Brussels Gewest, toegevoegd aan de minister van het Brussels Gewest, blz. 2240.

Interpellatie van mevrouw Aelvoet tot de minister van Sociale Zaken over « de situatie van het personeel in de ziekenhuizen ».

Sprekers: mevrouw Aelvoet, de heer Arts, de heer Busquin, minister van Sociale Zaken, blz. 2244.

Interpellatie van de heer Bayenet tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « de toestand in Colombia ».

Sprekers: de heer Bayenet, de heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 2248.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER:

Bladzijde 2251.

ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2251.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1989.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2251.

De heren Flagothier en Cardoen. — Voorstel van wet tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De heren Blanpain en Peeters. — Voorstel van wet betreffende de sociale zekerheid van grensarbeiders.

De heer Van Eetvelt. — Voorstel van wet strekkende tot het ontkoppelen van enige arbeidsrechtelijke relatie voor de sportbeoefenaars met een bescheiden vergoeding.

De heer Laverge. — Voorstel van wet houdende afschaffing van de forfaitaire aftrek voor bedrijfslasten op het vlak van de baten behaald uit hoofde of ter gelegenheid van het uitoefenen van een parlementair mandaat.

De heer Pataer. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 78 van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Indiening):

Bladzijde 2251.

De heer Janzegers. — Voorstel van resolutie tot regeling van het verlof voor jeugdleiders-dienstplichtigen.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 2251.

M. Pataer au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « l'application de la loi dite « de Seveso » du 21 janvier 1987 ».

De heer Pataer tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de toepassing van de zogenoemde Sevesowet van 21 januari 1987 ».

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 5 m.
De vergadering wordt geopend te 15 h 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Deneir, en mission à l'étranger; de Seny, Diegenant, pour devoirs professionnels; De Wulf, Désir, Schoeters, pour d'autres devoirs; Houssa, Suykerbuyk, pour devoirs administratifs, et Buchmann, malade, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Deneir, met opdracht in het buitenland; de Seny, Diegenant, wegens beroepsplichten; De Wulf, Désir, Schoeters, wegens andere plichten; Houssa, Suykerbuyk, wegens ambtsplichten, en Buchmann, ziek.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGE — BOODSCHAP

M. le Président. — Par message du 13 avril 1989, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet d'acte de naturalisations.

Bij boodschap van 13 april 1989 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen het ontwerp van akte van naturalisaties.

— Renvoi à la commission des Naturalisations.

Verwezen naar de commissie voor de Naturalisaties.

COMMUNICATION — MEDEDELING

Dépenses en marge du budget — Uitgaven buiten de begroting

M. le Président. — En application de l'article 24, alinéa 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, le Premier ministre a donné connaissance au Sénat, par dépêche du 21 avril 1989, de la délibération (n° 3056), prise par le Conseil des ministres et relative à des dépenses faites en marge du budget.

Overeenkomstig artikel 24, 2e lid, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, heeft de Eerste minister, bij dienstbrief van 21 april 1989, aan de Senaat kennis gegeven van de beraadslaging

(nr. 3056), door de Ministerraad getroffen betreffende uitgaven gedaan buiten de begroting.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au Premier ministre.

Van deze mededeling wordt aan de Eerste minister akte gegeven.

DEMISSION D'UN SENATEUR

ONTSLAG VAN EEN SENATOR

M. le Président. — Par lettre du 26 avril 1989, M. Maurice Lafosse, sénateur élu par le conseil provincial de Hainaut, m'a fait savoir qu'il renonce à son mandat à partir du 1er mai 1989.

Bij brief van 26 april 1989 heeft de heer Maurice Lafosse, senator gekozen door de provincieraad van Henegouwen, mij laten weten dat hij met ingang van 1 mei 1989, van zijn mandaat afziet.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIE

Wijziging

COMPOSITION DE COMMISSION

Modification

De Voorzitter. — Bij het bureau is een voorstel ingediend tot wijziging van de samenstelling van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden:

De heer Crucke zou de heer Adriaensens vervangen als effectief lid;

Le bureau est saisi d'une demande tendant à modifier la composition de la commission de l'Intérieur:

M. Crucke remplacerait M. Adriaensens comme membre effectif;

De heer Adriaensens zou de heer Crucke vervangen als plaatsvervangend lid.

M. Adriaensens remplacerait M. Crucke comme membre suppléant.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en est ainsi décidé.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking van de inoverwegingneming van voorstellen van wet.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions de loi.

U hebt de lijst van de verschillende in overweging te nemen voorstellen van wet ontvangen met opgave van de commissies waarnaar het bureau voornemens is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions de loi à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

Ik verzoek de leden die opmerkingen mochten willen maken, mij daarvan vóór het einde van de vergadering kennis te geven.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Indien intussen van geen bezwaren blijkt, worden die voorstellen in overweging genomen en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestion divergente, je considérerai ces propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

QUESTION ORALE DE M. VANDENHAUTE AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR « LA SUPPRESSION DES MUSIQUES MILITAIRES »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENHAUTE AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER « DE AFSCHAFING VAN DE MILITAIRE MUZIEKKAPPELEN »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Vandenhautte au ministre de la Défense nationale sur « la suppression des musiques militaires ».

La parole est à M. Vandenhautte.

M. Vandenhautte. — Monsieur le Président, les musiques militaires constituent actuellement le seul lien réel entre l'armée et toutes les couches de la population. Les fastes annuels de la cavalerie se déroulent dans ma commune. C'est à la demande de cette unité que j'interviens aujourd'hui à cette tribune.

La plupart des unités militaires sont jumelées avec des villes et communes du pays.

Régulièrement, dans le cadre de ce jumelage, des cérémonies sont organisées, dont le pion majeur est la musique militaire. Vous parlez de supprimer la plupart des musiques militaires.

Or, la suppression de celles-ci risque d'entraîner de nombreux problèmes sociaux.

Aussi, monsieur le ministre, je me permets de vous poser les questions suivantes.

1. 80 p.c. des musiciens militaires sont affectés au cadre d'active. Lors de leur reclassement, dans quelle unité comptez-vous les affecter, compte tenu du fait que leur seule classification est la musique?

2. 20 p.c. de ces mêmes musiciens militaires sont composés des classes 5 et 4, c'est-à-dire de volontaires à court terme. Pourriez-vous nous préciser si le contrat de ces militaires « volontaires » sera reconduit à l'expiration du terme?

3. Qu'advient-il de tous les investissements qui ont été consentis dans ce domaine par vos services, par exemple, les salles de répétitions, les nouvelles tenues, etc.?

M. le Président. — La parole est à M. Coëme, ministre.

M. Coëme, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, dans le cadre des restrictions budgétaires et des économies à réaliser au sein de la Défense nationale, le gouvernement a décidé le 17 mars dernier de ne laisser subsister qu'une musique militaire par force. Les musiques des Chasseurs ardennais et des Grenadiers sont donc concernées par cette mesure.

Dans le contexte de la réduction des besoins en musiciens et en application de l'article 9 de l'arrêté royal du 17 mars 1977, les musiciens temporaires dont le contrat vient à expiration avant le 31 octobre, peuvent souscrire un réengagement, soit en qualité de musicien temporaire, soit en qualité de volontaire ordinaire pour occuper des fonctions critiques actuellement non honorées à l'armée. Ceux dont l'engagement en cours vient à échéance après le 31 octobre ne peuvent souscrire de réengagement qu'en tant que volontaire temporaire ordinaire.

Ces mesures engendreront, bien sûr, une importante diminution dans l'ensemble des musiques en 1989 et 1990.

Pour ce qui concerne les musiciens de carrière, ceux-ci sont protégés par leur statut. Ils ne peuvent, sans leur consentement, être affectés dans d'autres groupes d'emplois.

Les musiciens issus des deux musiques dissoutes seront affectés aux musiques maintenues, dont la musique de la Gendarmerie composée de militaires. La répartition sera effectuée au prorata de la diminution des musiciens temporaires. La réaffectation tiendra compte des spécialités musicales, mais aussi, chaque fois que possible, des situations sociales et personnelles des intéressés.

Les surnombres momentanés seront assez rapidement résorbés par les départs des musiciens temporaires ainsi que par les départs naturels en fin de carrière.

Il est vrai, par ailleurs, que des investissements pour un montant total de 12 millions ont été consentis en 1987 pour la salle de répétition de la musique des Chasseurs ardennais et, en 1987 et 1988, pour des tenues de tradition.

Le problème des investissements déjà réalisés se pose cependant lors de chaque restructuration; il ne peut être un frein, dès lors que les économies réalisées à moyen terme et récurrentes sont supérieures aux investissements récents. A titre indicatif, les frais en personnel des deux musiques qui seront dissoutes s'élèvent à quelque 75 millions.

La destination des tenues encore en bon état fait partie de l'étude en cours quant à l'opération de dissolution.

Vous savez que cette mesure est en retrait par rapport à la proposition contenue dans l'étude du chef d'état-major général.

Elle a été prise dans le cadre d'une opération d'ensemble, visant à des économies à la Défense nationale afin de préserver l'essentiel de l'outil militaire dans cette période budgétaire difficile et avec la volonté affirmée de restaurer l'équilibre des finances publiques.

QUESTION ORALE DE MME NELIS AU MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «L'ACCIDENT SURVENU A UN F16 NEERLANDAIS A GEDINNE»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW NELIS AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «HET NEERSTORTEN VAN EEN NEDERLANDSE F16 OP HET GRONDGEBIED VAN GEDINNE»

M. le Président. — La parole est à Mme Nélis pour poser une question orale au ministre de la Défense nationale sur «l'accident survenu à un F16 néerlandais à Gedinne».

Mme Nélis. — Monsieur le Président, le 19 avril dernier, un F16 néerlandais s'est écrasé à Houdremont sur le territoire de Gedinne. Heureusement, l'avion est tombé dans un champ et le pilote n'a été que blessé.

Cependant, le nombre d'accidents survenus à des F16 est inquiétant, d'autant que les vols au-dessus de notre territoire semblent actuellement plus nombreux.

M. le ministre pourrait-il nous dire s'il est en mesure, à la suite de l'enquête, de nous donner les causes de cet accident; si le vol s'effectuait à basse altitude lors de l'accident et s'il avait lieu dans le cadre de l'OTAN; si les leçons dégagées de ce nouvel accident ne vont pas entraîner un renforcement des mesures de sécurité, non seulement pour notre force aérienne, mais également pour les vols de l'OTAN; si l'appareil avait à son bord un réservoir d'hydrazine et si ce réservoir a subi des dégâts?

M. le Président. — La parole est à M. Coëme, ministre.

M. Coëme, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, je tiens à préciser tout d'abord que les statistiques relatives aux accidents d'avions F16 ne sont nullement anormales ni en Belgique ni dans les autres pays utilisateurs de ces avions: Pays-Bas, Danemark, Norvège, Force aérienne américaine en RFA, Turquie, etc.

Quant aux vols au-dessus de notre territoire, ceux-ci n'ont varié que très faiblement, puisqu'ils sont fonction du nombre d'heures effectué annuellement par pilote, soit environ 165 à 170 heures; respectivement, au cours des trois dernières années, 165, 168 et 170 heures.

En réponse à vos différentes questions, madame Nélis, je commencerai par préciser que, bien que l'enquête soit toujours en cours, il est certain que le pilote a dû s'éjecter à la suite d'une panne de réacteur. Il avait effectué une mission de défense aérienne en France dans le cadre d'un exercice annuel au profit des Forces aériennes tactiques françaises. Il était en route vers la base de Beauvechain quand survint la panne de moteur. Il s'éjecta après avoir vainement, à deux reprises, essayé la procédure de rallumage.

Le fait que le vol se soit déroulé à basse altitude n'est évidemment pas la cause de l'accident. Il est probable que des leçons seront dégagées aux Pays-Bas, lorsque l'origine de la panne aura pu être déterminée avec précision.

En ce qui concerne toutefois les F16 belges, cela ne devrait avoir aucune incidence, étant donné que l'avion hollandais était équipé d'un réacteur appartenant à une série différente de celle dont sont pourvus les avions belges. Il n'y a donc pas lieu pour la Force aérienne belge d'envisager de nouvelles mesures de sécurité ni en ce qui concerne l'exécution de telles missions ni quant aux caractéristiques techniques de l'avion.

Les avions F16 sont tous équipés d'un réservoir d'hydrazine afin de pouvoir, notamment en cas de panne de moteur, diriger l'avion vers une zone dégagée. Vous apprécierez qu'en pareilles circonstances, le pilote puisse à la fois sauver sa vie propre et celle des populations menacées. L'hydrazine permet, en effet, d'alimenter une turbine fournissant le courant électrique et la pression hydraulique nécessaires pour piloter l'avion pendant quelques instants après la panne de réacteur.

Ce réservoir a été retrouvé intact. Toutefois, une petite fuite a été constatée à la suite de la rupture entre le réservoir et l'appareil. Toutes les mesures ont été prises par l'équipe spéciale de secours en vue de neutraliser le produit en question.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW TYBERGHIE-VANDENBUSCHE AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «HET EXTRA VERLOF VOOR JEUGDLEIDERS-MILICIENS»

QUESTION ORALE DE MME TYBERGHIE-VANDENBUSCHE AU MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «LES CONGES SUPPLEMENTAIRES AUX MILICIENS DIRIGEANTS DE MOUVEMENTS DE JEUNESSE»

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Tyberghien voor het stellen van een mondelinge vraag aan de minister van Landsverdediging over «het extra verlof voor jeugdleiders-miliciens».

Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche. — Mijnheer de Voorzitter, op pagina 53 van het regeerakkoord staat: «De minister van Landsverdediging zal het probleem van het verlof voor de jeugdleiders in positieve zin oplossen.»

In december 1988 deed de minister van Landsverdediging een positieve belofte in zijn antwoord aan de heer Van Peel in de Kamer van volksvertegenwoordigers. De minister verklaarde dat de aanvragen met veel goede wil zouden worden behandeld en dat de criteria soepel zouden worden toegepast.

Tot onze verbazing vernemen wij nu dat er nog steeds 150 à 200 jeugdleiders geen extra verlof krijgen, dit ondanks de ontelbare tussenkomsten uit alle rangen die het gewettigde verzoek beklemtoonden en ondanks de grote verwachting geschapen door de herhaalde positieve verklaringen.

Graag vernamen wij vandaag welke de reden is voor het uitblijven van een gunstige beslissing in verband met deze reglementaire verzoeken. Op welke normen steunt de beslissing om minder mandaten toe te staan dan in 1988?

Wij pleiten met meer dan gewone aandrang om dit jaar als een overgangsjaar te beschouwen in afwachting van een definitieve regeling en om ten spoedigste voldoende jeugdleiders ter beschikking te hebben om alle geplande zomerkampen te begeleiden. Dit is in het belang van de jeugdbeweging in Vlaanderen en van de veiligheid van zoveel kinderen in het hele land, die met spanning uitkijken naar de komende vakantiekampen.

M. le Président. — La parole est à M. Coëme, ministre.

M. Coëme, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, je réponds bien volontiers à la question de Mme Tyberghien bien que, selon la règle, je devrais m'en garder.

La déclaration d'investiture de ce gouvernement dispose que le département de la Défense nationale s'attachera, dans la mesure du possible, à régler le problème des miliciens porteurs d'un diplôme de moniteur et affectés pendant la période de vacances aux camps de jeunesse.

Vous n'ignorez pas que les problèmes de la jeunesse et de l'enfance font l'objet de toute mon attention non seulement en tant que ministre de la Défense nationale, mais aussi dans d'autres fonctions.

Je vous demande cependant de comprendre que s'il m'appartient de veiller à ce que les camps de vacances se déroulent dans les meilleures conditions, selon les critères établis jusqu'à présent, il convient aussi que, pendant ce temps, nos forces armées restent opérationnelles.

Par ailleurs, conformément à l'évolution de la société, les miliciens moniteurs ne sont pas les seuls à vouloir prendre du congé pendant les mois de juillet et d'août. En outre, il convient d'appliquer un principe d'égalité entre miliciens car ceux qui

n'ont pas la vocation de s'occuper des jeunes doivent pouvoir, eux aussi, prendre quelques jours de congé pendant les mois d'été.

La mesure en question qui n'est pas un droit légal, est appliquée depuis 1973 et il convient de la préserver.

Cette année, comme l'année dernière déjà, sensibilisé par les organisations de jeunesse, j'ai demandé que le problème soit examiné avec souplesse.

L'avant-projet de statut du milicien, depuis quelques semaines à l'examen au Conseil d'Etat, règle définitivement ce problème. Dans le cadre d'une mesure globale, le nombre de jours de congé sera doublé et des facilités seront octroyées aux titulaires de brevets de moniteurs pour qu'ils puissent être affectés aux camps de vacances. Une proposition de résolution est déposée à la Chambre dans ce sens et nous en débattons prochainement en commission de la Défense.

Monsieur le Président, en attendant l'année prochaine qui verra l'instauration d'un tout autre régime où chacun devra donner du sien, nous veillerons donc aux intérêts légitimes de la jeunesse et des organisateurs de camps de jeunesse, mais également à ceux de la Défense nationale et de l'ensemble des miliciens.

QUESTION ORALE DE M. LANNOYE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR « LA POSSIBILITE, POUR LE TRAFIC MARCHANDISES, D'EMPRUNTER LA LIGNE DE CHEMIN DE FER TAMINES-DINANT »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER LANNOYE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER « DE MOGELIJKHEID OM DE SPOORLIJN TAMINES-DINANT TE GEBRUIKEN VOOR HET GOEDERENVERVOER »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Lannoye au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles sur « la possibilité, pour le trafic marchandises, d'emprunter la ligne de chemin de fer Taminés-Dinant ».

La parole est à M. Lannoye.

M. Lannoye. — Monsieur le Président, il me revient que, dans le cadre de la modernisation de son service « marchandises », la SNCB aurait l'intention d'organiser le trafic des marchandises via l'itinéraire Anvers - Louvain - Ottignies - Fleurus - Taminés - Namur - Dinant - Athus, par l'ouverture du tronçon Fleurus - Taminés et la mise à trois voies du tronçon Taminés - Namur ce qui, évidemment, implique des expropriations.

M. le ministre peut-il me dire si la possibilité a été étudiée d'utiliser de préférence la ligne 150 Taminés - Yvoir à ces fins ?

La réouverture de ce tronçon présenterait, en effet, plusieurs avantages :

1. Elle permettrait d'éviter toute nouvelle expropriation.

2. La SNCB aurait la possibilité de desservir à nouveau, tout au moins aux heures de pointe et en service touristique, les arrêts suivants : Falisolle, Aisemont, Fosses, Bambois, Saint-Gérard, Mettet, Furnaux, Ermeton, Maredret, Sosoye, Falaën, Warnant et Anhee.

Il y aurait sûrement moyen de trouver un terrain d'entente avec l'ASBL TTM — Train Touristique de la Meuse et de la Mollignée — ainsi qu'avec la Défense nationale intéressée par l'utilisation de cette ligne.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

3. Le passage des trains par Namur serait évité.

M. le Président. — La parole est à M. Dehaene, Vice-Premier ministre.

M. Dehaene, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, la SNCB a, en effet, examiné dans le cadre de son étude « Athus-Meuse », une variante prévoyant l'utilisation de la ligne 150 entre Taminés et Yvoir, bifurcation d'Anhee.

Cette variante n'a pas été retenue pour les raisons suivantes :

1. Un profil en long défavorable limite les possibilités de traction, même avec du matériel performant, à celles existantes sur l'itinéraire actuel via la ligne 162. Cet itinéraire de la ligne 150 constitue, en fait, un simple détournement sur 43,4 kilomètres par rapport à l'itinéraire actuel de l'ensemble du trafic « marchandises », ce qui augmente considérablement les charges actuelles d'exploitation.

2. L'absence d'une gare intermédiaire de relais à mi-parcours entre Anvers et Bettembourg, telle que Ronet sur l'itinéraire actuel, obligerait la SNCB à traiter l'ensemble du trafic « marchandises » d'Anvers à Stockem/Bettembourg par des locomotives bi-courant 3/25 kV. Cette contrainte imposait dès lors l'électrification immédiate de l'ensemble de l'itinéraire, y compris de l'Athus-Meuse et le renouvellement prématuré d'une partie du parc actuel des engins de traction 3 kV.

3. Toutes les variantes étudiées par la ligne 150 se révèlent, sur le plan économique, plus défavorables que la situation existante.

Les écarts financiers par rapport à cette dernière varient entre 3,289 milliards et 9,135 milliards sur la période de trente ans prise en considération, soit un écart moyen annuel de 190,2 millions à 528,3 millions.

QUESTION ORALE DE M. HASQUIN AU MINISTRE DES FINANCES SUR « LA PEREQUATION CADASTRALE 1990 »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HASQUIN AAN DE MINISTER VAN FINANCIEN OVER « DE KADASTRALE PEREKWATIE 1990 »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hasquin au ministre des Finances sur « la péréquation cadastrale 1990 ».

La parole est à M. Hasquin.

M. Hasquin. — Monsieur le Président, le Code des impôts sur les revenus prévoit en son article 376 :

« Paragraphe 1er. L'administration du Cadastre procède tous les dix ans à une péréquation générale des revenus cadastraux selon la procédure prévue au chapitre 2 du présent titre.

Paragraphe 2. Les revenus cadastraux résultant d'une péréquation cadastrale générale sont censés exister à partir du 1er janvier qui suit l'expiration de la période de dix ans. »

La dernière révision des revenus cadastraux s'est faite avec effet au 1er janvier 1980. M. le ministre pourrait-il nous préciser sur quelles bases se prépare la péréquation cadastrale 1990 ?

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, ministre.

M. Maystadt, ministre des Finances. — Monsieur le Président, initialement, une nouvelle péréquation générale des revenus cadastraux avait été envisagée pour le 1er janvier 1986. Cette péréquation était prévue par la loi du 19 juillet 1979 modifiant

le Code des impôts sur les revenus en matière de fiscalité immobilière.

Par la suite, cette péréquation a été postposée jusqu'au 1er janvier 1991 par la loi du 27 décembre 1984 portant des dispositions fiscales.

J'estime que, dans le contexte socio-économique et fiscal actuel, la mise en œuvre d'une péréquation générale des revenus cadastraux est inopportune. Elle pourrait être de nature à freiner la relance actuellement perceptible dans le secteur de la construction.

Par conséquent, je proposerai prochainement au gouvernement de postposer de cinq ans la péréquation générale de sorte que les revenus cadastraux péréqués serviront alors de base à l'établissement du précompte immobilier à partir de l'exercice d'imposition 1996 et à l'impôt sur les revenus à partir de l'exercice d'imposition 1997, chaque fois, il va de soi, sur les revenus de l'année 1996.

Cette proposition de reporter la péréquation générale à dater du 1er janvier 1996 sera insérée dans le projet de loi en matière fiscale à l'élaboration duquel mon administration travaille actuellement.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GEERAERTS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER DE «LIKWIDATIE VAN HET CENTRUM VOOR WEGVERVOER TE TURNHOUT»

QUESTION ORALE DE M. GEERAERTS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR «LA LIQUIDATION DU CENTRE ROUTIER A TURNHOUT»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Geeraerts aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen over «de likwidatie van het centrum voor wegvervoer te Turnhout».

Het woord is aan de heer Geeraerts.

De heer Geeraerts. — Mijnheer de Voorzitter, reeds enkele maanden is er sprake van reorganisatie in de centra voor wegvervoer van de NMBS. Uit diverse contacten en ook uit persberichten blijkt dat het de bedoeling is het centrum in Turnhout op te doeken. Hierdoor zouden meer dan 50 werkplaatsen in Turnhout verdwijnen. De besparingen zijn mij niet duidelijk, want de activiteiten zouden worden overgeplaatst naar Hasselt en Antwerpen. Overigens bestaat er geen enkele aanklacht tegen de rentabiliteit van het centrum te Turnhout. Dat kan dus ook de reden voor de reorganisatie niet zijn.

Mag ik de minister erop wijzen dat de Kempen nog steeds een zone is met een achtergebleven economische ontwikkeling en dat alle inspanningen moeten worden geleverd om het welzijn in de Kempen op eenzelfde peil te brengen als de rest van het land? Een beslissing in de zin, zoals hiervoor vermeld, doet precies het tegengestelde. Ik zou dan ook graag vernemen dat de geruchten niet op waarheid berusten en dat het centrum te Turnhout blijft bestaan. In het andere geval verneem ik graag de redenen voor het verdwijnen van deze economische activiteit in de Kempen.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Dehaene.

De heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen. — Mijnheer de Voorzitter, met het oog op de sanering van de stukgoedsector heeft de NMBS beslist het huidige aantal centra voor wegvervoer

te verminderen met ongeveer één derde, volgens het verkeersvolume, de beschikbare infrastructuur en de transportmogelijkheden tussen de wegcentra.

Dank zij de concentratie van de stukgoedactiviteiten in een beperkt aantal wegcentra kunnen de overnemende centra met optimaal rendement werken.

De raad van bestuur heeft het voorstel van de directie, om het wegcentrum van Turnhout te sluiten, goedgekeurd.

De activiteiten van Turnhout zullen worden overgeheveld naar Antwerpen DS en Hasselt, wegcentra die over een aangepaste infrastructuur beschikken om de bijkomende werkzaamheden uit te voeren.

Door deze maatregel zal er in Turnhout 50 man kunnen worden uitgespaard. In de overnemende stations Antwerpen DS en Hasselt is een uitbreiding van het personeelskader in het vooruitzicht gesteld van respectievelijk 17 en 7 posten. De uiteindelijke personeelsbezuiniging ingevolge deze reorganisatie bedraagt 35 eenheden.

De afschaffing van het wegcentrum van Turnhout zal een jaarlijkse besparing mogelijk maken van circa 44 miljoen, indirecte bezuinigingen niet meegerekend.

De kans is reëel dat een gedeelte van het personeel van Turnhout ter plaatse opnieuw kan worden «benut» voor het vervullen van administratieve formaliteiten betreffende het verkeer van volledige wagenladingen van de stations uit de regio «Antwerpen — Mol — Herentals». Mijn diensten bestuderen momenteel de concentratie van deze werkzaamheden in het station Turnhout. De sluiting van het wegcentrum van Turnhout zal geen weerslag hebben op de dienstverlening aan de klanten.

Er moet aan worden toegevoegd dat de diensten van de wegcentra niet tot de verplichte diensten van de NMBS behoren, maar wel tot de activiteiten die rendabel moeten zijn. Deze sector is op het ogenblik sterk verlieslatend. Dat is derhalve een reden tot rationalisatie.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN OVER «HET ONDERZOEK NAAR DE OORZAKEN VAN EEN RAMP MET EEN BELGISCH SCHIP IN DE IERSE ZEE»

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES SUR «L'ENQUETE SUR LES CAUSES DU NAUFRAGE D'UN BATEAU BELGE EN MER D'IRLANDE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Belder aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen over «het onderzoek naar de oorzaken van een ramp met een Belgisch schip in de Ierse Zee».

Het woord is aan de heer De Belder.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb de minister van Buitenlandse Betrekkingen reeds ondervraagd in verband met de mogelijkheid dat een duikboot de oorzaak zou zijn van de ramp met de *Uilenspiegel* in de Ierse Zee. De minister heeft mij verzekerd dat hij de gepaste conclusies zal trekken uit de resultaten van het onderzoek zodra dit afgesloten zou zijn.

Vermits het onderzoek wordt uitgevoerd door de hoofdwaterschout van Oostende, die onder uw bevoegdheid valt, mijnheer de minister, zou ik graag van u vernemen hoe het onderzoek verlopen is, of er werd samengewerkt met de Britse en Ierse autoriteiten, en welke conclusies u nu reeds kan trekken.

Toen ik deze vraag heb opgesteld, was het onderzoek nog niet zo ver gevorderd als ik vanochtend over de radio heb vernomen. U zal mij wellicht dan ook recente informatie kunnen verschaffen.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Dehaene.

De heer Dehaene, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens op te merken dat het onderzoek naar de oorzaak van het verdwijnen van de *Uilenspiegel* in de Ierse Zee gebeurt op twee niveaus.

Er is een onderzoek dat wordt ingesteld door de onderzoeksraad voor de Zeevaart, wat het nautische aspect betreft.

Momenteel werden aan de expert die door de onderzoeksraad aangewezen werd in deze zaak, informatie en gegevens bezorgd door de commandant van de mijnenveger *Bellis*, die het schip heeft kunnen lokaliseren in de Ierse Zee.

Gelijktijdig met dit onderzoek geschiedt er een gerechtelijk onderzoek door de diensten van het waterschoutsbambt der Kust.

De waterschout treedt in deze hoedanigheid op onder verantwoordelijkheid van de procureur des Konings van Brugge, aan wie alle gegevens en bevindingen moeten worden gezonden.

Het is duidelijk dat op het ogenblik beide onderzoeken slechts in een aanvangsfase verkeren en dat het voorbarig zou zijn nu reeds conclusies te formuleren.

Tenslotte wil ik er de aandacht op vestigen dat deze scheepsramp zich heeft voorgedaan in internationale wateren en dat tot nu toe uitsluitend op de medewerking van de Britse autoriteiten een beroep werd gedaan.

De *Coast-Guards* van Liverpool hebben onmiddellijk hun medewerking toegezegd en geholpen waar nodig.

QUESTION ORALE DE M. VANDENHAUTE AU MINISTRE DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR
« LE SAUVETAGE DES FORETS TROPICALES »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENHAUTE AAN DE MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER « DE INSTANDHOUDING VAN DE TROPISCHE Wouden »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Vandenhautte au ministre de la Coopération au Développement sur « le sauvetage des forêts tropicales ».

La parole est à M. Vandenhautte.

M. Vandenhautte. — Monsieur le Président, il y a peu, M. le ministre annonçait que la Belgique participerait au plan d'action pour la sauvegarde des forêts tropicales, mis sur pied par l'organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture — FAO — et appuyé par la Banque mondiale et le *World Resources Institute*.

Aussi, monsieur le ministre, je souhaite vous poser plusieurs questions :

A quel montant exact s'élèvera la contribution de la Belgique dans le cadre de cette action ?

Où en est le programme expérimental de reboisement des îles du Cap Vert auquel la Belgique collabore ?

Qu'advient-il des projets forestiers concernant le Zaïre, le Pérou, le Rwanda et l'Equateur ?

Quelle est l'attitude de la Belgique face au déboisement inconsidéré des forêts amazoniennes ?

La Fédération belge du commerce d'importation de bois a proposé l'établissement d'une taxe à l'importation des bois

tropicaux. Cette imposition — de 3 p.c. en principe — devrait rapporter des milliards et permettrait d'assurer la reconstitution et la conservation de la forêt. Comptez-vous appuyer cette initiative ?

M. le Président. — La parole est à M. André Geens, ministre.

M. A. Geens, ministre de la Coopération au Développement. — Monsieur le Président, en réponse à la première partie de sa question, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de l'honorable membre que lors de la commission mixte Belgique/FAO du mois dernier, l'administration de la Coopération au Développement, dans le cadre de la contribution volontaire belge à cette organisation, a alloué une participation de 20 millions de francs belges, échelonnée sur une période de trois ans.

Pour ce qui concerne notre projet au Cap Vert, qui fait également partie de notre coopération avec la FAO, plus de 1 000 hectares de terres difficiles à travailler ont déjà été reboisés. Ce projet peut servir d'exemple en son genre. La dernière phase, qui a été entamée en 1984 et qui dispose d'un budget de près de 215 millions de francs belges, est venue à terme. La troisième phase est en préparation; coût prévu: à peu près 160 millions de francs belges pour la période 1989-1994.

Avec le projet de reboisement de 2 000 hectares aux hauts plateaux de Bateke au Zaïre, est complétée une tranche de 6 000 hectares, financée par la CEE. Le budget prévu s'élève à 60 millions de francs belges.

Au Pérou, on prévoit une première phase de deux ans pour le projet Profin, avec un budget de 10 millions de francs belges. Ce projet est la suite du projet Cicafor — terminé en 1988 — portant sur les expériences et démonstrations en matière de reboisement. Le projet Cajamarca constituait un projet trilatéral de reboisement de 6 000 hectares avec la CEE et le Pérou. La contribution belge s'élevait à 57 millions de francs belges. Le coût total atteignait 140 millions de francs belges. A la suite d'une attaque guérilla par le groupe Tupac Amaru au début du mois de mars dernier contre le projet Pucallpa, projet qui vise à établir une gestion forestière durable et une agriculture non polluante sur une superficie de 30 000 hectares de la région de l'Amazonie péruvienne, il a été décidé de céder ce projet aux autorités péruviennes.

Pour le Rwanda, le projet de reboisement Gikogora de 1 000 hectares vise l'autoapprovisionnement partiel de bois à brûler et le rétablissement de l'équilibre écologique dans la région. On l'évalue à 43 millions de francs belges.

En Equateur, le projet de reboisement Chimborazo-Palmira, dont le coût s'élève à 92 millions de francs belges, visait à combattre la formation de désert au centre du pays, dans une région de 40 000 hectares se situant à une altitude de 3 200 à 4 000 mètres.

En réponse à la quatrième question, je puis porter à votre connaissance qu'à mon avis il faut, en premier lieu, réduire la détresse de la population locale si l'on veut atténuer la pression que subissent les forêts tropicales. La Belgique peut faire en sorte que soit évité l'anéantissement des forêts tropicales en établissant une politique de développement orientée vers une meilleure gestion forestière et vers le reboisement.

Pour ce qui concerne l'initiative de la Fédération belge du commerce d'importation du bois, j'attire l'attention de l'honorable membre sur le fait que la politique d'importation n'est pas de ma compétence.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW AELVOET AAN DE STAATSECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER « HET BELGISCH STANDPUNT INZAKE DE NORMERING VAN DE UITLAATGASSEN VAN KLEINE AUTO'S »

QUESTION ORALE DE MME AELVOET AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR «LE POINT DE VUE DE LA BELGIQUE EN CE QUI CONCERNE LES NORMES RELATIVES AUX GAZ D'ECHAPPEMENT DES VOITURES DE PETITE CYLINDREE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Aelvoet aan de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over «het Belgisch standpunt inzake de normering van de uitlaatgassen van kleine auto's».

Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, België heeft in november 1988 het Commissievoorstel gesteund, dat de normen voor kleine auto's in 1993 verhoogde tot die van de middelgrote wagens. De Bondsrepubliek, Nederland, Denemarken en Griekenland wilden strengere eisen, namelijk de Amerikaanse normen.

Vóór het overleg in de Raad van ministers voor het Leefmilieu, heb ik u, mevrouw de staatssecretaris, geïnterpelleerd over het Belgisch standpunt ter zake. In uw antwoord hebt u het een slechte zaak voor het milieu genoemd als — bij gebrek aan een gekwalificeerde meerderheid voor het compromisvoorstel — de bestaande normen zouden blijven gelden. Nu heeft het Europese Parlement opnieuw — bijna unaniem — gepleit voor Amerikaanse normen voor kleine auto's; het ondertussen geamendeerde Commissievoorstel vermeldt 20 gram koolmonoxyde per proef (in de plaats van 30 nu) en 5 gram voor de gecombineerde emissie van koolwaterstoffen en stikstofoxyden (in de plaats van 8 nu).

Zal België op de Raad van ministers voor het Leefmilieu van 8 juni eerstkomend instemmen met de keuze van Commissie en Parlement voor Amerikaanse emissienormen?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Smet.

Mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, vóór de milieuraad in november 1988 heb ik mevrouw Aelvoet in antwoord op een interpellatie de redenen uiteengezet waarom België het toenmalige Commissievoorstel steunde, namelijk om een maximaal resultaat voor het leefmilieu te bereiken via een zo groot mogelijke consensus onder de lid-staten.

Mathematisch betekende dit toen opteren voor het commissievoorstel. Maar dit hield ook in dat een verdere herziening van de normen vooropgesteld werd. Wij hebben ons dus nooit verzet tegen strengere normen, zoals bijvoorbeeld de US 83 Standards. Wij hebben integendeel aangedrongen op een nieuwe fase met meer dringende maatregelen voor alle categorieën van auto's.

Wanneer de Commissie haar nieuw voorstel, waarvan wij de inhoud op het ogenblik via mededelingen alleen in grote lijnen kennen, indient, zullen wij nagaan in hoeverre dit tegemoetkomt aan onze vragen. Wij zullen het zeker positief benaderen en ons inspannen om bij de bespreking tot een resultaat te komen dat de beste waarborgen voor het milieu biedt.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN OVER «DE DEELNAME VAN BELGIE AAN DE ORDEHANDHAVING IN NAMIBIE»

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES SUR «LA PARTICIPATION DE LA BELGIQUE AU MAINTIEN DE L'ORDRE EN NAMIBIE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Belder aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen over «de deelname van België aan de ordehandhaving in Namibië».

Het woord is aan de heer De Belder.

De heer de Belder. — Mijnheer de Voorzitter, de *Gazet van Antwerpen* van 12 april 1989 schreef dat in regeringskringen overwogen wordt om Belgische militairen naar Namibië te sturen. Zij zouden deel uitmaken van de VN-troepen die tijdens de overgangperiode de orde in Namibië moeten handhaven. In een recente vergadering van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, had ik u reeds voordien ondervraagd over de eventuele deelname van België aan een dergelijke operatie. Vermits de pers op dit onderwerp terugkeert, ben ik zo vrij mijn vraag te herhalen. Is het waar dat België van plan is blauwhelmen naar Namibië te sturen? Welke andere EEG-partners hebben dezelfde intentie? Een optreden daar is immers slechts zinvol in Europese context.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tindemans.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, op 23 februari 1989 keurde de Veiligheidsraad definitief de samenstelling goed van de militaire component van de *United Nations Transitional Assistance Group*, die moet instaan voor de ordehandhaving in Namibië. De hele operatie heeft tot doel het vredesproces in Namibië, op basis van resolutie 435 van 1978 van de Veiligheidsraad, tot een goed einde te brengen.

Uit de recente beslissing van de Veiligheidsraad blijkt dat geen enkele EG-partner een infanteriebataljon levert. Wel worden door Ierland militaire waarnemers ter beschikking gesteld, terwijl Denemarken, Spanje, Italië en het Verenigd Koninkrijk eenheden voor logistieke steun inzetten. Van deze laatste zullen ook burgerlijke elementen uit de bondsrepubliek Duitsland deel uitmaken.

Zoals gebruikelijk bij UNO-vredesoperaties, wordt de militaire structuur bepaald in gemeenschappelijk akkoord tussen de UNO-secretaris-generaal, de leden van de Veiligheidsraad, inzonderheid de permanente leden, en de bij het conflict betrokken partijen. Daarbij wordt gewaakt voor bepaalde evenwichten tussen de landen die worden aangezocht met het oog op hun deelneming.

België werd ter zake niet benaderd door het secretariaat van de Verenigde Naties en heeft bijgevolg geen blauwhelmen in Namibië en is ook niet van plan er te sturen.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN, VAN DE MODERNISERING VAN DE OPENBARE DIENSTEN, EN VAN DE NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN CULTURELE INSTELLINGEN OVER «HET STEMRECHT VOOR EEG-ONDERDANEN BIJ DE EUROPESE VERKIEZINGEN»

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU MINISTRE DE L'INTERIEUR, DE LA MODERNISATION DES SERVICES PUBLICS, ET DES INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES NATIONALES SUR «LE DROIT DE VOTE DE RESSORTISSANTS DE LA CEE AUX ELECTIONS EUROPEENNES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Belder aan de minister van Binnenlandse Zaken over «het stemrecht voor EEG-onderdanen bij de Europese verkiezingen».

Het woord is aan de heer De Belder.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, vreemdelingen uit de lid-staten van de Europese Gemeenschap, in België gevestigd, kunnen op 18 juni hun stem uitbrengen op Belgische kandidaten voor de Europese verkiezingen. Ik stel echter vast dat de modaliteiten die moesten worden nageleefd door die

vreemdelingen om van deze faculteit gebruik te maken, zo strikt zijn geweest dat vrijwel niemand binnen de gestelde termijnen aan de nodige vereisten heeft kunnen voldoen.

Ik bedoel daarmee niet dat ze allemaal uitgenodigd worden om op lijst nummer 7 te stemmen, maar het zal voor hen onmogelijk zijn om aan de Europese verkiezingen deel te nemen.

Kan de minister meedelen welke schikkingen hij heeft getroffen en waarom zij niet beter en eerder ter ore zijn gekomen van de betrokkenen?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de mondelinge vraag, kan aan de heer De Belder worden medegedeeld dat de wet van 25 maart 1989 betreffende de verkiezingen van het Europese Parlement, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* op 25 maart 1989, aan de onderdanen van de andere lid-staten van de Europese Gemeenschap de mogelijkheid biedt om de hoedanigheid van kiezer voor het Europese Parlement te verkrijgen en op die manier toegelaten worden om hun stemrecht uit te oefenen ten voordele van kandidaten die op de Belgische lijsten staan.

Om dit recht te kunnen uitoefenen moeten een aantal voorwaarden worden vervuld:

- De volle leeftijd van 18 jaar hebben bereikt;
- Ten minste 3 jaar ingeschreven zijn in de bevolkings- of vreemdelingenregisters van een Belgische gemeente;
- De politieke rechten genieten.

Als bijkomende voorwaarde bepaalt de wet ook dat een onderdaan van een andere lid-staat slechts tot de stemming in België mag worden toegelaten indien de wetgeving van zijn eigen land hem niet toelaat om op kandidaten te stemmen voorgedragen in het land van herkomst.

Welnu, volgens de informatie die ik heb, kunnen de onderdanen van Italië, Griekenland, de Bondsrepubliek, Nederland, het Groothertogdom Luxemburg, Denemarken, Frankrijk, Spanje en Portugal, in België hun stem uitbrengen ten gunste van in hun Staat van herkomst voorgedragen kandidaten en mogen ze dus in geen geval toegelaten worden tot de stemming ten gunste van Belgische kandidaten. Enkel de onderdanen van Ierland en van het Verenigd Koninkrijk hebben die mogelijkheid niet en mogen dus op hun verzoek worden ingeschreven als kiezer voor de in België georganiseerde verkiezingen.

Deze aanvraag moest uiterlijk op 1 april 1989 worden ingediend bij het gemeentebestuur van hun verblijfplaats. Het is inderdaad op die datum dat zowel de lijsten van de Belgische kiezers als deze van de vreemde kiezers, onderdanen van de andere lid-staten van de Europese Gemeenschap, opgemaakt zijn.

Tenslotte vestig ik de aandacht van de heer De Belder op de omzendbrief van 20 maart 1989. Deze omzendbrief werd rondgestuurd vóór Kamer en Senaat deze wet hadden aangenomen. Hierbij ben ik buiten mijn boekje gegaan. Er werden hieromtrent nauwkeurige onderrichtingen verstrekt aan alle gemeenten van het Rijk.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE BELDER AAN DE STAATSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN EN LANDBOUW OVER «DE EUROPESE RICHTLIJN INZAKE TELEVISIE ZONDER GRENZEN»

QUESTION ORALE DE M. DE BELDER AU SECRETAIRE D'ETAT AUX AFFAIRES EUROPEENNES ET A L'AGRICULTURE SUR «LA DIRECTIVE EUROPEENNE RELATIVE A LA TELEVISION SANS FRONTIERES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Belder aan de staatssecretaris voor Europese Zaken

en Landbouw over «de Europese richtlijn inzake televisie zonder grenzen».

Het woord is aan de heer De Belder.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, de Raad van ministers van de Europese Gemeenschap in zijn samenstelling «interne markt», heeft in het begin van deze maand een gemeenschappelijk standpunt vastgesteld ten aanzien van een richtlijn inzake de coördinatie van de wettelijke bepalingen van de lid-staten inzake televisie-uitzendingen in de Gemeenschap ten einde het vrije verkeer op dit gebied te garanderen.

In de richtlijn is het beginsel vastgelegd van de vrije ontvangst en doorgifte van uitzendingen uit een andere lid-staat, dit wil zeggen dat lid-staten deze uitzendingen niet meer mogen schorsen, behalve onder bepaalde strenge voorwaarden en wanneer een uitzending duidelijk en ernstig indruist tegen de voorschriften van de richtlijn betreffende de bescherming van minderjarigen.

Op de andere gebieden die in de richtlijn worden gecoördineerd zoals reclame of schade aan personen door onjuiste beweringen in een uitzending, is een dergelijke schorsing niet meer toegelaten. De richtlijn bevat ook nog bepalingen in verband met reclame.

Er zal rekening worden gehouden met het belang dat de lid-staten en de Commissie hechten aan het vinden van passende instrumenten ter bevordering van de activiteiten en de ontwikkeling van audiovisuele produkten en distributie met name in de lid-staten met een kleine productiecapaciteit en met een beperkt taalgebied. Deze passus uit de mededeling van de Raad aan de pers is de aanleiding tot mijn vraag.

De Belgische delegatie die door u vertegenwoordigd was, mijnheer de minister, heeft tegen de richtlijn gestemd.

Mijnheer de minister, welke procedure zal nu worden gevolgd? Aangezien er een gekwalificeerde meerderheid was, sorteert onze tegenstem geen enkel effect. Wat is de timing voor deze procedure? Kunnen wij onze positie bij de Raad, die zijn standpunt aan het Europese Parlement zal meedelen, nog doen gelden?

Zijn de Gemeenschappen vooraleer u naar de Raad ging betrokken geweest bij dit cultureel dossier? Hoe zullen de Gemeenschappen voortaan op ministerieel niveau vertegenwoordigd zijn wanneer dit probleem opnieuw door de EG-ministers wordt besproken?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris De Keersmaecker.

De heer De Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb de eer volgende antwoorden te geven aan de heer De Belder.

1. De ontwerp-richtlijn betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de uitoefening van omroepactiviteiten heeft tot doel de voorwaarden te bepalen waarin het vrij verkeer van televisieprogramma's in de Europese Gemeenschap wordt gerealiseerd.

Deze richtlijn komt tot stand in het kader van de voltooiing van de eenheidsmarkt, en met name het realiseren van het vrij verkeer van diensten. Dit ontwerp omvat naast het principe van het vrij verkeer van programma's, bepalingen inzake de culturele doelstellingen, over televisiereclame en sponsoring, over de bescherming van minderjarigen en het recht van weerwoord.

2. Zowel bij de voorbereiding van de standpunten in de Europese coördinatievergaderingen als bij de bespreking in de Raad «Interne Markt» werden de Gemeenschappen rechtstreeks en frequent betrokken bij het besluitvormingsproces. Vertegenwoordigers van de Gemeenschappen waren uitgenodigd en aanwezig op de EG-Raad.

3. België heeft niet kunnen instemmen met de tekst van de Conventie «Grensoverschrijdende Televisie» van de Raad van

Europa. Er werd namelijk geoordeeld dat hoofdstuk 10 over de culturele doelstellingen niet voldoende maatregelen bevat om de uitdaging te beantwoorden gesteld door de produktie en het verdelen van Europese programma's, onder meer in landen met een geringe audiovisuele produktiecapaciteit of met een beperkt taalgebied.

De Raad van Europa ging tot op heden nog niet over tot het openstellen van de Conventie voor ondertekening, omdat het Deense Parlement thans een bespreking wijdt aan de gevolgen van een mogelijke toetredingsclausule van de Gemeenschap. Deze openstelling zou op 5 mei eerstkomend gebeuren. De vergadering van de Europese Raad die op Rhodos plaatsvond in december 1988 onderstreepte dat op het audiovisuele vlak de inzet van de Gemeenschap moet stroken met de overeenkomst van de Raad van Europa. De Commissie werd uitgenodigd haar voorstellen aan te passen aan deze Conventie; wat zij dan ook heeft gedaan.

4. Op 13 april 1989 heeft de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een gemeenschappelijk standpunt bepaald. Binnen het raam van de samenwerkingsprocedure bepaald bij artikel 149, 2, van het Verdrag van Rome, wordt dit gemeenschappelijk standpunt aan het Europese Parlement gezonden.

Na beëindiging van de procedure door het Europese Parlement zal de Commissie het ontwerp, aan de hand van de door het Parlement voorgestelde amendementen, opnieuw behandelen, waarna de Commissie het opnieuw aan de Raad voorlegt.

5. In de EG-Raad « Interne Markt » wordt België sinds 1983 vertegenwoordigd door de staatssecretaris voor Europese Zaken. Vanzelfsprekend zullen vertegenwoordigers van de Gemeenschappen nauw worden betrokken bij de werkzaamheden van de Raad wanneer de ontwerp-richtlijn opnieuw op de agenda zal staan.

6. De Europese Commissie heeft zich verbonden vóór het einde van het jaar 1989 maatregelen aan de Raad voor te stellen om de ontwikkeling van de Europese audiovisuele produktie en de verdeling ervan aan te moedigen, rekening houdend met de situatie in landen met een geringe audiovisuele produktiecapaciteit of met een beperkt taalgebied.

Daarenboven werd op voorstel van België een overweging ingelast, waarin de mogelijkheid wordt opgenomen om nationale maatregelen ter stimulering van de Europese programma's toe te passen, in de mate dat deze conform het gemeenschapsrecht zijn.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN APEREN AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN EN LANDBOUW OVER « DE LAATTIJDIGE UITBETALING VAN DE PREMIE VOOR HET VRIJWILLIG STOPZETTEN VAN DE MELKQUOTA »

QUESTION ORALE DE M. VAN APEREN AU SECRETAIRE D'ETAT AUX AFFAIRES EUROPEENNES ET A L'AGRICULTURE SUR « LE PAIEMENT TARDIF DE LA PRIME DE CESSATION VOLONTAIRE DE LA PRODUCTION LAITIÈRE »

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van Aperen aan de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw over « de laattijdige uitbetaling van de premie voor het vrijwillig stopzetten van de melkquota ».

Het woord is aan de heer Van Aperen.

De heer Van Aperen. — Mijnheer de Voorzitter, voor het vrijwillig stopzetten van de melkproduktie ontvangen de landbouwers van het ministerie van Landbouw een bijzondere premie, die vrij hoog kan oplopen en die normaal in de loop van de maand november wordt uitbetaald.

Vorige maand echter ontvingen de betrokken landbouwers een brief van het bestuur der Economische Diensten van het

ministerie van Landbouw, waarin hun werd gemeld dat om budgettaire redenen de limietdatum voor de betaling werd verschoven naar 31 mei 1989. Dit gebeurde door het ministerieel besluit van 6 mei 1988.

Is dit niet het toppunt van slecht beheer? In het begin van het jaar weet de staatssecretaris reeds dat hij een verplichte uitgave op het einde van het jaar niet zal kunnen doen omdat hij niet over voldoende financiële middelen beschikt. Zijn er dan niet voldoende kredieten uitgetrokken op de begroting, of werden er verkeerde berekeningen gemaakt? Welke vergoeding stelt de staatssecretaris in het vooruitzicht voor de landbouwers die bijna een half jaar te laat zullen worden betaald, of meent hij dat de overheid zonder schadeloosstelling van de betrokkenen zijn aangegane verbintenissen te laat kan uitvoeren?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris De Keersmaecker.

De heer De Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, in het kader van het begrotingsconclaaf voor het opstellen van de begroting 1988, het zogenaamde Sint-Annaplan, werd door de Minister-raad op 10 augustus 1987 beslist in het licht van een betere verdeling van de kredieten van het Landbouwfonds voor de begrotingsjaren 1988 en 1989, de uiterste betalingsdatum van de vierde, zijnde de laatste, schijf van de premie voor de vrijwillige stopzetting van de melkproduktie, te verschuiven naar 31 mei 1989.

Dit geldt voor de producenten die de melkproduktie geheel stopgezet hebben uiterlijk op 30 september 1985 of op 31 december 1985. Zij hadden zelf de keuze.

Deze beslissing werd uitgevoerd door het ministerieel besluit van 6 mei 1988 tot wijziging van het ministerieel besluit van 21 december 1984 houdende de instelling van de premieregeling voor het vrijwillig stopzetten van de melkproduktie.

Hierdoor werden de uiterste betalingstermijnen van respectievelijk 30 november 1988 en 17 februari 1989 op 31 mei 1989 gebracht.

Om dit betalingsuitstel zo klein mogelijk te houden werd, dank zij de eigen ontvangsten van het Landbouwfonds, door de Nationale Zuiveldienst op 2 maart 1989 reeds overgegaan tot de betaling van deze vierde schijf.

De beslissing van de regering getuigt niet van slecht beheer, doch heeft integendeel toegelaten dat, met respect voor het begrotingsbeleid, het tot dusver gevoerde landbouwbeleid kon worden voortgezet. Bovendien is het uitstel van betaling van de premie uiteindelijk van kortere duur geweest dan aanvankelijk was vooropgesteld.

Het lijkt mij bijgevolg niet noodzakelijk om voor dit korte betalingsuitstel van enkele maanden bijzondere maatregelen te treffen.

QUESTION ORALE DE M. HASQUIN AU PREMIER MINISTRE SUR « L'ABSENCE DE COHESION DU GOUVERNEMENT EN MATIERE DE POLITIQUE SCIENTIFIQUE »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HASQUIN AAN DE EERSTE MINISTER OVER « DE VERDEELDHEID VAN DE REGERING INZAKE WETENSCHAPSBELEID »

M. le Président. — La parole est à M. Hasquin pour poser une question orale au Premier ministre sur « l'absence de cohésion du gouvernement en matière de politique scientifique ».

M. Hasquin. — Monsieur le Président, ma question s'adressait à M. le Premier ministre. Celui-ci étant absent, le gouvernement est représenté par le ministre de la Politique scientifique

qui, je l'espère, me donnera une réponse satisfaisante. A défaut, je me verrai dans l'obligation d'interpeller plus tard.

Ceux qui s'intéressent à la politique scientifique en Belgique auront constaté, non sans surprise, que le Vice-Premier ministre, M. Hugo Schiltz, et le secrétaire d'Etat, M. Pierre Chevalier, ont tenu des propos totalement contradictoires quant à l'avenir du Fonds national de la recherche scientifique et des fonds associés. Par ailleurs, il apparaît que deux ministres qui continuent à gérer des budgets scientifiques importants — MM. L. Tobback et W. Claes — ont décidé de faire bande à part et de ne pas siéger à la réunion organisée le 14 avril dernier qui avait pour but de coordonner les efforts entre le gouvernement national et les Exécutifs communautaires et régionaux.

Comment le Premier ministre peut-il appeler à la mise en place d'une plus grande cohérence en matière de politique scientifique, alors que, dans le même temps, il se trouve incapable de faire régner l'harmonie dans son gouvernement sur cette matière essentielle pour l'avenir du pays?

M. le Président. — La parole est à M. Schiltz, Vice-Premier ministre, qui répondra en lieu et place du Premier ministre.

M. Schiltz, Vice-Premier ministre et ministre du Budget et de la Politique scientifique. — Monsieur le Président, à la demande de M. le Premier ministre, je répondrai volontiers à la question de l'honorable membre.

La première partie de sa question concerne l'avenir du Fonds national pour la recherche scientifique et les différentes positions qui ont été prises à ce sujet.

Le FNRS et les fonds associés sont des institutions privées d'intérêt public, ayant des organes de gestion indépendants. Ils obtiennent l'ensemble de leurs moyens de fonctionnement grâce à une subvention annuelle des pouvoirs publics qui, de ce fait, exercent une grande influence sur leurs possibilités de fonctionnement et leur continuité. A la suite de la fédéralisation, ce devoir d'allouer des subventions est passé, en grande partie, des autorités nationales aux Communautés. Ce sont, par conséquent, les ministres communautaires de l'Education qui décident quels moyens ils souhaitent mettre à la disposition du Fonds.

Il ne revient donc pas au gouvernement national de prendre position au sujet de la future structure juridique du Fonds national de la recherche scientifique. Cette compétence est entièrement aux mains du Fonds et des Communautés. Cela explique pourquoi l'honorable membre peut entendre exprimer des avis tellement différents par un ministre national et son secrétaire d'Etat. Ils en parlent en tant que personnes privées qui veulent contribuer au débat public. Nous n'avons aucune compétence spéciale en la matière.

J'accueille d'ailleurs ce débat public avec un certain enthousiasme, ainsi que l'attention qui est consacrée, de cette manière, à la politique scientifique de notre pays. Le fait que les Communautés et les Régions jouent maintenant un rôle plus important dans la stimulation de la recherche fondamentale et appliquée est perçu plus clairement par tout le monde. J'espère que les Communautés et les Régions auront à cœur d'assumer pleinement cette tâche et de libérer les moyens nécessaires. Il me paraît superflu de vous rappeler que les finances nationales se trouvent toujours dans un état lamentable et que de sérieux efforts d'économie doivent encore être consentis. Dans pareille situation, on ne peut pas s'attendre à ce que le gouvernement national assume seul la charge de l'augmentation, réclamée à juste titre d'ailleurs, pour les efforts en faveur de la recherche.

Dans la deuxième partie de sa question, l'honorable membre renvoie au groupe de travail ministériel que nous avons créé le 14 avril avec pour mandat de coordonner le transfert aux Régions des dossiers et des compétences dans le domaine de la politique scientifique. Je me suis réjoui de pouvoir rencontrer mes collègues compétents des Communautés et des Régions, dans un aussi bon esprit de coopération. A l'occasion de cette première réunion, une grande partie des dossiers en cours a d'ailleurs été transférée. Nous avons eu un échange d'idées très

constructif au sujet de la mission ultérieure de ce groupe de travail.

Le point qu'a évoqué l'honorable membre, à savoir s'il ne vaudrait pas mieux d'inclure également, dans ce groupe de travail, MM. les ministres Claes et Tobback ainsi que, éventuellement, d'autres ministres du gouvernement national et des Exécutifs, a été discuté à cette réunion. Le consensus, auquel je me suis joint volontiers, était qu'une extension du groupe alourdirait inutilement les travaux et nuirait au caractère informel des discussions. Par contre, l'idée d'inviter un ministre qui ne fait pas partie de ce groupe de travail, lors de la discussion de points qui le concernent, a évidemment été acceptée. A l'avenir, il participera à la discussion avec les Communautés et les Régions chaque fois que celle-ci aura pour objet des sujets de politique scientifique qui touchent à son département.

L'observation qui termine l'intervention de l'honorable membre, exprime son souci d'une plus grande cohérence sur le plan de la politique scientifique, souci que je partage entièrement. Cet objectif doit être atteint, dans le respect de la réforme de l'Etat qui vient d'être réalisée. Ma position, en la matière, est très claire. La politique scientifique est, en grande partie, une compétence des Régions et le pouvoir national a un rôle propre à jouer sur le plan international, d'une part, et un rôle complémentaire et stimulant à l'intérieur du pays, d'autre part. Le gouvernement national doit accorder aux Exécutifs la marge nécessaire pour assumer et réaliser pleinement leur tâche. L'article 6bis, paragraphe 3, qui, dans un esprit de coopération, prévoit un droit d'initiative supplétif de l'autorité nationale, ne peut être utilisé, dans le domaine des compétences des Communautés et des Régions, comme prétexte pour contrecarrer la fédéralisation de la politique scientifique.

Enfin, je confirme qu'en dernier ressort, c'est le ministre compétent qui définit la politique à suivre dans le cadre de la loi et de l'accord de gouvernement.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER JAN LECLERCQ AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER «HET AFSLUITEN VAN EEN CONTRACT MET DE RIJKSWATERSTAAT TER VOORKOMING VAN DE OLIEPOLLUTIE VAN DE NOORDZEEKUST»

QUESTION ORALE DE M. JAN LECLERCQ AU SECTAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR «LA CONCLUSION D'UN CONTRAT AVEC LE RIJKSWATERSTAAT NEERLANDAIS EN VUE DE PREVENIR LA POLLUTION DU LITTORAL DE LA MER DU NORD PAR LES HYDROCARBURES»

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Jan Leclercq voor het stellen van een mondelinge vraag aan de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over «het afsluiten van een contract met de Rijkswaterstaat ter voorkoming van de oliepollutie van de Noordzeekust».

De heer Jan Leclercq. — Mijnheer de Voorzitter, de olieramp voor de kust van Alaska heeft in de hele wereld beroering verwekt. Ook de Noordzee wordt geregeld geteisterd door olieverontreiniging, met alle kwalijke gevolgen vanden voor de Noordzeekust. Het ligt dan ook voor de hand dat ons land eveneens over een efficiënt detectiesysteem moet kunnen beschikken om olievervuiling op te sporen.

Via de pers verneem ik, mevrouw de staatssecretaris, dat uw staatssecretariaat van plan zou zijn met dit doel een contract af te sluiten met de Nederlandse Rijkswaterstaat.

Graag bekwaam ik een antwoord op de volgende vragen:

1. Is de bovenvermelde informatie correct?

2. Zo dit het geval is, waarom heeft men dan geen beroep gedaan op de Belgische ondernemingen die in dit domein actief zijn en een wereldreputatie hebben?

3. Hebben de Belgische bedrijven, en eventueel ook andere, buitenlandse, de kans gehad een offerte in te dienen?

4. Wat is het resultaat van deze offertes?

5. Voert de Nederlandse Rijkswaterstaat de detectie zelf uit?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Smet.

Mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, alvorens in te gaan op de concrete vragen van de heer Jan Leclercq wil ik eerst preciseren dat men in verband met de marineverontreiniging door olie, twee verschillende gevallen moet onderscheiden.

Het eerste geval is dat van de accidentele verontreiniging, zoals de catastrofe onlangs in Alaska. Het wordt statistisch beschouwd als een zeldzame gebeurtenis, maar is zeer goed zichtbaar en trekt aldus de volle aandacht van de media.

Het tweede geval is dat van de verontreiniging veroorzaakt door schepen die hun residuen lozen tijdens het varen. Dat wordt als operationele verontreiniging omschreven, maar draagt op significante wijze bij tot de vervuiling van de Noordzee.

Rond de Noordzee wordt een toezichtnetwerk opgericht. Als men constateert dat in 1987 op het Nederlands continentaal plat 535 gevallen van lozing werden vastgesteld is mijns inziens de controle van het Belgisch continentaal plat een absolute noodzaak.

Daarom wil ik dat deze leemte wordt opgevuld en heb ik in april 1988 een oproep tot offertes gelanceerd, gericht tot verscheidene Belgische firma's, voor de uitvoering van een Belgisch programma voor toezicht vanuit de lucht op onze Noordzeewateren. Slechts twee firma's hebben geantwoord en de voorgelegde prijzen bleken veel hoger dan wat budgettair was gepland. Het betrof geen verschillen van enkele procenten maar verschillen variërend van het drie- tot het zesvoudige.

Tegelijkertijd heb ik in het kader van de Internationale Conferenties over de bescherming van de Noordzee vernomen dat de Nederlandse Rijkswaterstaat aanbodt om een equivalente dienst te verlenen voor een veel lagere prijs, namelijk 5 miljoen Belgische frank.

Onder deze omstandigheden en gezien wij dringend de Belgische leemte in het internationaal toezichtnetwerk van de Noordzee moeten opvullen, blijft het mijn intentie: ten eerste, om zo snel mogelijk een overeenkomst met Rijkswaterstaat te sluiten die beperkt is tot acht maanden en ten tweede, om van deze acht maanden gebruik te maken om alle mogelijkheden te gebruiken die in de toekomst moeten toelaten dit toezicht uit te voeren met nationale middelen, tegen een verantwoorde kostprijs.

VOORSTEL VAN WET HOUDENDE WIJZIGING VAN DE OP 20 FEBRUARI 1980 GECOÖRDINEERDE WETTEN BETREFFENDE HET STATUUT VAN DE GEWETENSBEZWAARDEN

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LES LOIS PORTANT LE STATUT DES OBJECTEURS DE CONSCIENCE, COORDONNÉES LE 20 FÉVRIER 1980

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet houdende wijziging van de op 20 februari 1980

gecoördineerde wetten betreffende het statuut van de gewetensbezwaarden.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Loor, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, vorige maand, om precies te zijn op 8 maart, heeft de Senaat wijzigingen aangebracht in het statuut van de gewetensbezwaarden teneinde de te grote onbillijkheden tussen de militaire dienstplicht en de burgerdienst weg te werken.

Dit wetsontwerp werd inmiddels ook door de Kamer van volksvertegenwoordigers aangenomen.

Het wetsvoorstel dat thans ter bespreking is, strekt ertoe de gewetensbezwaarden die na het volbrengen van hun vervangende burgerdienst, afstand doen van dit statuut, vrij te stellen van het vervullen van nog enige militaire dienstplicht. De huidige wet bepaalt immers dat deze personen minstens nog een deel van hun legerdienst moeten volbrengen.

Tijdens de bespreking in de commissie kwam duidelijk de wens naar voor de discriminatie weg te werken die ontstaat naargelang het tijdstip waarop men afstand doet van het statuut, ofwel bij de aanvang van de dienstdienst, ofwel enkele tijd nadien.

Ook over de termijn tijdens welke de verbodsbepalingen van artikel 30 van de gecoördineerde wetten van 20 februari 1980 van toepassing moeten blijven, werd lang van gedachten gewisseld.

Deze verbodsbepalingen houden immers in dat een gewetensbezwaarde tot 31 december van het jaar waarin hij 45 jaar oud wordt:

1. Geen enkel openbaar ambt mag uitoefenen dat hem verplicht, zelfs bij gelegenheid, een wapen in zijn bezit te hebben of te dragen;

2. Geen oorlogs- of verweervuurwapens in zijn bezit te hebben of te dragen;

3. Niet mag deelnemen aan de vervaardiging of herstelling van, of de handel in wapens of aan de vervaardiging van, of de handel in munitie, uit welken hoofde ook.

Na grondige amendering werd dit voorstel van wet aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Het bepaalt dat indien men afstand doet van het statuut na het begin van de dienst, de gewetensbezwaarde in het legerdienst moet vervullen gedurende een periode die gelijk is aan de dienst die hij nog moet doen bij de civiele bescherming of in een erkende instelling, zonder dat die periode korter mag zijn dan zes maanden.

Wanneer men afstand doet van het statuut van gewetensbezwaarde na het beëindigen van de dienst, moet de gewetensbezwaarde in het legerdienst vervullen gedurende de helft van de dienstdienst opgelegd aan de dienstplichtigen die hun actieve dienst in België vervullen. Hij mag geen kandidaat reserve-gegradeerde zijn noch deel uitmaken van het legercontingent, genoemd naar het jaar waarin hij in dienst treedt.

Nieuw is ook dat de gewetensbezwaarde, na het beëindigen van zijn dienst, afstand kan doen van het statuut van gewetensbezwaarde zonder een bijkomende dienst te vervullen, maar dan blijven de verbodsbepalingen van artikel 30 die we daarnet hebben uiteengezet van toepassing. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Nélis.

Mme Nélis. — Monsieur le Président, sans doute la proposition de loi qui nous est soumise ne présente-t-elle qu'une portée très limitée. Selon nos renseignements, le nombre d'objecteurs de conscience renonçant à leur statut, au cours de leur service

civil, est peu élevé et celui des objecteurs y renonçant ensuite, l'est encore moins. Il n'empêche que ces cas doivent être prévus.

Pour la clarté de notre législation en ce domaine, il eût été préférable que ces modifications nous aient été proposées lors de la discussion sur le projet, qui est intervenue en mars 1989. L'auteur de la proposition l'avait d'ailleurs demandé en commission.

Cela dit, il faut bien constater que le texte adopté par la commission ne correspond plus guère à la proposition initiale et que l'article premier traduit un recul par rapport à l'article 28 de la loi du 20 février 1980, ce qui constitue une première déception pour nous.

L'article 2 nous semble plus inacceptable encore. En effet, il prévoit deux types de renonciation au statut d'objecteur, l'un entraînant un temps de service important à l'armée pour celui qui a déjà assuré un service civil complet et l'autre, ne prévoyant pas ce service à l'armée mais imposant, à l'ancien objecteur, les interdictions prévues par l'article 30, soit la détention ou le port d'armes.

Quel sera, dès lors, le statut précis de ces anciens objecteurs? Ils se trouveront manifestement dans une situation peu claire, hybride, puisqu'ils ne pourront ni être versés dans une réserve de recrutement de l'armée ni être reconnus comme objecteurs. Nous sommes donc amenés à constater un manque de cohérence et une discrimination dont la justification nous échappe.

Pour ces raisons, le groupe Ecolo-Agalev votera contre cette proposition. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Vandenhaute.

M. Vandenhaute. — Monsieur le Président, ma très brève intervention servira également à justifier le vote du groupe PRL.

Il y a quelques semaines, après de longs débats en commission, le Sénat votait le nouveau statut de l'objecteur de conscience. Le PRL s'y est opposé estimant que le gouvernement devait accorder une évidente priorité à la revalorisation du statut du milicien. Je rappelle qu'à l'occasion de ces échanges de vue, le ministre de la Défense nationale s'est formellement engagé à faire voter, dans les délais les plus courts, le projet relatif à cette revalorisation.

Il est vrai qu'à ce jour, le projet en question est toujours à l'examen au Conseil d'Etat. On a donc donné une priorité à ce qui devait rester une exception.

Le groupe PRL, cohérent avec lui-même, votera également contre cette proposition. En effet, elle vise à supprimer les dispositions prévues dans la loi actuelle, qui stipulent «qu'en cas de renonciation, les objecteurs de conscience doivent accomplir au moins une partie de leur service militaire». Désormais, si cette nouvelle proposition de loi est adoptée, l'objecteur de conscience qui renonce ultérieurement à son statut, pour autant qu'il ait accompli son service civil de remplacement, sera exempté du service militaire.

Or, nous estimons qu'il n'est pas concevable qu'une personne renonçant au statut d'objecteur de conscience après l'accomplissement de son service civil soit considérée comme totalement ou partiellement libérée de ses obligations militaires.

En effet, il convient de tenir compte du fait que la renonciation peut être inspirée par le souci d'avoir accès à des professions inaccessibles aux objecteurs de conscience comme, par exemple, les emplois dans la police et la gendarmerie ou la carrière militaire.

Le vote d'une telle proposition constituerait une nouvelle provocation à l'égard de ce qui doit rester la règle, c'est-à-dire le service militaire.

Pour ces raisons évidentes, le groupe PRL, je le répète, votera contre cette mauvaise proposition. (*Applaudissements.*)

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer de Voorzitter, het gaat om een parlementair initiatief. De regering schikt zich naar de wijsheid van de Senaat, ook al heeft ze daarmee, na het muzikale intermezzo van daarnet, een beetje meer moeite mee.

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique de la proposition de loi est ainsi rédigé:

Article unique. L'article 28 des lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980, est modifié comme suit:

1. A l'alinéa 8 les mots «quatre mois» sont remplacés par les mots «six mois».

2. L'article est complété par les alinéas suivants:

«Si la renonciation au statut d'objecteur de conscience intervient après l'accomplissement de son service, l'objecteur doit accomplir à l'armée la moitié du temps de service imposé aux miliciens qui ne sont pas visés à l'article 63, § 2, des lois coordonnées sur la milice, accomplissent leur service actif en Belgique, ne sont pas candidats sous-officiers ou officiers de réserve et font partie du contingent de l'armée qui porte le millésime de l'année au cours de laquelle il entre en service.

Toutefois, l'objecteur peut renoncer, après l'accomplissement de son service, au statut d'objecteur de conscience sans accomplir de service complémentaire. Dans ce cas, les interdictions portées à l'article 30 demeurent applicables.»

Enig artikel. Artikel 28 van de op 20 februari 1980 gecoördineerde wetten betreffende het statuut van de gewetensbezwaarden, wordt gewijzigd als volgt:

1. In het achtste lid worden de woorden «vier maanden» vervangen door de woorden «zes maanden».

2. Het artikel wordt aangevuld met de volgende leden:

«Wordt de afstand van het statuut van gewetensbezwaarde gedaan na het beëindigen van de dienst, dan moet de gewetensbezwaarde in het leger dienst vervullen gedurende de helft van de dienstdienst opgelegd aan de dienstplichtigen die niet bedoeld zijn in artikel 63, § 2, van de gecoördineerde dienstplichtwetten, hun actieve dienst in België vervullen, geen kandidaat-reservegegradeerden zijn en deel uitmaken van het legercontingent, genoemd naar het jaar waarin hij in dienst treedt.

De gewetensbezwaarde kan evenwel na het beëindigen van zijn dienst afstand doen van het statuut van gewetensbezwaarde zonder een bijkomende dienst te vervullen. In dat geval blijven de verbodsbepalingen van artikel 30 van toepassing.»

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen dadelijk over het voorstel van wet in zijn geheel.

Il sera procédé dans un instant au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden stelt volgende agenda voor, voor de week van 8 mei 1989.

Donderdag, 11 mei 1989, 's namiddags te 15 uur, eventueel 's avonds te 19 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

3. Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 januari 1989 tot regeling van de wijze waarop de Brusselse Hoofdstedelijke Raad wordt verkozen.

(Over te zenden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

4. Ontwerp van wet tot bekrachtiging van het koninklijk besluit van 24 juni 1988 tot codificatie van de gemeentewet onder het opschrift « Nieuwe gemeentewet »;

Ontwerp van wet houdende wijziging van de nieuwe gemeentewet.

5. Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting en van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken.

6. Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1988.

7. Andere ontwerpen van wet waarover verslag zou zijn uitgebracht.

Te 17 uur: Naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde ontwerpen van wet.

8. Interpellatie van de heer Pataer tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de toepassing van de zogenoemde Seveso-wet van 21 januari 1987 ».

Het spreekt vanzelf dat er nog interpellaties kunnen worden aan toegevoegd.

La commission du Travail parlementaire vous propose l'ordre du jour suivant:

Jeudi, 11 mai 1989, l'après-midi à 15 heures, éventuellement le soir à 19 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales.

3. Projet de loi modifiant la loi du 12 janvier 1989 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Région Bruxelles-Capitale.

(A transmettre par la Chambre des représentants.)

4. Projet de loi ratifiant l'arrêté royal du 24 juin 1988 portant codification de la loi communale sous l'intitulé « Nouvelle loi communale »;

Projet de loi modifiant la nouvelle loi communale.

5. Projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire et la loi du 7 juillet 1969 déterminant le cadre du personnel des cours et tribunaux du travail.

6. Projet de loi ajustant le budget des Affaires culturelles communes de l'année budgétaire 1988.

7. Autres projets de loi dont le rapport serait fait.

A 17 heures: Votes nominatifs sur l'ensemble des projets de loi dont la discussion est terminée.

8. Interpellation de M. Pataer au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « l'application de la loi dite « de Seveso » du 21 janvier 1987, à laquelle, bien entendu, d'autres interpellations peuvent venir s'ajouter.

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre du jour?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden? (*Instemming.*)

Il en sera donc ainsi.

Dan is hiertoe besloten.

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LES LOIS PORTANT LE STATUT DES OBJECTEURS DE CONSCIENCE, COORDONNÉES LE 20 FEVRIER 1980

Vote

VOORSTEL VAN WET HOUDENDE WIJZIGING VAN DE OP 20 FEBRUARI 1980 GECOORDINEERDE WETTEN BETREFFENDE HET STATUUT VAN DE GEWETENSBEZWAARDEN

Stemming

M. le Président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble de la proposition de loi modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het voorstel van wet houdende wijziging van de op 20 februari 1980 gecoördineerde wetten betreffende het statuut van de gewetensbezwaarden.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

142 membres sont présents.

142 leden zijn aanwezig.

106 votent oui.

106 stemmen ja.

35 votent non.

35 stemmen neen.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui:

Ja hebben gestemd:

MM. Arts, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Collignon, Content, Cooreman, Mme Coorens, MM. Crucke, De Belder, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, De Cooman, Delloy, De Loor, Deprez, De Seranno, de Wasseige, Mme D'Hondt-Van Opendenbosch, MM. Didden, Donnay, Dufaux, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, A. Geens, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Guillaume, Mme Hanquet, MM. Henneuse, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Langendries, Larcier, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Mme Lieten-Croes, MM. Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Marthys, Minet, Moens, Mommerency, S. Moureaux, Op 't Eynde, Ottenbourgh, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Péciaux, Peeters, Pinoie, Pouillet, Priëls, Schellens, Seeuws.

Smeers, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Swinnen, Taminiaux, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Valkeniers, Vandekerckhove, Vanderborcht, Van Eetvelt, Vanhaverbeke, Van Hooland, Vanlerberghe, Van-nieuwenhuize, Van Rompaey, Van Rompuy, Vanroy, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Anthuenis, Barzin, Bascour, Bock, Boël, Bosmans, Clerdent, De Backer, Declerck, Decléty, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Dierickx, Duquesne, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Hatry, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Janzegers, Lannoye, Mmes Mayence-Goossens, Nélis, MM. Noerens, Pede, Peetermans, Petitjean, Saulmont, Simonet, Sprockeels, Van Aperen, Van den Broeck, Vandenhaute et Van Thillo.

S'est abstenu :

Onthouden heeft zich :

M. Desmedt.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW AELVOET TOT DE MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER « DE DALENDE BELGISCHE BIJDRAGE VOOR DE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING »

INTERPELLATIE VAN DE HEER PATAER TOT DE MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER « HET ALSMAAR MOEILIJKE BEREIKEN VAN HET STREEFDOEL 0,7 PCT. VAN HET BNP TE BESTEDEN AAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING »

INTERPELLATION DE MME AELVOET AU MINISTRE DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR « LA DIMINUTION DE LA CONTRIBUTION BELGE A LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT »

INTERPELLATION DE M. PATAER AU MINISTRE DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR « LA DIFFICULTE CROISSANTE D'ATTEINDRE L'OBJECTIF DE 0,7 P.C. DU PNB A AFFECTER A LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT »

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Aelvoet tot de minister van Ontwikkelingssamenwerking over « de dalende Belgische bijdrage voor de ontwikkelingssamenwerking » en de interpellatie van de heer Pataer aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over « het alsmoer moeilijker bereiken van het streefdoel 0,7 pct. van het BNP te besteden aan ontwikkelingssamenwerking ».

Het woord is aan de eerste interpellant.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb een tijdje gewacht tot de speeltijd voorbij was om de gevleugelde woorden van de Benedetti te gebruiken. Met het oog op de tijdsbesteding van ons allen en van de minister in het bijzonder, zal ik nu mijn interpellatie aanvatten.

De evolutie van de Belgische ontwikkelingsbijdrage vertoont sinds een aantal jaren, en vooral vanaf 1983, een uitgesproken dalende trend. In 1983 realiseerde men nog 0,6 pct. Volgens de cijfers van maart 1989 zakten we in 1988 tot 0,37 pct. maar volgens de cijfers van april lijkt er een lichte verbetering te zijn.

Dit dieptepunt heeft gelukkig nogal wat aandacht gekregen in de media. Vandaar mijn aanvraag tot interpellatie om duidelijkheid te krijgen over de achterliggende oorzaken van deze daling.

De minister heeft intussen een initiatief genomen. In de media heb ik al een aantal antwoorden gelezen op de vragen die ik aan de orde heb gesteld in mijn interpellatie. Ik zal dus bij deze interpellatie uitgaan van de antwoorden die de minister heeft gegeven omdat er toch nog onduidelijkheden blijven bestaan en omdat ze, inzake bepaalde materies, volgens mij voor kritiek vatbaar zijn.

Wat de daling van de bestedingen voor ontwikkelingssamenwerking betreft, wil ik er de aandacht op vestigen dat de minister de uitgaven van 1988 vergelijkt met de uitgaven van 1987 zonder te refereren aan de budgettaire voorzieningen voor 1988, en dit zowel voor ABOS als voor het ministerie van Financiën, andere ministeries en andere besturen.

Als men de verscheidene departementen bekijkt, valt op dat vooral het departement van Financiën in het jaar 1988 minder heeft uitgegeven dan het jaar voordien. De daling bedraagt 63 pct. en heeft vooral te maken met een te late betaling van de internationale bijdrage van België aan de Wereldbank en aan de Geassocieerde Banken. In 1989 zullen deze achterstallige stortingen bij de nieuwe engagementen van 1989 worden gevoegd. Dat is mij althans bij de begrotingscontrole door Vice-Premier Schiltz verzekerd. Om deze inhaaloperatie te verlichten, wordt echter 2 miljard bij de Nationale Loterij genomen. Wij stellen dus vast dat de oude trend wordt voortgezet — althans in het ministerie van Financiën — om steeds minder begrotingsgeld aan te spreken voor de financiering van de ontwikkelingsbijdragen en eerder een beroep te doen op andere mechanismen. Zo put men bijvoorbeeld uit de geldmiddelen van de Nationale Loterij of bestudeert men de mogelijkheden van nieuwe leningssystemen, bijvoorbeeld bij leningen van Staat tot Staat, waarbij ook niet langer een beroep wordt gedaan op begrotingsgeld.

Na wat ik in de krant heb gelezen over uw antwoord op een aantal problemen, mijnheer de minister, formuleer ik toch drie kritieken aangaande de terugval van de bestedingen van ABOS zelf.

Ten eerste, zoals ik in het begin al zei, vergelijkt u de uitgaven van 1988 met die van 1987 zonder naar de begroting van 1988 te verwijzen. In 1988 was er op de begroting 19,3 miljard ingeschreven, terwijl de uitgaven slechts 15,3 miljard bedroegen. Een kleine 4 miljard is dus eigenlijk niet besteed. Men kan aanvoeren dat 4 miljard een niet zo groot bedrag is. Het feit echter dat men niet in staat is geweest de budgettaire enveloppe van 1988 te gebruiken, is onrustwekkend. Er is 4 miljard op het departement van Ontwikkelingssamenwerking blijven liggen, hoewel heel wat initiatieven op financiering door het departement een beroep hebben gedaan, maar het geld niet hebben kunnen krijgen. U bent toch, ik zou bijna zeggen « hoofdelijk », verantwoordelijk voor de uitvoering van de begroting. Men kan moeilijk beweren dat de behoeften van de derde wereld minder groot zijn geworden of dat er geen projecten waren waarvoor een aanvraag tot financiering werd ingediend.

Een tweede punt van kritiek heeft betrekking op de externe factoren. Ter zake wordt vooral verwezen naar de multilaterale samenwerking en naar de situatie in Zaïre en Burundi. Ik ontken niet dat de situatie in Burundi en Zaïre een invloed heeft gehad. Dat was wel het geval en daar kan u niet onmiddellijk iets aan doen.

Bij de problemen met Zaïre maak ik echter een kanttekening. Ik vraag mij af waarom de samenwerking met de niet-gouvernementele organisaties ook getroffen werd door de algemene regeringsrichtlijn, die bepaalt dat alle nieuwe dossiers moeten worden geblokkeerd. Over de NGO-samenwerking in Zaïre wordt toch niet met de Zaïrese regering genegocieerd en op het terrein wordt deze samenwerking vrij positief beoordeeld. Ook wetenschappelijke milieus, die verder afstaan van de NGO's, geven een eerder positief commentaar op wat de NGO's in Zaïre doen. Ik begrijp dus niet waarom zelfs met de studie van nieuwe projecten geen aanvang kan worden gemaakt en zij op het ogenblik geblokkeerd blijft door de algemene regel dat er niets nieuws ter hand mag worden genomen.

Volgens mij is het niet correct deze beslissing ook op de NGO's toe te passen. Voor het ogenblik zijn de berichten over de

op handen zijnde Belgisch-Zairese ronde-tafelconferentie eerder gunstig. Als men de nieuwe aanvragen nu niet bestudeert, zal er opnieuw een vertraging zijn in de latere studie, goedkeuring en uitbetaling van projecten. Dit zal leiden tot minder uitbetaling aan de ontwikkelingssamenwerking in Zaire, ook voor de niet-gouvernementele organisaties.

Als men van de hypothese uitgaat dat de ronde-tafelconferentie er niet komt of dat de conclusies ervan niet positief zouden zijn, zodat de samenwerking niet wordt hervat, kan de vraag worden gesteld of de NGO-samenwerking daarom moet worden stilgelegd. In dat verband verwijs ik naar zoveel andere voorbeelden van landen waarmee België officieel geen samenwerkingsrelaties heeft, maar toch de NGO-activiteiten steunt. Met Vietnam heeft België geen ontwikkelingsprogramma, maar de NGO's kunnen overheidsgeld krijgen voor de projecten die zij in dat land realiseren.

Die zaak moet dus dringend worden herzien. Wij moeten, ongeacht de afloop van de ronde-tafelconferentie, de mogelijkheid bieden nu al de NGO-dossiers te bestuderen. Graag had ik daarover de mening van de minister. Volgens mij is het geen juiste politieke beslissing om de dossiers van de NGO's voor nieuwe activiteiten in Zaire niet te bekijken.

Wat de Belgische inbreng op de ronde-tafelconferentie betreft, lijkt het mij dringend aangewezen dat een nieuw samenwerkingsprofiel met Zaire uit de verf kan komen. Dit nieuwe profiel moet nu worden uitgetekend, zodat België voorbereid aan de ronde-tafelconferentie kan deelnemen. Het Parlement moet een rol kunnen spelen in de uitwerking van Belgische voorstellen. De kwalitatieve benadering en de kwalitatieve bijsturing van onze samenwerking met Zaire kan aan een belangrijk pakket van bilaterale hulp nieuwe impulsen geven.

Er wordt terecht gezegd dat de samenwerking met Zaire op heel wat punten voor kritiek vatbaar was. Laat het Parlement een rol spelen bij deze bijsturing, die nodig is en waarbij de inbreng van representatieve stemmen van onze bevolking wel degelijk op zijn plaats is. Als het Parlement hierbij geen rol speelt, vrees ik dat de hele voorbereiding en de inhoudelijke inbreng van België op de ronde-tafelconferentie een pure diplomatieke aangelegenheid wordt. Ik kan best begrijpen dat deze aangelegenheid op een diplomatieke manier moet worden aangepakt, maar ik zie niet in waarom het Parlement hierbij geen inbreng zou kunnen leveren.

Een derde punt van kritiek slaat op de problemen die u zelf heeft aangehaald in verband met de absorptiecapaciteit van het ABOS en de beperkingen op de betaalmiddelen.

De absorptiecapaciteit van het ABOS is inderdaad een probleem, maar het kan mijns inziens niet los worden gezien van de grondige structuurhervorming die het ABOS nodig heeft. In het regeerakkoord staat duidelijk dat er structuurhervormingen in het ABOS moeten gebeuren. Graag zou ik van u vernemen, mijnheer de minister, hoever men nu eigenlijk staat met de hervormingsplannen van het ABOS. Wanneer zullen die plannen vorm krijgen, worden bekendgemaakt en worden uitgevoerd? Ik begrijp dat daar de nodige tijd moet worden voor uitgetrokken, maar wij moeten wel op de hoogte worden gehouden van de evolutie van die plannen.

Het tweede onderdeel van dit derde punt van kritiek slaat op de beperkingen van de betaalmiddelen. Mijnheer de minister, ik moet eerlijk zeggen dat de verklaringen daarover voor mij onbegrijpelijk zijn. Het is best mogelijk dat uw verklaringen onvolledig zijn weergegeven, maar ik begrijp echt niet waarom de budgettaire beschikbare middelen niet tijdig konden worden geordonnanceerd. Op het procedurevlak moet men toch oplossingen kunnen vinden om een vlotte doorstroming te krijgen die maakt dat projecten tijdig het geld van de volgende schijven kunnen krijgen. Aan welke maatregelen denkt u om dit probleem op te lossen? Een conclusie die ik alvast trek, is dat er bij het Fonds voor ontwikkelingssamenwerking een voldoende groot stuwmeer moet komen om zo een vlotte doorstroming te garanderen. Als het juist is, zoals wij hebben gelezen, dat er voor de ABOS-projecten bij het Fonds voor ontwikkelingssamenwerking maar een speling was van 1 pct., dan kan ik best

begrijpen dat men niet durft programmeren en ordonnanceren. Dat stuwmeer bij het Fonds voor ontwikkelingssamenwerking heeft men onder de vorige legislatuur dus veel te klein laten worden. Dit is nochtans niet het enige knelpunt. Er zijn er nog andere die maken dat er een voortdurende discrepantie is tussen wat budgettair geraamd wordt en wat maar uitgevoerd en uitbetaald wordt.

Voor de begroting 1989 zijn er enkele verschuivingen aangekondigd tegenover 1988. De begroting 1989 zou een stijging kennen van 600 miljoen à 2 miljard naar gelang van het aantal dotaties waarmee men al dan niet rekening mag houden volgens ODA-normen. Daarbij rijst wel de vraag welke structurele maatregelen u overweegt om een betere besteding van de budgettaire middelen te krijgen. Wij hebben gezien dat 4 miljard budgettaire middelen voor 1988 niet zijn opgebruikt. Het heeft geen zin de budgettaire middelen van 1988 op te trekken als men geen structurele verbeteringen overweegt voor een beter bestedingspercentage. Mijnheer de minister, ik vernam dus graag welke structurele maatregelen u wil treffen.

Tenslotte nog enkele vragen over het voorstel om de fondsen voor ontwikkelingssamenwerking op te trekken tot 0,7 pct. van het bruto nationaal produkt. Hiervoor zal de grootste slag uiteraard bij de begrotingsronde van 1990 moeten worden geleverd. Daar zal immers blijken of de regering werk wil maken van die 0,7-doelstelling. Ik herinner eraan dat dit jaar bij de begrotingscontrole de heer Van Rompuy, voorzitter van de CVP, hier duidelijk heeft gezegd dat de bespreking van de begroting van 1990 een breekpunt zou kunnen zijn als er op een aantal terreinen niet zou worden bespaard. Ik was in de Senaat aanwezig toen hij dit zei, maar hij heeft niet gepreciseerd waar die besparingen moesten gebeuren. Later, in commentaren aan journalisten, heeft hij duidelijk laten verstaan dat ontwikkelingsamenwerking niet *ipso facto* aan een besparingsronde zou moeten ontsnappen. Nog wat later is hij op dat standpunt halvelings teruggekomen. Gisteren echter vond ik in mijn brievenbus, met de vriendelijke groeten van de voorzitter van de CVP, zijn toespraak uitgesproken naar aanleiding van een viering van een niet-gouvernementele organisatie van christen-democratische signatuur, met name ACT. Daarin staat dat de omvang van de middelen niet het belangrijkste is, maar wel de kwalitatief hoogstaande besteding van die middelen.

Die ballon wil ik even doorprieken. Dit argument wordt immers al sedert jaren bij elke bespreking van de begroting van Ontwikkelingssamenwerking ingeroepen. In het regeerakkoord van 1985 werd al een passage opgenomen over het streven naar 0,7 pct. In het regeerakkoord van mei 1988 werd dit streefdoel van 0,7 pct. heel expliciet naar voren gebracht, maar ook nu gebruikt men weer het argument dat de kwaliteit van de ontwikkelingshulp belangrijker is dan de kwantiteit.

De groepen op het terrein, die al jaren vechten voor een verhoging van de Belgische bijdrage voor ontwikkelingssamenwerking, hebben altijd geijverd én voor een toename van de kwantiteit én voor een verbetering van de kwaliteit. Zij plaatsen die twee doelstellingen niet tegenover elkaar, maar beschouwen ze als twee volwaardige eisen.

Mijnheer de minister, hoe staat het met uw driejarenplan, dat u aangekondigd had tegen eind februari 1989? Tijdens uw persconferentie van 14 april jongstleden zegde u dat u het weinig delicaat vindt het plan nu bekend te maken. Ik begrijp dat u het eerst aan de regering wil voorleggen alvorens het naar buiten te brengen. Toch lijkt het mij politiek belangrijk deze voorstellen vóór de begrotingsronde van 1990 bekend te maken. Anders is het voor de publieke opinie onmogelijk om een vergelijking te maken tussen de voorstellen van uw werkgroep, waarin de andere departementen die bij de ontwikkelingsamenwerking betrokken zijn, vertegenwoordigd zijn, en de begrotingen voor 1990 en de volgende jaren, die aan die voorstellen uitvoering moeten geven.

U weet toch dat u de publieke opinie nodig zult hebben, indien u het driejarenplan wilt realiseren. Zonder de derde-wereldlobby, die niet werkt voor eigen belang, maar voor het belang van de meerderheid van de derde wereld, zal het driejarenplan moeten wijken voor andere prioriteiten. Het streefdoel

van 0,7 pct. mag echter niet ondergeschikt worden gemaakt aan andere prioriteiten. Het is een prioriteit. Het mag ook niet worden weggemoffeld achter het argument dat de omvang van het bedrag minder belangrijk is dan de kwaliteit van de ontwikkelingssamenwerking.

Uw driejarenplan, mijnheer de minister, kan dus onzes inziens eerst in de regering worden besproken, maar het moet alleszins openbaar worden gemaakt vóór de begrotingsronde voor 1990, want anders hebben wij geen enkel houvast om het voorstel te toetsen aan de concrete plannen van de regering. Ik zal dan ook met aandacht luisteren naar uw antwoord. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de tweede interpellant.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, een van de redenen waarom wij de regering vorig jaar ons vertrouwen hebben gegeven, was het engagement om binnen drie jaar 0,7 pct. van ons bruto nationaal produkt te besteden aan de officiële ontwikkelingssamenwerking, de zogenaamde ODA — *Official Development Assistance* — volgens de gekende OESO-normen.

Ik herinner eraan dat reeds van bij de start, bij de vorming van de huidige regering, dit door sommigen als een te hoog doel werd omschreven. Men beweerde dat dit te hoog was gemikt, gelet op de geringe mogelijkheid om de begrotingspolitiek voor de jaren 1988 en 1989 gevoelig om te buigen. De staatsbegroting kan men vergelijken met een vliegdekschip of een reuzetanker. Om die van koers te doen veranderen heeft men heel wat tijd nodig. Bovendien is het niet mogelijk via begrotingen drastisch in te grijpen in het patroon van de staatsuitgaven die reeds grotendeels zijn vastgelegd of gebeurd zoals dit voor de vorige twee jaren en ook voor dit jaar het geval is.

Het regeringsobjectief van 0,7 pct. zal dan ook maar echt kunnen worden aangepakt in de periode 1990-1992, dus op het einde van de legislatuur. Ik zal zo dadelijk aantonen hoe realistisch we deze verwachting mogen of moeten inschatten.

Hoe dan ook, het ziet er opnieuw naar uit dat het afstaan van 0,7 pct. van onze rijkdom aan de derde wereld een fata morgana blijft of een soort horizon die alsmaar meer van ons wegdrijft, naarmate we hem meer naderbij willen komen. Het is een magere troost dat bij de actualisering van de begroting van 1989, vorige maand, de middelen voor ontwikkelingssamenwerking niet werden ingekrompen.

Het lijkt me absoluut nodig eraan te herinneren dat een Belgische regering in het begin van de jaren zeventig, daarin gesteund door het Parlement, heeft beslist dat de doelstelling van 0,7 pct. zou moeten worden bereikt in 1975! Die 0,7 pct. was niet zomaar een grillige fantasie, maar de uitdrukking van een internationale consensus, waarbij tot nu toe praktisch alleen de Scandinavische landen — Zweden, Noorwegen en Denemarken — en Nederland zich aan de afspraak hebben gehouden. Nederland bereikt, als we het gemiddelde nemen van 1986-1987, op het ogenblik 0,99 pct.; Denemarken 0,88 pct.; Noorwegen 1,13 pct. en Zweden 0,87 pct. De oprichter van ons ABOS en eigenlijk ook uw voorganger, professor Van Bilsen, zegt in dat verband dat het ontbreken van bindende internationale verdragen de voornaamste verklaring is voor de blijvende kloof tussen het internationale woord en de nationale daad.

In tegenstelling met andere landen die zich beperkten tot principiële en vage bedoelingen, zonder noemenswaardige concrete engagementen in de richting van het te bereiken doel, hebben onze eigen opeenvolgende regeringen wel concrete beloften geformuleerd.

Veertien jaar na 1975 staan we nog geen stap verder, integendeel. Als we sommige bronnen mogen geloven zullen we in 1988 slechts 0,38 pct. van ons BNP over hebben gehad voor de derde wereld, nadat we in 1986 en 1987 gedaald waren tot 0,48 pct., wat 0,05 pct. minder was dan in 1985.

Collega Aelvoet heeft terecht gesproken over een dieptepunt. Wij kennen hier wellicht een absoluut dieptepunt. Ik weet wel, mijnheer de minister, dat u zelf, veertien dagen geleden op een persconferentie die aangehaalde 0,38 pct. heeft betwist en

gecorrigeerd en dat u voor 1988 het cijfer 0,40 pct. voorop heeft gesteld. U heeft evenwel niet betwist dat we er sinds 1980 zijn op achteruit gegaan en dat we er nog niet in geslaagd zijn de neergaande trend van de voorbije jaren, onder anders gekleurde regeringen weliswaar, om te buigen. Het gaat hier duidelijk om meer dan een discussie over streefcijfers in het kader van een moeilijke budgettaire context.

Ik denk dat hier de geloofwaardigheid van heel de politieke gemeenschap, en in de eerste plaats van het Parlement, op het spel staat. Ik behoor in elk geval niet tot degenen die zich in deze aangelegenheid plegen te verstoppjen achter een muur van bureaucratische onbekwaamheid van ambtenaren of van een ongelukkige samenloop van omstandigheden. Dat er al lang iets mank loopt bij het ABOS, is voldoende bekend — zelfs de regeringsverklaring heeft daarvan gewag gemaakt — waarmee ik geen verkeerd woord wil uitspreken aan het adres van de ambtenaren. Ik denk dat het te maken heeft met een te zwakke structuur, vooral aan de top, van een ABOS dat onvoldoende tegengewicht vormt voor bepaalde bedrijfslobby's.

U, mijnheer de minister van Ontwikkelingssamenwerking, hebt hervormingsplannen waarvoor u op de steun kan rekenen van onze fractie. Het is onze hoop, zo niet onze overtuiging, dat u, in de toekomst, grondig werk zal maken van het saneren van toestanden waarvan ik één voorbeeld wil geven. In 1985 werden door een niet-gouvernementele organisatie 2 projecten ingediend in het kader van het zogenoemde overlevingsfonds dat was ingesteld op initiatief van het Parlement. Welnu, ondanks talloze positieve adviezen zijn die projecten nu, na 4 jaar, nog steeds niet goedgekeurd, als onze bronnen ten minste juist zijn. De administratieve en bureaucratische martelgang van deze en andere dossiers grenzen aan het onvoorstelbare. Hoe kan men hier nog spreken van «overleven» of van projecten bedoeld om ingekaderd te worden in een overlevingsfonds? Ik meen dat een overlevingsfonds bedoeld is om dringende zaken te regelen.

Ik vrees dat dit voorbeeld exemplair is voor een bepaalde malaise die ook verklaart waarom de zoektocht naar 0,7 pct. zo utopisch blijkt. Ik geloof dat we aan onszelf verplicht zijn ernstig te peilen naar het waarom van de spectaculaire daling van onze ontwikkelingsbijdrage.

U heeft, mijnheer de minister, op uw persconferentie van twee weken geleden een eerste uitleg gegeven. We nemen aan dat u daarover op deze plaats nog meer preciseringen zal geven. Op zichzelf is het al merkwaardig dat precieze gegevens van onze bijdrage voor ontwikkelingssamenwerking in 1988 pas in de lente van 1989 enigszins bekend zijn. Naar verluidt zou de fikse duik naar beneden te maken hebben met het feit dat in 1988 heel wat verplichtingen aan internationale instellingen niet werden nagekomen. Zo zouden de Belgische bijdragen aan de Wereldbank, het Europees Ontwikkelingsfonds, meer dan 2 miljard, en aan diverse regionale ontwikkelingsbanken in de derde wereld gewoon niet betaald zijn. Bepaalde controle-organen zouden, volgens uw zeggen, die uitgaven niet tijdig hebben goedgekeurd. Ik twijfel er niet aan dat u ons zal uitleggen hoe dit in godsnaam mogelijk is, wetende dat de 0,7 pct. tot de grote politieke prioriteiten van de huidige bewindsploeg moet worden gerekend.

Welke reputatie wil ons land daarmee opbouwen? Die van de slechte leerling? Dat kan ik mij niet indenken. Of, die van de slimme tovenaars met de gekende trucdoos? Dat kan ik mij nog veel minder indenken.

Immers, als de achterstallige bijdragen van 1988 in 1989 zullen worden betaald, dan zouden we wel eens met één ruk onze bijdrage verhoogd zien tot 0,55 pct. of zelfs 0,58 pct. of 0,60 pct. Dit wordt dan niet meer dan een boekhoudkundige ingreep die niets zal veranderen aan de grond van de zaak, namelijk dat we in 1989 in het beste geval en in reële cijfers uitgedrukt 0,48 pct. zullen besteden, wat nog altijd minder is dan in 1985.

We gaan hier geen debat voeren over onze Zaïrepolitiek en de intussen verdampte crisis in de Belgisch-Zaïrese relaties. Een feit is dat die crisis tientallen dossiers heeft geblokkeerd. Het lijkt er wel op of president Mobutu onze regering is willen ter

hulp snellen bij het oplossen van haar — onze — budgettaire problemen.

We kunnen, hoe dan ook, niet aanvaarden dat het Belgisch-Zaïrees *contentieux* zou worden aangehaald of aangegrepen om uit te leggen dat het streefdoel van 0,7 pct. niet meer kan worden bereikt tijdens de huidige legislatuur.

Ik twijfel er geen seconde aan dat de minister heel goed beseft dat de kwantitatieve en kwalitatieve aanzwengeling van onze bijdrage voor ontwikkelingssamenwerking vooral zeer gevoelig ligt in Vlaanderen. Het *tiers-mondisme* heeft nu eenmaal, samen met het pacifisme, blijkbaar een steviger basis in het noorden dan in het zuiden van het land.

Dit politieke aspect zou door u, mijnheer de minister, in geen geval mogen worden veronachtzaamd. Ik stamp daarmee wellicht een open deur in, maar ik wil dit beklemtonen om tegelijk begrip op te brengen voor de inspanningen die de minister moet doen om bepaalde Franstalige collega's op hun morele en politieke plichten te wijzen. Hij is immers niet de enige minister die de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking beheerst of beheert.

Als de minister van Financiën in 1988 slechts 4,2 miljard besteedt aan diverse leningen en toelagen die onder zijn bevoegdheid vallen, in plaats van de ingeschreven 7 miljard, dan is meteen het bewijs geleverd — als dat nog nodig zou zijn — dat de hele regering in feite moet kunnen worden aangesproken over het naleven van de 0,7 pct.-norm.

Hoe geraken we nu terug in een opwaartse klim? Dat is natuurlijk de hamvraag, waarop we hier in de allereerste plaats een antwoord verwachten.

De CVP-voorzitter, tevens collega-senator, zou onlangs hebben verklaard — ook mevrouw Aelvoet heeft ernaar verwezen — dat de 0,7 pct.-norm niet onaantastbaar is en dat ook die bepaling uit het regeerakkoord eventueel moet worden herzien bij het zoeken naar besparingen voor de begroting van 1990.

De SP-fractie is het daar absoluut niet mee eens. Wij willen er zelfs op wijzen dat het ongepast zou zijn nu ineens de nadruk te leggen op de doelmatigheid en de kwaliteit van onze ontwikkelingssamenwerking — waar wij uiteraard niet tegen zijn, integendeel — om de kwantitatieve norm los te laten of af te zwakken.

Het zij herhaald dat de derde-wereldbeweging en de hele pluralistische linkerzijde in het politieke spectrum fervente voorstanders zijn van een inhoudelijke bijsturing van de officiële ontwikkelingssamenwerkingspolitiek. Zo zou de militaire hulp tegen 1992 geheel moeten verdwijnen uit de statistieken van de ontwikkelingssamenwerking. De militaire hulp, onder meer aan Zaïre, is zoals blijkt uit het antwoord van de minister op een vraag van collega De Bremaeker, de voorbije jaren zelfs toegenomen in plaats van verminderd.

Ter «compensatie» zouden de bedragen die worden uitgetrokken om de bevolking bewust te maken van de nood aan ontwikkelingssamenwerking kunnen worden verhoogd, desnoods rekening houdend met de reële behoeften. Wij zouden er geen enkel bezwaar tegen hebben dat iets meer sensibiliseringsgelden naar de Franse Gemeenschap zouden vloeien, gelet op de nood die daar blijkbaar bestaat.

Heel verontrustend zijn de geregeld terugkerende echo's dat er niet voldoende goede projecten zouden zijn om onze engagementen waar te maken. De Afrikaanse onderhandelaren van de Lomé-verdragen met de Europese Gemeenschap zouden grote ogen opzetten indien zij dit zouden vernemen. Ze krijgen immers stevast het antwoord dat er geen geld is voor de voorstellen die ze formuleren. Ook in sommige landen van Latijns-Amerika, waar men wegzinkt tot het levenspeil van de jaren zeventig, heeft men karrevrachten voorstellen.

Er zijn landen als Nicaragua, Angola, Namibië, Kampuchea, die als het ware moeten worden heropgebouwd na jarenlange of nog steeds woedende oorlogen of bloedige bevrijdingsstrijden.

Ik heb speciaal Nicaragua vermeld omdat wij van de week nog van de president zelf hebben kunnen vernemen hoe groot

de nood is in zijn land en hoe groot de verwachtingen zijn ten aanzien van landen als het onze om die nood mee te helpen lenigen.

Het NCOS heeft, bij monde van haar nieuwe voorzitter, mevrouw Steyaert, er einde maart terecht aan herinnerd dat de regering tijdens de 11 11 11-actie van 1988 expliciet haar belofte heeft herhaald om tegen 1992 het budget tot 0,7 pct. van het BNP op te trekken en een timing met concrete cijfers beloofd tegen februari 1989.

Onze interpellatie zou dus eigenlijk overbodig hebben moeten zijn en ik vind het echt jammer dat het niet zo is. De duizenden vrijwilligers die ieder jaar opnieuw de boer opgaan om privé-geld in te zamelen voor ontwikkelingsprojecten, zouden wel eens zwaar ontmoedigd zo niet woedend kunnen reageren, als de politieke verantwoordelijken er niet zouden in slagen hun elementaire, minimale plicht te doen.

Mijnheer de minister, peilend naar en vooruitlopend op uw antwoord, hoop ik dat u zich daarbij mede zult laten inspireren door de opgemerkte verklaringen van professor Drèze op de openingszitting van het jongste Vlaams wetenschappelijk economisch congres. Naar verluidt zou hij zich rechtstreeks gericht hebben tot u, als aanwezige minister, toen hij zei «dat de dappersten het initiatief moeten nemen». Het bedoelde initiatief was een voorstel om binnen een Europees samenwerkingsakkoord, de gezamenlijke bijdrage van de EG-landen voor ontwikkelingsamenwerking tot 0,7 pct. van het BNP te verhogen, om in de allereerste plaats de schuldenlast van de ACS-landen, de 66 met de EG geassocieerde landen van Afrika, de Caraïben en de Stille Zuidzee, af te kopen.

Als het waar is wat professor Drèze beweerde — en ik meen dat het waar is — dat de ontwikkelingsproblematiek het belangrijkste en prangendste vraagstuk is in de noodzakelijke en onafwendbare mundialisering van de economie, dan hebt u, mijnheer de minister, veruit het belangrijkste ministerie. Ik moet u daarvan waarschijnlijk niet overtuigen, maar ik zou wel willen dat dit op een meer manifeste manier in het regeringsbeleid tot uiting komt.

Natuurlijk staat u voor een enorme opgave, want laten we niets verdoezelen. Op basis van het voor 1992 te verwachten BNP, volgens het Planbureau geraamd op 6 660 miljard, zouden de ODA-uitgaven in 1992 46 miljard moeten bedragen om de 0,7 pct. te halen. Dat betekent, vergeleken met de ODA-uitgaven voor 1987, 25 miljard, een toename met 82,5 pct., en zelfs 113 pct. meer dan de effectieve bestedingen van 1988.

Ik kan me indenken dat men daar even bij duizelt. Zelfs als we daarbij alleen rekening houden met de gelden waarvoor u bevoegd bent, namelijk die van het ABOS, en gesteld dat het ABOS-deel in de totale ODA status-quo blijft op 60 à 65 pct., dan zal u in de komende drie jaren 28 à 30 miljard extra voor uw begroting moeten vinden. Geen peulschil, zo te zien.

De regering en uzelf, als minister van Ontwikkelingssamenwerking in het bijzonder, moeten uitvissen hoe die klus zal worden geklaard en of de directe of de indirecte bilaterale samenwerking dan wel de multilaterale uitgaven moeten of kunnen worden opgedreven. Er zijn argumenten voor en tegen, maar ik wil dat debat hier niet openen.

Voor ABOS moeten bijkomende budgettaire middelen worden gevonden, met respect voor het regeerakkoord, zowel om de eigen werkmiddelen te verhogen als om de projecten te financieren, tenzij andere bronnen kunnen worden aangeboord, waarbij ik allusie maak op de Nationale Loterij hoewel uit die bron toch ook niet eindeloos kan worden geput. Daarbij beseffen we perfect dat snel en meer uitgeven uiteraard niet mag betekenen dat minder relevante en ondoordachte acties in de programma's worden opgenomen of dat een zorgvuldige voorbereiding en uitvoering ervan worden veronachtzaamd. Dit zou op termijn geld kosten dat voor reële en degelijke ontwikkelingsactiviteiten in de partnerlanden verloren gaat. Bovendien is dan het gevaar groot dat de schuldenlast van de ontwikkelingslanden nog meer verzwaaert en dat de geloofwaardigheid van de Belgische ontwikkelingssamenwerking bij de publieke opinie wordt bedreigd, wat beslist moet worden vermeden.

Mijnheer de minister, u bent geen superman, u kunt niet alles, maar u zal veel creativiteit en doorzettingsvermogen aan de dag moeten leggen om uw en onze doelstelling te bereiken. U mag in elk geval rekenen op de steun van onze partij om daarbij door anderen niet van de rechte weg te worden weggeduwd.

Ik zal eindigen met de woorden van een van uw voorgangers. Professor Jef Van Bilsen schreef in een recente publikatie: «In een snel veranderende wereld mogen utopieën niet *a priori* worden versmaad, noch al te lang in de ban worden gehouden ... In afwachting van een internationaal overlegd en gecoördineerd beleid inzake ontwikkelingssamenwerking, is het de taak van ieder ontwikkeld land een deel van de internationale sociale dienst, die de ontwikkelingssamenwerking is, scrupuleus op zich te nemen.» (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister André Geens.

De heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, eerst en vooral dank ik beide interpellanten voor hun interpellatie. Ik vind het belangrijk dat dit onderwerp aan bod kan komen in het Parlement.

Na de terechte reacties van de buitenwereld op de bekendgemaakte cijfers, was het noodzakelijk te antwoorden. Ik deed dit niet als een verontschuldiging. Ik heb nooit gepoogd een verontschuldiging te vinden voor het resultaat van 1988. Integendeel, ik heb gezegd dat het hoe dan ook gaat om een te geringe besteding in het geheel. Ik heb alleen de concrete elementen op tafel gelegd, de cijfers gegeven en gezegd wat er intussen is gebeurd en betaald. Ik heb aangegeven dat bij een normale besteding in de loop van 1989 0,55 tot 0,59 pct. zal worden bereikt.

Het is juist dat dit geen indicatie is voor een verbetering van het resultaat. Wij moeten het bekijken op basis van de budgettaire voorzieningen.

Dat dit alleen te maken heeft met toevallige factoren, heb ik ook nooit ontkend. Ik heb alleen de juiste toedracht van de situatie gegeven, zonder meer.

Onmiddellijk inspelend op een andere vraag van de beide interpellanten in verband met de toekomst, wijs ik erop dat wij bij het opstellen van het driejarenplan zijn uitgegaan van een uitgavenniveau in 1989 van 0,52 pct. Er rijzen immers altijd opnieuw moeilijkheden om in de regering en in de parlementscommissie een juist beeld te krijgen van de gecompliceerde begroting van Ontwikkelingssamenwerking, gezien de «stuwmeren» die steeds ontstaan in het Fonds voor ontwikkelingssamenwerking. In het begin van dit jaar is er een «stuwmeertje» van 3 miljard ontstaan en dat betekent dat een aantal uitgaven mogelijk worden.

Mevrouw Aelvoet heeft gezegd dat zij niet begrijpt hoe dat gebrek aan betalingsmiddelen kan worden verklaard. De fundamentele oorzaak is dat wij in 1988 permanent onder het regime van de voorlopige kredieten hebben geleefd. Dit heeft op bepaalde ogenblikken voor problemen gezorgd.

Op een opmerking van de heer Pataer over de internationale instellingen zeg ik het volgende. Mijnheer Pataer, normaal hebt u intussen de nota met de cijfers van de persconferentie reeds gekregen, en ik zal niet alles herhalen. Als u ze nog niet hebt, zal ik ze u zo dadelijk geven. Uit deze nota blijkt dat het niet noodzakelijk onze schuld is dat de betaling niet is gebeurd. Ik zoek geen excuses, maar geef de feiten weer en daarbij moeten wij ons ook houden.

Mevrouw Aelvoet heeft opgemerkt dat de behoeften van de derde wereld niet verminderd zijn. Ook de heer Pataer heeft daarop een allusie gemaakt. Ik heb echter nooit beweerd dat er onvoldoende bruikbare projecten zouden zijn, integendeel. Dit is dus geen punt van discussie. Er zijn inderdaad voldoende nuttige bestedingsmogelijkheden in de derde wereld.

Mevrouw Aelvoet, u hebt gevraagd waarom de NGO's voor nieuwe projecten in Zaïre geen goedkeuring krijgen. Ik houd mij ter zake strikt aan de afspraak van 14 januari in de regering,

waarbij men geen onderscheid heeft gemaakt tussen projecten van niet-gouvernementele organisaties en de officiële coöperatie.

*De heer Toussaint, eerste ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Wel heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om de dossiers verder te bestuderen alsof er niets aan de hand is. Op het ogenblik dat de beslissing van 14 januari wordt herzien, is er onmiddellijk een groot aantal dossiers klaar.

De reden waarom nu geen projecten worden goedgekeurd houdt verband met de heel andere context waarbinnen wij ons met Zaïre bevinden. U mag niet vergeten dat Zaïre op 13 januari de akkoorden met ons land eenzijdig heeft opgezegd. De verhouding met Zaïre is dus toch wel enigszins anders dan met de andere landen die u als voorbeeld hebt gegeven. Ik ben van oordeel dat deze situatie hoe dan ook moet veranderen, maar in de huidige omstandigheden moeten wij ons houden aan het standpunt dat op 14 januari werd ingenomen. Op een geheel onverdacht ogenblik, vóór de moeilijkheden zich hebben voorgedaan, namelijk tijdens de gemengde commissie in oktober van vorig jaar en ook toen ik met nieuwjaar in Zaïre was, heb ik hetzelfde gezegd en gevraagd als de interpellanten over het nieuwe ontwikkelingsprofiel voor Zaïre.

Wanneer wij opnieuw normale betrekkingen met Zaïre tot stand kunnen brengen, moeten wij in de eerste plaats samen met de Zaïrezen onze ontwikkelingshulp evalueren. Er moet een heroriëntatie worden uitgevoerd. De aanzet daartoe is reeds gegeven en ik ben heel graag bereid om daarover in het Parlement te discussiëren. Het volstaat daartoe een afspraak te maken met de voorzitter van de commissie. Het zou immers een positieve bijdrage kunnen betekenen voor de te volgen weg.

Beide interpellanten hebben gesproken over de absorptiecapaciteit en de noodzakelijke structurele hervormingen van het ABOS. Dat was een van mijn eerste bekommelingen. Reeds in juni vorig jaar heb ik de administratie daarover een nota gezonden. De plannen en mogelijkheden tot herstructurering zijn reeds een heel eind gevorderd. Op het ogenblik weten wij duidelijk welke richting wij willen uitgaan. De zaken moeten nog worden uitgewerkt en een juridische vorm krijgen. Wij hopen daarmee klaar te zijn bij het begin van het volgende parlementair jaar.

Het gaat niet alleen om de herstructurering van het ABOS. Om een goede structuur uit te werken moet men immers eerst bepalen welk soort ontwikkelingssamenwerking men in de toekomst wil.

Ik heb in de commissie ook gezegd dat wij nieuwe wegen zoeken. Met Rwanda zijn wij, bij wijze van proef, *co-gestion* overeengekomen, samen beslissen over de projecten. In onze structuur van ontwikkelingssamenwerking is alles te Brussel gecentraliseerd. Bij bezoeken aan diverse landen ondervind ik dat daar hoe langer hoe meer ongenoegen over ontstaat. Die landen weten immers niet wat vanuit België voor hen wordt gedaan. Zij zijn immers niet op de hoogte van onze reële uitgaven voor hen. Daarvoor moeten er, zoals in andere landen, nieuwe wegen worden bewandeld. België hinkt achterna. Ik wil hierin verandering brengen. Dit brengt natuurlijk ook consequenties mee voor de structuur van de administratie.

Daarom hebben wij de jongste tijd wat getemporiseerd. Het is immers belangrijk duidelijke politieke beleidslijnen vast te leggen over de manier waarop wij met de derde-wereldlanden zullen samenwerken. Dit heeft gevolgen voor de interne structuur en organisatie van de ontwikkelingshulp ter plaatse. Dit betekent dat men onder andere meer middelen en mogelijkheden ter plaatse zal moeten laten en minder in de centrale administratie. Wij zullen moeten zoeken naar een nieuw statuut voor de coöperant. Uiteindelijk zal er een soort mobiel corps moeten komen, zoals voor de diplomatie. Daarvoor is een wetsontwerp vereist.

Omdat nu coöperanten met vele jaren ervaring de administratie verlaten dreigt een situatie te ontstaan waarbij de centrale

administratie de problemen van de betrokken ontwikkelingslanden niet meer voldoende kent. Een nieuw concept doet een aantal problemen rijzen die niet direct kunnen worden opgelost. Ik vraag hiervoor begrip.

Mevrouw Aelvoet, u hebt mij gevraagd welke structurele maatregelen wij voor 1989 overwegen. Ik kan u verzekeren dat er in feite geen structurele maatregelen nodig zijn voor het besteden van de geraamde uitgaven. Voor 1989 zullen wij geen enkel excuus kunnen aanvoeren omdat wij dan de volle verantwoordelijkheid voor het hele jaar opnemen. Ik heb dit excuus overigens voor 1988, waarin wij maar zes maanden verantwoordelijkheid droegen, ook niet aangewend. Wij zullen alles in het werk stellen om met de mogelijkheden die er zijn, het voorgestelde uitgavenniveau te bereiken.

Mevrouw Aelvoet, u vroeg zich ook af welke interpretatie wij moesten geven aan de verklaringen van de CVP-voorzitter. Ik heb die verklaring zelf niet gehoord. Ik heb ze alleen in de krant gelezen. De heer Van Rompuy heeft mij wel gezegd dat die uitspraak anders is weergegeven dan wat hij ermee bedoelde en dat ook hij bekommerd is om 0,7 pct. van het BNP te bereiken.

Bij de bespreking van het driejarenplan zal blijken of het iedereen ernst is met die 0,7 pct.

Op de vraag hoever het met dat plan staat, kan ik antwoorden dat het geheel is afgerond. Een werkgroep houdt zich op het ogenblik bezig met de redactie en de vertaling. Ik neem aan dat het op 12 mei aan de Ministerraad kan worden voorgelegd, dus nog wel degelijk vóór de begrotingsbespreking. Het zou inderdaad tactisch verkeerd zijn geweest dit na die bespreking te doen. Als de Ministerraad het met dat plan eens is, zal het worden bekendgemaakt in de media en aan iedereen die er belang in stelt.

Mijnheer Pataer, ten einde uw informatie over het Overlevingsfonds te actualiseren, kan ik u volgende stand van zaken geven, echter zonder de data van indiening, wat toch niet zo relevant is. Een project van Coopibo voor Tanzania ten belope van 70 miljoen werd goedgekeurd. Een project van Act voor Tanzania ten belope van 47 miljoen werd goedgekeurd. Twee projecten van NCOS, één voor Somalië van 45 miljoen en één voor Oeganda van 48 miljoen werden geweigerd door de inspectie van Financiën. Ik heb daartegen beroep aangetekend bij de minister van Begroting, maar moest tot mijn spijt vaststellen dat ook hij dit heeft verworpen. Dit heeft te maken met het feit dat het dossier werd ingediend door een buitenlandse organisatie. U kent het probleem, mevrouw Aelvoet. Wij hebben het ook in de commissie besproken. Ik heb alles gedaan wat ik kon om dit dossier goedgekeurd te krijgen, maar tevergeefs. Dan zijn er twee projecten van Tilapia Food Aid Organisation: één voor Ivoorkust van 22,7 miljoen en één voor Kameroen van 24,8 miljoen. Hiervoor was er een negatief advies van de administratie. Het is voor herwerking teruggestuurd naar de niet-gouvernementele organisatie. Na herwerking kan het eventueel opnieuw in aanmerking komen. Dan is er tenslotte nog een project van Delipro voor Eritrea ten belope van 23 miljoen. Daarvoor is er een negatief advies van de ambassade, omdat er problemen zijn op het politieke vlak.

Tot daar, mijnheer Pataer, een volledig overzicht, zonder argumenten, met de bedoeling u juiste informatie te geven over de toestand op de dag van vandaag. Zelfs indien er de traagheid van de administratie niet was geweest, dan was het aantal aanvragen niet groot genoeg om het bedrag van 1 miljard dat ter beschikking is gesteld van het Overlevingsfonds, op te gebruiken. Hieraan is natuurlijk het beperkt aantal landen waarin het Overlevingsfonds projecten kan steunen, niet vreemd.

Ik steek ook niet weg dat ik bezorgd ben over de hele werking van het Overlevingsfonds. Het is nu niet het moment om hiervoor een grondige uiteenzetting te houden, maar ik wil dat wel bij een andere gelegenheid doen. Ik ben ook van plan om de projecten die wij steunen in het kader van het Overlevingsfonds, persoonlijk te bezoeken. Ik heb immers ter zake nogal wat klachten gehoord.

Mijnheer Pataer, het is helemaal niet mijn bedoeling om de huidige situatie inzake Zaïre als argument te gebruiken om het streefdoel van 0,7 pct. niet te moeten bereiken. Er zijn natuurlijk talrijke manieren om het geld op een goede wijze te besteden. Daarover wil ik het nu niet hebben. Ik blijf echter hopen op een normalisering van onze betrekkingen met Zaïre.

U hebt ook een pleidooi gehouden voor het stopzetten van de militaire hulp. De militaire hulp behoort niet tot mijn bevoegdheid, maar ik wil hierover wel eens een privé-gesprek met u voeren. Ik ga niet akkoord met uw benadering van het probleem. Ik ben er niet van overtuigd dat militaire hulp *a priori* slecht is. In sommige gevallen is ze zelfs goed.

Ook ik vind de redenering van professor Drèze zeer verdienstelijk. Zijn plan is creatief en degelijk. Ik denk echter dat er hier een politiek probleem rijst. Zijn plan moet worden uitgevoerd op het niveau van de Europese Gemeenschap. Alle EG-landen moeten volgens zijn plan hun bestedingspatroon inzake ontwikkelingssamenwerking met 0,3 pct. van het bruto nationaal produkt verhogen met het oog op het aflossen van de schulden van de derde wereld. Op zich is dit niet zo moeilijk. In de Raad van ministers van de Europese Gemeenschap heb ik echter vastgesteld dat sommige lid-staten zelfs willen terugkomen op bepaalde verworvenheden die in het kader van de Lomé III-conventie werden toegekend. Het lijkt me dan ook uitermate moeilijk deze landen te overtuigen om volgens een gezamenlijk plan 0,3 pct. van het bruto nationaal produkt meer te besteden voor het aflossen van de schulden. Dit kan nochtans een zeer positieve invloed hebben voor de ontwikkelingslanden zelf en voor de armste bevolkingsgroepen van die landen. De gevolgen van de structurele aanpassingsprogramma's vallen immers steeds ten laste van de armsten in de derde-wereldlanden, hoe contradictorisch dit ook schijnt.

U had het ook over het aantal landen waarnaar onze ontwikkelingssamenwerking gaat. Die moeilijke discussie moet niet hier worden gevoerd. Er zijn natuurlijk vele argumenten om in sommige landen meer aanwezig te zijn en in andere landen minder.

Wij moeten hierbij uitgaan van de huidige en concrete situatie. Wij zijn op het ogenblik aanwezig in te veel landen met te weinig middelen. Wij zouden beter in minder landen aanwezig zijn met meer middelen en aldus een coherente en strategische ontwikkelingssamenwerking opbouwen in het kader van de internationale gemeenschap.

Deze punctuele aanpak van de verscheidenheid van die ontwikkelingslanden moet op langere termijn leiden tot relatief minder gunstige resultaten dan wanneer dit zou kunnen gebeuren in een overkoepelend gecoördineerd geheel met een welbepaalde strategie die gedurende een aantal jaren kan worden volgehouden. Uiteindelijk, — en dit geldt zowel voor het Europees als het internationaal niveau — wanneer al deze landen met hun eigen procedures, gewoonten en reglementen naar de ontwikkelingslanden gaan die het structureel reeds moeilijk hebben en over weinig mensen beschikken die de verschillende procedures kunnen begrijpen, opvangen en verwerken, wordt hun daarmee geen al te goede dienst bewezen. Er moet steeds meer worden gedacht aan een internationaal gecoördineerde aanpak om concrete oplossingen uit te werken ten bate van de mensen in de derde wereld, wat toch ons aller bedoeling zou moeten zijn.

Als laatste punt merk ik op dat de discussie over de 0,7 pct. in feite zou moeten worden gevoegd bij de bespreking van de begroting. Dit is toch een zaak van de hele regering en niet van de minister van Ontwikkelingssamenwerking alleen. Ik ben de interpellanten nochtans dankbaar dat zij mij daarover hebben ondervraagd. Ik zal hun standpunt in de regering verdedigen, maar uiteindelijk, vermits er ook andere departementen bij betrokken zijn, is het een gemeenschappelijke beslissing van de regering. Iedereen zal een inspanning moeten leveren. U hebt de grootte van het verschil aangegeven: 46 miljard. Dat is niet gering. Ik ben ervan overtuigd, en dat zal blijken wanneer het plan wordt bekendgemaakt, dat er mogelijkheden en middelen zijn om het gestelde doel te bereiken, zonder op enige wijze

de bestedingscapaciteit van de administratie aan te tasten. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb een zeer korte repliek. Ik dank in de eerste plaats de minister voor de openheid van zijn antwoord, wat ik zeer apprecieer. Zulks betekent echter niet dat de gegeven uitleg volkomen bevredigend is. Dat verwachten wij ook niet, maar de openheid is reeds een goed punt op zich.

Ik heb nog drie opmerkingen. Inzake de besteding van 1988 komt het mij voor dat de minister bij één aspect zowel de heer Pataer als mijzelf verkeerd heeft begrepen. Wij hebben niet gezegd dat er een tekort aan projecten is. In mijn tekst stond letterlijk: «en dat terwijl de behoeften in de derde wereld er niet op achteruit zijn gegaan en terwijl projecten het geld dat zij nodig hebben niet hebben gekregen.» Er is voldoende aanbod. Er is hier dus waarschijnlijk een misverstand: ofwel hebben wij ons onvoldoende duidelijk uitgedrukt ofwel heeft de minister ons voor één keer niet goed begrepen.

De heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mevrouw, ik heb de woorden van de heer Pataer genoteerd. Hij heeft letterlijk gezegd «dat het verontrustend is dat het gerucht de ronde doet dat er onvoldoende projecten zouden zijn». Misschien heeft u dit niet gezegd, en dan vraag ik excuus omdat ik u die woorden in de mond heb gelegd.

Mevrouw Aelvoet. — Ik weet dat ik precies het tegengestelde heb gezegd, namelijk dat er enerzijds projecten bestaan die wachten op geld terwijl er anderzijds geld beschikbaar is dat niet kan worden uitgegeven.

Ten tweede, wat 1989 betreft: als u er zo zeker van is dat er zelfs geen structurele maatregelen nodig zijn om 0,55 pct. of eventueel 0,57 pct. te bereiken, des te beter. De feiten zullen bewijzen of u gelijk had. Ik wens toch de aandacht te vestigen op één kleine contradictie in uw verklaring voor het verschil tussen het budget en de beschikbare betaalmiddelen, namelijk dat zulks onder meer te maken heeft met het regime van de voorlopige kredieten voor 1988.

Wat 1989 betreft, werken wij zeker al tot eind juni met het regime van de voorlopige kredieten. In de mate dat dit probleem zich zeer zwaar doet gevoelen, gaat dit voor een stuk ook effect hebben in 1989.

De heer A. Geens, minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Dat heeft alleen maar effect naar het einde van het jaar toe en niet gedurende de eerste maanden van het jaar. Ik meen dat er dit jaar geen probleem zal zijn. De begroting is ingediend en zal op een normaal tijdstip in het Parlement kunnen worden besproken zodat er voor de tweede helft van 1989 geen problemen zouden mogen zijn.

Mevrouw Aelvoet. — Het derde punt slaat op het driejarenplan. Ik ben er mij ten zeerste van bewust dat dit een zaak is van de hele regering. De pointe van mijn uiteenzetting was precies duidelijk te vernemen of de voorstellen van de werkgroep publiek zullen worden gemaakt vóór de begrotingsronde van 1990, zodat vanuit verscheidene maatschappelijke groepen en vanuit diverse partijen de noodzakelijke pressie kan worden uitgeoefend om de hele regering ermede te confronteren.

Wat dat betreft, mijnheer de minister, ben ik het eens met uw analyse. Het is een politieke beslissing op regeringsniveau die door de verscheidene regeringspartijen zal moeten worden volgehouden. Het was voor ons van kapitaal belang dat die zaak tijdig publiek zou zijn. In dat verband ben ik blij met uw antwoord dat dit punt op 12 mei in de regering zal worden besproken en dat het publiek zal worden gemaakt.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

U kan er van op aan dat mijn fractie de zaak op de voet zal volgen. Mochten er problemen rijzen of mocht er een keuze worden gemaakt die een andere richting uitgaat, zal zij de hele regering, *in casu* de Eerste minister, ondervragen.

Ik herhaal dat ik, wat dat punt betreft, zeer tevreden ben met uw antwoord. Dat staat publiek geakteerd. Daarmede kunnen wij verder werken. Het is bijgevolg voor ons niet nodig een gemotiveerde motie in te dienen. Dat waren wij van plan indien wij geen accuraat antwoord hadden gekregen op de vraag wanneer dit driejarenplan openbaar zal worden gemaakt.

Wij geven u voorlopig krediet. Wij zullen u op uw woord nemen, mocht de zaak niet tijdig geregeld worden. Ook daar kunt u op rekenen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Voorzitter, ik zal nog korter gaan dan mevrouw Aelvoet.

Mijnheer de minister, u hebt inderdaad mijn woorden goed genoteerd. Toch is er een misverstand. Ik heb mijn scriptie nog eens nageplozen. Ik heb inderdaad gezegd dat het heel verontrustend is dat er geregeld terugkerende echo's zijn dat er niet voldoende goede projecten bestaan. Ik heb niet gezegd dat die echo's uit uw hoek komen, mijnheer de minister. Ik wil graag beklemtonen dat ik helemaal niet heb bedoeld dat het uw beweringen zijn. Ik heb alleen vastgesteld dat dergelijke geruchten de ronde doen.

Ik ben heel blij met uw globaal antwoord en ook met de detailelementen erin vervat. Daarom en ook om andere begrijpelijke redenen zal ook onze fractie geen motie indienen.

Misschien is het overbodig, maar om af te ronden toch nog het volgende. Wanneer u zegt dat een interdepartementale werkgroep op uw verzoek een voorstel uitwerkt over de wijze om 0,7 pct. te bereiken, dan hoop ik uit de grond van mijn hart dat in dat voorstel te lezen zal zijn dat de nadruk moet worden gelegd op hulp die snel terechtkomt waar ze moet terechtkomen en vooral bij degenen die ze het meest nodig hebben. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER CAPOEN TOT DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE HANDEL IN OORLOGSTUIGEN IN HET IEPERSE»

INTERPELLATION DE M. CAPOEN AU MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «LE COMMERCE D'ENGINS DE GUERRE DANS LA REGION D'YPRES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Capoen tot de minister van Landsverdediging over «de handel in oorlogstuigen in het Ieperse».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, de problematiek van de munitie uit de Eerste Wereldoorlog is hier reeds enkele keren ter sprake gekomen.

Zo heb ik op 2 februari jongstleden in aansluiting op een interpellatie in dit verband onder meer gewezen op de problemen inzake de ophaling en de openbare veiligheid in het algemeen. Voor de duidelijkheid geef ik nog even een korte schets van de situatie. In de frontstreek wordt nog jaarlijks circa 200 ton springstoffen bovengehaald, waarvan ongeveer 10 pct. gasgranaten. Dit gebeurt meestal tijdens werkzaamheden op de akkers of bij belangrijke grondwerken.

Normalerwijs moeten de betrokkenen bij het ontdekken van een of ander oorlogstuig de werken stilleggen en onmiddellijk de plaatselijke politie of rijkswacht verwittigen die op haar beurt de ontminningsdiensten moeten op de hoogte brengen.

Dit is een vrij omslachtige en tijdrovende procedure. Om tijd- en geldverlies te vermijden wordt de bovenghaalde munitie meestal gewoon opzij gelegd en wordt in het beste geval achteraf melding gemaakt van de gevonden oorlogstuigen.

Daardoor liggen er in de frontstreek her en der allerlei springtuigen verspreid, en is het voor de bewoners van de streek een dagelijks beeld bommen te zien liggen langs de straatkant of in de grachten.

Aldus ontstaat een verschijnsel van gewenning en onverschilligheid met alle gevolgen van dien voor de openbare veiligheid.

In dit verband heb ik toen gewezen op het grote gevaar voor spelende kinderen en heb ik het persoonlijk meegemaakt feit aangehaald van twee kinderen met een bom op de bagagedrager van hun fiets.

Verder citeer ik uit de *Parlementaire Handelingen* van 2 februari 1989 een passage van mijn uiteenzetting:

«Mijnheer de minister, het gaat hier niet om een alleenstand feit. Het gevaar is nog groter voor de kinderen die slechts toevallig in de streek zijn en niet vertrouwd zijn met het gegeven, alsmede voor de nieuwsgierigen en de souverijnrjagers.

Ik maak het geregeld mee dat mensen gewoon stoppen, de bommen opladen en ze mee naar huis nemen. Die bommen worden dan tot allerlei kunstvoorwerpen verwerkt.» Misschien had ik wel beter gesproken van siervoorwerpen.

Amper twee maanden later werden mijn woorden op een bijna dramatische manier beklemtoond. De ontdekking begin deze maand, van twee ontplofbare oorlogstuigen in de bagage van Britse schoolkinderen, die op terugweg waren van een schoolreis in het Ieperse, heeft nogmaals aangetoond dat er lichtzinnig wordt omgesprongen met oorlogstuigen uit de Eerste Wereldoorlog. Maar, mijnheer de minister, het gaat hier niet altijd om kinderen, of gewoon om souverijnrjagers of nieuwsgierigen zonder meer.

Het blijkt dat heel wat mensen, met minder vreedzame bedoelingen deze oorlogstuigen opsporen en verhandelen. Twintig, dertig jaar geleden heerste in de frontstreek een bloeiende handel in oorlogstuigen omdat aannemers voor opruimingswerken van oorlogsbunkers er zich kwamen bevoorraden in springstoffen. Er wordt beweerd dat deze handel, die toentertijd oogluikend werd toegestaan, thans ondergronds verder gaat en dit niettegenstaande er geen aanwijsbare commerciële doeleinden bestaan voor deze springstoffen.

Specialisten van de ontminningsdienst beweren dat die springstoffen niet meer recupereerbaar zijn en dus ook voor geen enkel doeleinde kunnen worden aangewend. Dit blijkt niet altijd het geval te zijn en is de staat van de gevonden munitie sterk afhankelijk van de grondsoort waarin ze de voorbije jaren is bewaard gebleven. Er wordt dus wel degelijk recupereerbare munitie bovengedaald en er bestaat ook veel belangstelling voor deze springstoffen.

Er zijn al vele tientallen burgerlijke slachtoffers gevallen bij het opgraven en/of het verhandelen van oorlogsmunitie.

Het blijkt dat achteraf bij vele van die slachtoffers opgeslagen springstoffen worden aangetroffen, ook in het recente verleden, wat kan wijzen op een illegale handel.

Hoe dan ook, het is onmiskenbaar dat vele bovenghaalde oorlogstuigen ontsnappen aan de controle van de ontminningsdiensten, gewoon omdat deze ofwel veel te laat komen of helemaal geen weet hebben van de aanwezigheid van de spullen.

Het stemt tot nadenken dat de eerste weken na een ernstig ongeval een aangiftepiek wordt vastgesteld die dan geleidelijk terugzakt tot een veel lager gemiddelde. Zo werden na het ongeval te Houthulst op 7 mei 1986 waarbij vier doden vielen, driemaal meer aangiften gedaan dan voorheen.

In de perioden zonder noemenswaardige ongelukken, en dus ook met minder sensibilisatie bij de plaatselijke bevolking,

wordt de munitie die, hoe dan ook, wordt opgegraven blijkbaar langs andere kanalen afgevoerd.

Er bestaat dus een alternatief en illegaal ophalingssysteem voor dit soort tuigen en dit is mogelijk omdat de controle ter zake absoluut onvoldoende is, en omdat het meldingssysteem en de ophaling niet doeltreffend zijn uitgebouwd.

Het personeel van de ontminningsdiensten moet dus nog jaarlijks vele duizenden bommen, granaten en andere springtuigen ophalen en onschadelijk maken. Dit gebeurt vaak, om niet te zeggen altijd in levensgevaarlijke omstandigheden, zoals op 7 mei 1986 nog is gebleken, toen op het domein van de ontminningsdienst van de landmacht te Houthulst Westrozebeke, vier ontminners om het leven zijn gekomen bij het behandelen van dergelijke springstoffen.

Naar aanleiding van dit ongeval hebben wij toen gepleit voor veiliger en efficiëntere werkmethodes voor de ophaling, de identificatie en het onschadelijk maken van oorlogsmunitie.

Wij herhalen thans die vraag en dringen tevens aan op een sluitend controlesysteem in deze dienst.

De opdrachten van de leden van deze dienst moeten duidelijk omschreven zijn en de controle op de gemelde en opgehaalde hoeveelheden munitie moet streng worden uitgevoerd.

De bewoners van de frontstreek van de Eerste Wereldoorlog worden nog bijna dagelijks geconfronteerd met de gevolgen van dit waanzinnig treffen.

Alleen al sedert 1945 zijn er ruim 170 leden, dus een bataljon, van de ontminningsdiensten om het leven gekomen en zijn er nog veel meer burgers en onschuldige kinderen het slachtoffer geworden van de achtergebleven oorlogstuigen.

De gevaren zijn al groot genoeg zonder dat er nog illegale praktijken bij te pas moeten komen.

Het recente gebeuren met de Britse schoolkinderen wijst nogmaals op de noodzaak voor een strengere controle, een beter meldingssysteem en een efficiëntere ophalingsdienst.

Het is gewoon onverantwoord dat oorlogstuigen soms weken langs de straat blijven liggen en dat ze zo maar door de eerste de beste kunnen worden opgeladen en meegenomen. Dergelijke toestanden kunnen alleen maar de illegaliteit in de hand werken.

Om te besluiten had ik graag nog volgende vragen gesteld.

Ten eerste, welk samenwerkingsverband bestaat er tussen de ontminningsdiensten, de politie, de rijkswacht en de justitie in verband met de ophaling van de bovenghaalde oorlogstuigen?

Ten tweede, bestaat er bij de ontminningsdiensten een sluitend controlesysteem in verband met de bovenghaalde en verhandelde springstoffen?

Ten derde, welke maatregelen worden overwogen om de ophaling van de opgegraven oorlogstuigen sneller en efficiënter te doen verlopen?

Ten vierde, zijn er gevallen bekend waarbij aanslagen werden gepleegd met munitie uit de Eerste Wereldoorlog? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Bourgois.

De heer Bourgois. — Mijnheer de Voorzitter, het was eigenlijk niet mijn bedoeling vandaag het woord te voeren over het verhandelen van oorlogstuigen uit de Eerste Wereldoorlog en gevonden in het Ieperse. Het incident met de Britse schoolkinderen heeft het onderwerp in de actualiteit gebracht.

Op 10 april 1989 heb ik volgende schriftelijke vraag gesteld aan de minister van Landsverdediging: «Er bestaat in ons land een bloeiende handel in de verkoop van oorlogsmateriaal: veelal gaat het hier om springtuigen afkomstig uit Wereldoorlogen I of II. Het volstaat daarbij dat handelaars een handelsregister kunnen voorleggen voor de verkoop van souvenirs. De verkoop van dergelijke springtuigen houdt echter ongetwijfeld ernstige risico's in voor de veiligheid van de bevolking.

Is de heer minister van oordeel dat er voldoende controle bestaat op de verkoop van dergelijk oorlogsmateriaal, of dringen zich integendeel extra maatregelen op. Zo ja, welke?

Dringen er zich op dit vlak ook geen extra controlemaatregelen op ten aanzien van buitenlandse toeristen die zich dergelijk oorlogsmateriaal als souvenir aanschaffen?

Denkt de heer minister eraan om in dit verband contacten op te nemen met de ter zake bevoegde diensten?»

Deze zaak heeft echter voor heel wat beroering gezorgd in de pers. Vooral een bepaalde soort Britse pers greep ze aan om haar op sensatie beluste lezers te overspoelen met «explosieve» krantenkoppen. Ook de geruchten dat organisaties, zoals het Spaanse ETA en het Ierse IRA, deze oude oorlogsmunitie voor grof geld aankopen, staken opnieuw de kop op.

Het is echter mijn overtuiging dat deze zaak sterk is overdreven. Hoewel ik ze niet wens te minimaliseren, wil ik toch niet meehuilen in het koor der wolven die stellen dat de bommen in onze streek zomaar voor het grijpen liggen.

Belangrijk is dat er lessen worden getrokken uit dit voorval waardoor de veiligheid van de bevolking, en in de eerste plaats van de schoolkinderen, voor wie deze oorlogstuigen vaak aantrekkelijk speelgoed zijn, nog kan worden verhoogd.

Er worden trouwens in dat verband reeds belangrijke inspanningen gedaan. Leden van de BOB voeren geregeld controles uit ter gelegenheid van ruilbeurzen waarbij verzamelaars oorlogstuigen uitwisselen of verkopen. De minister zou wellicht het initiatief kunnen nemen om deze controles vaker en grondiger te laten gebeuren.

Een andere positieve beslissing die onlangs werd genomen, is dat de aanvragen voor het ophalen van deze oorlogsmunitie voortaan rechtstreeks kunnen worden gedaan bij de ontminningsdienst te Houthulst-Poelkapelle, en niet langer meer langs de staf te Heverlee om.

Ik zou van de gelegenheid gebruik willen maken om een voorstel te formuleren. Zoals bekend regelt de wet van 1956 de aanmaak, het opslaan en het transport van springstof. Met de specifieke situatie van de Westhoek werd in deze wet geen rekening gehouden. In de Westhoek wordt immers ieder jaar nog zo'n 150 à 200 ton oorlogsmunitie opgeruimd door de ontminningsdienst van de landmacht.

Alleen al uit de provincie West-Vlaanderen krijgt deze dienst jaarlijks zo'n 2 000 aanvragen. Meestal zijn het landbouwers die deze oorlogstuigen vinden bij het ploegen maar vaak ook komen ze aan de oppervlakte bij bouw- of wegeniswerken.

Het probleem dat daarbij geschapen wordt, lijkt mij er dan ook vooral in te bestaan dat er geen meldingsplicht is. Let wel, ik pleit hoegenaamd niet voor het inschrijven van een dergelijke wettelijke verplichting. Dit zou inderdaad wel eens een averechts effect kunnen hebben. Immers, wie iets vindt, zou geneigd kunnen zijn om zich er van af te maken door het tuig bijvoorbeeld in een gracht te gooien.

Persoonlijk verwacht ik dan ook meer heil van een grondige en gerichte voorlichtings- en sensibiliseringscampagne ten behoeve van de schooljeugd, de landbouwers enzovoort.

Ik stel de minister voor ernstig werk te maken van een dergelijke campagne.

Einde vorig jaar zou door het provinciebestuur van Luik een affiche in dit verband zijn ontworpen naar aanleiding van een ongeval waarbij een kind om het leven is gekomen. Op het ministerie van Binnenlandse Zaken zouden zelfs plannen bestaan om deze affiche een nationale verspreiding te geven.

Tot slot van mijn uiteenzetting, mijnheer de minister, wil ik nog het volgende zeggen. U hebt in het recente verleden bewezen dat u de gevolgen en de risico's van de beide wereldoorlogen voor de bevolking van de Westhoek ernstig neemt. In tegenstelling tot uw voorgangers op het kabinet van Landsverdediging, hebt u immers toegezegd ervoor te zorgen dat er een installatie voor de ontmanteling van de chemische bommen wordt gebouwd. Ik ben ervan overtuigd dat u ook voor dit probleem de nodige maatregelen zult treffen om tot een zo goed mogelijke oplossing te komen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coëme.

De heer Coëme, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, om een antwoord te kunnen geven op de vragen van de heer Capoen en de heer Bourgois, moet ik eerst het normale scenario schetsen.

Als er oorlogsmunitie wordt ontdekt, wordt de plaatselijke overheid daarvan verwittigd. Zij brengt op haar beurt de ontminningsdiensten op de hoogte. Het optreden van deze diensten gebeurt op basis van een bestaand reglement. In West-Vlaanderen gebeurt het vaak dat er op de plaatselijke autoriteiten slechts een beroep wordt gedaan na het verzamelen van meerdere tuigen. De plaatselijke autoriteiten, die zelf de graad van urgentie bepalen, verzamelen soms 20 tot 30 aanvragen en verwittigen dan pas de ontminningsdiensten. De ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken zijn van deze procedure op de hoogte.

De ontminningsdiensten stellen een verslag op na afloop van elke tussenkomst met betrekking tot moderne explosieven. Zij maken echter geen verslag op bij het opruimen van munitie uit de voorbije oorlogen, behalve wanneer dit expliciet en behoorlijk gemotiveerd wordt gevraagd door de plaatselijke overheid. Het detail van deze munitie wordt dan hernomen op het ophalingsverslag. De munitie en de explosieven worden uit de boekhouding genomen na de vernietiging ervan.

Het is moeilijk om op lokaal vlak een sluitend systeem te garanderen. Als iemand oorlogsmunitie vindt en de plaatselijke overheid niet verwittigt, dan is er natuurlijk niemand op de hoogte. Er wordt dan ook altijd herhaald hoe belangrijk het is dadelijk de plaatselijke overheid te verwittigen als er oorlogsmunitie wordt ontdekt, want men kan er inderdaad niet voorzichtig genoeg mee omspringen.

In de gevolgde methode is de plaatselijke overheid dus verantwoordelijk voor de lokalisatie van de munitie. De opruiming ervan moet worden uitgevoerd door de ontminningsdiensten van het leger en omvat detectie, identificatie, beoordeling en tenslotte verwijdering. Met de huidige middelen is het echter niet aangewezen om een snellere methode op te leggen.

Wat tenslotte het specifieke geval van de Britse kinderen betreft, blijkt uit het onderzoek dat het hier ging om gedemilitariseerde munitie.

J'ai écouté avec beaucoup d'attention les propos de MM. Capoen et Bourgois. En définitive, cette interpellation aurait tout aussi bien pu s'adresser au ministre de la Justice, voire au ministre de l'Intérieur. Dès lors, je me ferai un devoir de transmettre à mes collègues, MM. Wathélet et Tobback, les informations que contenaient ces deux interventions.

J'ai la conviction, en effet, que le contrôle, même s'il est difficile, n'est pas suffisant à cet égard.

La campagne d'information visant plus particulièrement les enfants et les jeunes serait certainement utile.

Je suggérerai en tout cas qu'un groupe de travail puisse se constituer et se réunir rapidement mais il n'y a pas lieu d'alarmer la population plus que de raison. Certains jugent utile de consacrer de longues colonnes de journaux à ce sujet. A mon sens, ils défendent des intérêts qui ne sont pas ceux de la stricte information. Ce procédé pourrait se retourner contre la région en question.

Je tiens également à exprimer ma gratitude pour l'appréciation positive qui vient d'être émise à l'égard de mon action et de celle du ministère de la Défense nationale.

Je voudrais saisir l'occasion pour confirmer les informations que j'ai données à propos du dépôt de Poelkapelle et de Houthulst. Les actions se déroulent selon le scénario que j'ai longuement décrit devant cette assemblée, dans le courant du mois de février 1989.

Mon souci va également à une protection accrue des démineurs et à une meilleure organisation du déminage dans notre pays, plus spécialement, dans cette région du Westhoek pour laquelle je partage votre intérêt. (Applaudissements.)

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

INTERPELLATION DE M. HATRY A M. THYS, SECRETAIRE D'ETAT A LA REGION BRUXELLOISE, SUR «LA POLITIQUE D'AMENAGEMENT DU TERRITOIRE DANS LA REGION BRUXELLOISE ET, PLUS PARTICULIEREMENT, EN MATIERE D'IMPLANTATION DE BUREAUX»

INTERPELLATIE VAN DE HEER HATRY TOT DE HEER THYS, STAATSSECRETARIS VOOR HET BRUSSELS GEWEST, OVER «DE POLITIEK VAN RUIMTELIJKE ORDERING IN HET BRUSSELS GEWEST, IN HET BIJZONDER MET BETREKKING TOT KANTOORGEBOUWEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Hatry à M. Thys, secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, sur «la politique d'aménagement du territoire dans la Région bruxelloise et, plus particulièrement, en matière d'implantation de bureaux».

La parole est à l'interpellateur.

M. Hatry. — Monsieur le Président, en 1988, la Région bruxelloise a commandé une étude de poids à propos de l'implantation des bureaux en Région bruxelloise, étude intéressante qui comporte 134 pages.

Si les faits s'étaient ainsi limités, ils n'auraient pas donné matière à interpellation. Il est, en effet, logique et normal qu'un Exécutif recueille des informations et fasse établir des études sur un sujet d'une telle importance.

Cependant, quelques semaines plus tard, paraissait une brochure richement illustrée non seulement de façades bruxelloises et de bâtiments en construction, mais aussi du portrait souriant du secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, M. Thys, qui, en préface, partageait les conclusions de l'étude. J'y vois, dès lors, une initiative politique émanant de la Région bruxelloise, ce qui justifie mon interpellation.

A mon sens, cette étude vise, d'une part, systématiquement, à forcer la construction de logements en Région bruxelloise; d'autre part, elle aboutit à la conclusion qu'il convient d'imposer une politique restrictive quant à l'établissement de bureaux dans la Région de Bruxelles-Capitale, composée, je le rappelle, des dix-neuf communes.

Cette approche manichéenne apparaît clairement tant dans le texte du rapport principal que dans celui du résumé d'une trentaine de pages qui, soit dit en passant, ne porte pas la référence du dépôt légal. Votre administration, monsieur le ministre, ne s'est probablement pas mise en règle sur ce point avec la législation; je suggère qu'il y soit remédié.

Cette approche manichéenne est non seulement inexacte quant à la politique qu'elle prescrit, mais nuisible.

Tout d'abord, en ce qui concerne le logement en Région bruxelloise, on semble toujours faire abstraction d'un fait incontestable et regrettable: dans son ensemble, la population bruxelloise, limitée bien entendu aux dix-neuf communes qui relèvent de votre compétence, monsieur le secrétaire d'Etat, est en déclin. Lors du recensement de 1947, on comptait 956 000 habitants; aujourd'hui, il y en a 970 000. Sur une période de 41 ans, la population a donc augmenté de 14 000 unités. La population belge — celle qui a l'ambition d'occuper les logements les plus confortables et les plus modernes — est cependant tombée de 885 000 à 716 000 unités. La Région bruxelloise comporte donc 170 000 Belges en moins.

Comparons ces données à celles de trois espaces économiques voisins qui, en tant que centres de logement, accueillent de très nombreux Bruxellois dont les parents ou eux-mêmes habitaient antérieurement dans les dix-neuf communes. Au cours de la même période, le nombre d'habitants est passé de 28 000 à 64 000 dans les six communes à facilité, de 316 000 à 460 000 dans l'arrondissement de Hal-Vilvorde, hors communes à facilité, et de 182 000 à 304 000 dans l'arrondissement de Nivelles qui vit en symbiose avec Bruxelles. C'est dans ces espaces que

la descendance des Bruxellois de 1947 et des années 50 s'est installée.

A cause, semble-t-il, de l'éparpillement des centres de décision dans le domaine communal en Région bruxelloise, de nombreuses autorités locales ne sont pas encore conscientes du fait que le transfert non seulement de l'habitat des dix-neuf communes vers des communes périphériques, mais à l'intérieur même des dix-neuf communes, a profondément changé la nature et la position que chacune de ces communes occupait en tant que centre de logement ou d'activités industrielles et d'affaires. Ces autorités communales agissent comme si ces transferts n'avaient pas eu lieu et comme s'il s'agissait de rétablir une situation d'il y a quarante ans, tant en logement qu'en activités économiques.

A titre d'exemple, je citerai six communes de l'ancienne ceinture. Bruxelles-ville recensait, en 1947, 185 000 habitants, il en reste 136 000; les Belges qui étaient au nombre de 169 000 ne sont cependant plus aujourd'hui que 90 000. Tout cela illustre clairement le déclin qui a frappé certaines communes.

Autre exemple: en 1947, Schaerbeek comptait 124 000 habitants dont 113 000 Belges; en 1988, sa population totale s'élevait à 104 000 personnes, dont 67 000 Belges seulement.

Ixelles, commune résidentielle, comptait 91 000 habitants en 1947, 75 000 en 1988, la population belge étant passée de 82 000 à 53 000. La situation d'Etterbeek, de Saint-Josse et de Saint-Gilles est plus dramatique encore. Saint-Josse n'a plus qu'un tiers de la population belge de 1947: 9 000 au lieu de 25 000. Saint-Gilles en garde environ 40 p.c.: 23 000 au lieu de 55 000. Etterbeek en garde 34 000 sur 47 000. Quant à la population totale, elle est en plein déclin dans ces trois communes.

En contrepartie, des communes qui se sont fortement développées, au cours de la même période, ont accueilli les enfants des habitants des vieilles communes du centre. Ainsi, Uccle, Woluwe-Saint-Pierre, Woluwe-Saint-Lambert, Evere, Auderghem, Ganshoren, Jette, Watermael-Boitsfort et Berchem-Sainte-Agathe enregistrent de fortes progressions de population. Certaines ont doublé ou davantage comme Ganshoren, les deux Woluwe ou Evere; d'autres ont connu une augmentation d'environ 40 p.c. ou de 50 p.c. comme Uccle, Watermael-Boitsfort, Auderghem ou Berchem-Sainte-Agathe.

Nonobstant une population globalement stagnante, voire en déclin et des aspirations réduites en matière de logement, du fait de la diminution de la population belge, nous assistons donc à ces transferts massifs de la population et vers l'extérieur, et à l'intérieur des dix-neuf communes.

Malheureusement, les dirigeants des communes en déclin ne se sont pas rendus suffisamment compte que cette évolution était extrêmement difficile à endiguer ou à arrêter.

Malgré la situation que je viens d'évoquer, tous les bourgmestres, tous les collèges concernés, se sont efforcés de remédier à cette évolution négative par le biais d'une multitude d'initiatives. Je pense à des plans particuliers d'aménagement, à des contraintes imposées parfois abusivement lors de l'octroi des permis de bâtir aux entreprises, à des initiatives visant spécialement l'achat ou la rénovation de biens dans les communes. Ces opérations sont d'ailleurs largement subsidiées par la Région bruxelloise qui octroie, à cet effet, une subvention de 75 p.c., 20 p.c. étant couverts par des emprunts, les 5 p.c. restants pouvant être empruntés moyennant mise en gage des loyers. Il n'est donc pas très onéreux, dans l'immédiat, de construire des logements, mais on s'inquiète bien peu de savoir s'ils trouveront amateurs. En fait, dans certains cas, des superficies communales ont atteint des prix absolument exorbitants pour ce qui concerne des immeubles de logement rénovés appartenant aux communes. Il ne faut, en outre, pas chercher ailleurs la cause du déficit considérable de certaines grandes villes comme Bruxelles et des communes anciennes qui ont émargé ensuite au Fonds Northomb en raison de leur endettement considérable sans revenus correspondants.

Si nous nous trouvons incontestablement à l'heure actuelle, face à une situation relativement saine sur le marché du logement à Bruxelles, ce n'est certainement pas à l'initiative des communes qui n'ont pas compris qu'il fallait s'adapter et, dans

certains cas, déconcentrer leur habitat. Il est certain que des communes comme Saint-Josse ou Saint-Gilles ne retrouveront jamais leur habitat de l'après-guerre. Il faut supprimer certains immeubles, aérer, créer des espaces verts et ne pas vouloir forcer le logement comme ce fut le cas. Je précise que les actions directes de l'Exécutif bruxellois comme l'octroi des primes à la rénovation, à l'acquisition ou au confort, n'ont pas contraint les propriétaires ou les locataires, qui voulaient en profiter, à s'installer dans certaines communes. Ces primes étaient, en effet, octroyées sans discrimination. Le reproche que je fais quant au passé, lorsqu'on a voulu forcer l'habitant à réintégrer des communes où il ne voulait pas s'installer, ne concerne pas les actions directes de la Région, mais bien les actions indirectes qu'elle a menées en soutenant l'ambition de certaines communes.

Il est clair que l'offre de logements est loin d'être insuffisante actuellement et que la politique libérale suivie en matière de construction dans le passé — l'Etat ne devant, en fait, intervenir qu'en ce qui concerne les logements sociaux — a conduit à une situation équilibrée. J'estime qu'il ne faut pas forcer la construction de nouveaux logements en Région bruxelloise au-delà de ce qui est logiquement requis en fonction de l'offre et de la demande. Mais il faut que la politique d'urbanisme tienne évidemment compte de l'existence de communes ou de fractions de communes dont certaines sont *in* et d'autres *out*. A mon avis, il s'agit d'un élément qui a été mal compris en raison du maintien — avec leurs pleins pouvoirs de communes parfaitement autonomes — des dix-neuf communes, maintien qui a entraîné la dispersion des centres de décision. Le manque d'attractivité du Quartier Nord, en matière de bureaux, découle aussi directement de cette pluralité des centres de décision urbanistiques.

En ce qui concerne les bureaux, la désindustrialisation des grandes villes est un fait et Bruxelles, comme d'autres grandes villes industrielles dans le passé, n'a pas été épargnée. En réalité, Bruxelles a perdu plus de 70 000 emplois industriels au cours de la crise, c'est-à-dire plus que certaines industries en difficulté — les secteurs nationaux — ayant fait la une des journaux de 1975 à 1985.

Cette désindustrialisation n'a pu être compensée — dans une certaine mesure, je tiens à le préciser — que par le développement du secteur tertiaire, dont les activités sont logées, à titre principal, dans les bureaux et, accessoirement, dans le commerce, les laboratoires et centres de recherches et le secteur financier en contact avec le public.

Le Crédit général a réalisé, en 1983, des études portant sur une vingtaine d'années. Ces études témoignent de ce que le nombre de fermetures d'entreprises à Bruxelles a représenté 18 à 30 p.c. par rapport à l'ensemble du pays, au cours de la période de crise que nous avons connue, soit plus que la part de Bruxelles dans l'économie belge.

Elles nous apprennent également que le nombre de travailleurs perdus oscille, selon les années, entre 17 et 27 p.c. par rapport au nombre total que compte le pays. C'est dire que, dans ce domaine également, Bruxelles a perdu une bonne partie de son potentiel économique au cours de ces dernières années.

Le secteur tertiaire qui a assuré la relève n'a cependant pas compensé totalement cette perte. En effet, en Flandre comme en Wallonie d'ailleurs, sa croissance a été supérieure à celle qu'a connue Bruxelles. Dans cette problématique, les bureaux représentent une nécessité de première importance si l'on veut assurer un avenir économique à Bruxelles. Ils semblent cependant être considérés comme taillables et corvéables à merci. Souvenons-nous de la funeste taxe que l'Agglomération avait envisagé d'imposer et qui a provoqué un tollé dans toute la Région bruxelloise. La décision récente — prise par la ville de Bruxelles — d'imposer une taxe spécifique sur les bureaux ne me semble guère plus souhaitable. Enfin, je crains que des mesures funestes ne soient prises si l'Exécutif se rallie aux propositions contenues dans le rapport sur les bureaux que nous venons d'évoquer.

La problématique se pose donc dans les termes suivants: on voudrait forcer la construction de logements alors qu'un

équilibre existe en cette matière et qu'un développement harmonieux peut se réaliser sans interventions excessives. Par ailleurs, on veut réduire l'impact de l'implantation des bureaux. Je précise que le rapport dont je viens de parler concerne 84 p.c. des emplois, à Bruxelles, pourcentage que représente le secteur tertiaire. Je rappelle que ce rapport contient une estimation portant sur les besoins en bureaux des vingt années à venir.

Il s'agit donc d'une étude assez périlleuse et il est heureux, pour ses auteurs, qu'on doive attendre pendant vingt ans la confirmation ou l'infirmité des prévisions. A ce moment, plus personne ne leur adressera de reproche!

Si l'on peut admettre les calculs sur un plan purement mathématique, si l'on est conscient des limites de cette méthode, la présentation qui en a été faite a suscité beaucoup de réserves. C'est le cas pour l'Union des entreprises de Bruxelles qui fonde son inquiétude sur l'hostilité que lesdits auteurs n'hésitent pas à formuler expressément dans leur rapport, notamment à l'occasion des chapitres consacrés aux groupes de pression représentant les milieux d'entreprise et les principaux acteurs du secteur de la construction, groupes de pression « de caractère pernicieux et de peu de scrupule » qu'elle oppose à d'autres groupes de pression « qui dénoncent les errements de l'urbanisme bruxellois ».

Ce préjugé défavorable est d'autant plus inquiétant qu'il conduit les auteurs à mettre systématiquement en cause les informations quantitatives et qualitatives produites par les milieux concernés et les investisseurs. A la page 3, premier tiret, il est précisé: « Jusqu'à présent, les seules statistiques sont celles émanant d'acteurs ayant des intérêts bien particuliers: agents immobiliers, promoteurs, investisseurs,... mais peut-on s'y fier? »

Cela témoigne manifestement d'une singulière objectivité à l'égard de ce groupe. Que dirait-on si un discrédit systématique était jeté sur les informations diffusées par l'INS sous prétexte que ce sont des professionnels qui fournissent les statistiques en question?

Le caractère « orienté » de cette démarche résulte clairement de la discordance de certains titres clés de l'étude avec le contenu du texte qui s'y rapporte proposant, en effet, comme l'un des principes fondamentaux « le respect des plans particuliers d'aménagement existants et en cours d'élaboration ». Ce même chapitre préconise la révision du PPA avenue Louise en vue d'éviter la construction autorisée de nouveaux immeubles de bureaux, la révision du PPA Damier en vue de le modifier pour réduire de moitié le terrain réservé aux immeubles de bureaux, la révision du PPA Champ de Mars en vue d'interdire la construction de bureaux et, enfin, la révision du PPA rue Colonel Bourg en vue d'en supprimer la latitude qu'il contient d'implanter des bureaux. Quelle incohérence!

A la lumière de ces considérations, on peut douter que la volonté réelle des promoteurs de l'étude ait été, conformément à l'objectif assigné à celle-ci, de proposer une politique d'accueil aux immeubles abritant les activités de services à Bruxelles, en harmonie avec les fonctions résidentielles et les besoins économiques de la ville.

Cependant, il me paraît utile de souligner que ce rapport fait partie d'un ensemble d'éléments suscitant des prises de position, parfois quelque peu naïves, mais toutes agressives, sur le développement de Bruxelles. Evoquons ce sujet:

— Certaines prises de position de milieux exclusivement préoccupés par leur intérêt immédiat et tout à fait local, par exemple, concernant l'aménagement du goulet Louise et consistant, en particulier, en la fermeture proposée de tunnels dans le but de « régénérer » l'activité en surface.

La personne qui a émis cette proposition ferait bien de se soumettre à un examen psychologique parce que tous ceux qui passent régulièrement avenue Louise, soit en surface, soit en tunnel, doivent se rendre compte du caractère absolument irréaliste de cette suggestion.

Je poursuis mon énumération:

— Les oppositions au tunnel Cortenbergh, au mépris de l'accessibilité de l'Espace Bruxelles-Europe, auquel vous êtes attaché, monsieur le secrétaire d'Etat, tout comme nous;

— Les exigences aberrantes de certains, visant à réduire le nombre d'emplacements de parkings dans les immeubles de bureaux en construction, sous prétexte de promouvoir les transports publics;

— L'octroi à une organisation privée, directement et depuis longtemps engagée dans une action très orientée, d'une étude fondamentale et qualifiée « objective » sur le logement;

— Des remises en cause du développement de moyens de transports en commun rapides et appropriés à une capitale internationale;

— Les propositions de « moratoires » sur la construction de bureaux, à un moment où Bruxelles est devenue un pôle d'attraction pour la vie politique et économique internationale;

— Enfin, le dépôt des conclusions de l'étude, à laquelle je viens de faire allusion et qui a été patronnée par l'Exécutif de la Région bruxelloise.

Cette étude procède, en effet, d'un postulat: ne pas modifier le plan de secteur et maintenir, dans ses limites actuelles, la zone administrative permettant la construction d'immeubles de bureaux.

La construction d'immeubles de bureaux en dehors de la zone administrative serait strictement limitée à certains axes qualifiés de « développement compensatoire » et, dans tous les cas, subordonnée à une obligation générale de construction de logements à titre de compensation.

Comme il a été dit, les conclusions de l'étude, en ce qu'elles tendent à imposer, pour la construction de bureaux, certaines localisations dans des zones qualifiées de destructurées, ne répondent pas nécessairement à la demande de bureaux.

Il faudrait davantage tenir compte de la réalité économique et y adapter, après un délai suffisamment long, un plan de secteur qui existe et qui doit rester en vigueur le temps nécessaire pour ne pas être rapidement considéré comme un « chiffon de papier ». Il doit néanmoins être révisable, dans des conditions acceptables, après un certain délai.

On ne peut pas non plus agréer la systématisation du mécanisme de compensation en dehors des zones administratives. Cette obligation traduit une contrainte s'ajoutant aux prescriptions légales et réglementaires en matière d'urbanisme, contrainte supplémentaire dont le principe doit être incontestablement proscrit.

Les règles actuelles sont déjà suffisamment lourdes pour qu'on ne cherche pas à les aggraver encore, mais plutôt à les alléger.

Parmi les chapitres de l'étude, je mentionnerai également un problème qui concerne les entreprises existantes dont l'implantation est imbriquée dans le milieu urbain et dont on rendrait plus difficile qu'à l'heure actuelle « l'extension sur place ».

Les conditions proposées à cet égard sont à ce point restrictives qu'elles reviennent quasiment à empêcher le développement de ce type d'entreprise dont la présence, à Bruxelles, relève de la tradition de son tissu économique. Ces entreprises seraient accueillies à bras ouverts, par exemple à Zaventem, à Dilbeek ou dans d'autres communes de la périphérie qui ne demandent que cela et souhaitent que Bruxelles se montre extrêmement réservée en matière de bureaux. Il est clair que de nouveaux immeubles attendront sans restrictions les entreprises au-delà des limites des dix-neuf communes.

Enfin, la suggestion formulée par les auteurs de l'étude d'instituer des mesures de surveillance et de gestion garantissant la bonne exécution de ses conclusions paraît exorbitante et de nature à créer, à Bruxelles, un climat de suspicion permanente qui n'est évidemment pas souhaitable et qui risque de desservir l'image de marque de la Région bruxelloise que vous voulez, monsieur le secrétaire d'Etat, rendre plus accueillante, mais ce rapport n'y contribuera certainement pas.

La législation en vigueur, sans modification aucune, contient les dispositions nécessaires pour que soient assurés et la sécurité et le respect des dispositions urbanistiques.

Aujourd'hui le secteur tertiaire — celui qui occupe les bureaux — absorbe, à Bruxelles, 84 p.c. des emplois intellectuels

et manuels. Cette forte concentration des activités de service caractérise la structure économique bruxelloise et en conditionne le développement.

Les 70 000 emplois industriels perdus à Bruxelles, entre 1974 et 1984, représentent plus que la perte totale subie par les charbonnages et la sidérurgie. L'épanouissement des activités de service génère une demande importante d'immeubles de bureaux dont la satisfaction s'inspire essentiellement de deux conditions.

Tout d'abord, cette demande ne pourra pas nécessairement être satisfaite dans les limites que réserve le plan de secteur à ce type de fonction.

Les entreprises bruxelloises plaident, dès lors, depuis plusieurs années, en faveur de l'adaptation des dispositions du plan de secteur, à tout le moins d'une plus grande souplesse dans son application et sa révision périodique.

C'est à cette seule condition que le plan de secteur restera l'instrument approprié de gestion de la coexistence équilibrée entre les fonctions résidentielle et économique de la Région.

En second lieu, tout aussi essentielle est la simplification des normes et des procédures en matière d'aménagement du territoire, non leur alourdissement et l'instauration de systèmes de surveillance avec des comités de quartier ou d'autres procédures non démocratiques.

Toute contrainte supplémentaire à celles qui ont été mises en place en 1962 — revues d'ailleurs périodiquement, notamment en 1970 et en 1971 et pas pour être allégées — risque de compromettre gravement l'avantage dont Bruxelles dispose sur le plan européen.

En conclusion, on ne peut accepter qu'on fixe les espaces destinés aux bureaux sur la base de critères prédéterminés. Nous plaçons, au contraire, pour une plus grande souplesse dans l'application du plan de secteur qui devrait intégrer des impératifs socio-économiques. Il ne faut, en effet, pas perdre de vue que la demande actuelle porte beaucoup moins sur des immeubles destinés à la location que sur des immeubles destinés à être occupés par les propriétaires eux-mêmes. Chaque société ou entreprise attend de ces immeubles qu'ils répondent parfaitement à une spécificité propre. Dès lors, si les espaces prédéterminés ne conviennent pas à l'investisseur, celui-ci n'hésitera pas à se reporter sur des espaces disponibles en périphérie.

Nous avons perdu, monsieur le secrétaire d'Etat, précisément à cause de certaines exigences, des entreprises importantes et intéressantes aux points de vue de la matière grise et des travaux de recherche et de développement, qui se sont installées à Louvain-la-Neuve ou dans le parc industriel qui jouxte la KUL.

Second élément des recommandations de l'étude sur lequel nous ne pouvons pas marquer notre accord: la compensation « logement » comme instrument de sauvegarde de la fonction résidentielle de la Région. Cette compensation ne peut, en effet, avoir de caractère obligatoire, mais ne pourrait constituer qu'un des éléments de négociation entre le constructeur de bureaux et les pouvoirs publics dans le cadre d'une procédure de concertation.

De plus, cette compensation ne pourrait en aucun cas viser les entreprises pour la construction ou l'extension d'immeubles destinés à leur usage propre. Il nous semble évident que si la compensation devait être appliquée de façon tout à fait aveugle, comme il découle du rapport, elle serait cause d'un grand nombre d'abandons de projets à Bruxelles qui perdrait ainsi à la fois le bénéfice de l'investissement commercial et la compensation en logement que vous en attendez.

Si compensation il devait y avoir, il faudrait à tout le moins qu'elle soit envisagée dans un contexte géographique suffisamment large, de manière à permettre à l'entreprise une rentabilisation raisonnable de son investissement en logement. Elle pourrait également être assurée par le biais d'un fonds spécial du logement, que vous pourriez, le cas échéant, alimenter si ces logements devaient être installés dans des endroits où aucun promoteur n'envisagerait de construire et si vous vouliez à tout prix — comme je l'ai dit en début d'intervention — forcer la

construction dans certaines communes de Bruxelles. Mais je considère que c'est une très mauvaise méthode.

M. le secrétaire d'Etat peut-il éclairer l'assemblée sur la cohérence de la politique suivie dans la Région bruxelloise, tout particulièrement en ce qui concerne l'implantation des immeubles de bureaux, s'il désire garantir le développement économique et social de la Région au cours des prochaines années?

Je recommande, en tout cas, la plus grande prudence dans l'utilisation de ce travail intéressant en soi mais qui ne peut à lui seul, en raison notamment de ses défauts et de ses insuffisances, que tout le monde reconnaîtra, fonder la politique de la Région en matière de bureaux et de logements. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Thys, secrétaire d'Etat.

M. Thys, secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, adjoint au ministre de la Région bruxelloise. — Monsieur le Président, je voudrais tout d'abord remercier l'interpellateur, en lui faisant remarquer toutefois qu'il semble mal informé puisque c'est en avril 1986 — et non en 1988 — que, sur ma proposition, l'Exécutif de la Région bruxelloise décidait le principe de mener une étude sur la problématique de l'implantation des bureaux dans la Région bruxelloise.

Cette décision se fondait sur le constat suivant: de plus en plus de demandes de construction de bureaux se présentent dans les zones d'habitation ou dans les zones mixtes d'habitation et d'entreprise du plan de secteur.

Si les prescriptions de ces zones n'excluent pas les activités administratives, il est clair que des complexes, variant de 2 000 à 10 000 m², sont souvent incompatibles avec les mesures de protection que le plan de secteur représente vis-à-vis de la résidence et des PME.

Force est de constater, en pratique, que les voies de prestige de l'agglomération sont particulièrement visées par les pressions immobilières, alors que les qualités résidentielles de ces artères sont déjà infirmées par les nuisances dues au trafic. Je pense au boulevard de la Woluwe, au boulevard du Souverain, à l'avenue Louise ...

Les mêmes pressions et les mêmes effets se font sentir à l'intérieur de divers îlots réservés à l'habitation. Je pense à la rue des Palais, au Botanique, au Pentagone.

Par ailleurs, ces implantations déclenchent des interactions en chaîne de perte « d'habitabilité »: perte de surfaces habitables, donc perte d'habitants, diminution du nombre d'habitants à la suite d'une qualité résidentielle moindre.

En 1986, existaient quelque 6 millions de mètres carrés de bureaux dans la Région bruxelloise, principalement localisés dans le quartier Léopold, le centre ville, l'avenue Louise, les alentours du rond-point Schumann et dans quelques sites décentralisés.

La demande annuelle de surface neuve estimée en 1986 se situe aux environs de 150 000 m². En 1989, cette dernière est précisée dans une fourchette de 75 000 à 130 000 m².

L'offre estimée du plan de secteur en 1986 est de 500 000 m² dans des zones d'activité administrative.

En dehors de ces zones, un certain nombre d'implantations sont également envisageables par la règle des 200/300 m² selon que l'on se trouve en zone mixte ou en zone d'habitation; elles sont cependant difficilement chiffrables.

Sur base de ce constat dressé par l'Exécutif de la Région bruxelloise en 1986 et dans l'optique de l'établissement d'une véritable politique régionale intégrée d'implantation des activités tertiaires, y compris celles des administrations publiques, l'Exécutif de la Région bruxelloise décidait donc de mener une étude scientifique afin que la Région bruxelloise puisse traiter en partenaire averti avec les milieux concernés.

Afin d'arriver à un consensus le plus large possible, toutes les forces vives de Bruxelles ont été réunies, tant les représentants des pouvoirs publics que ceux du secteur privé et de la vie

associative, tant l'Union des entreprises que d'autres participants à cette vie associative.

Avant de préconiser des solutions spécifiques, l'auteur du projet a minutieusement investigué sur l'objet même de l'étude. Aussi les thèmes suivants ont-ils été abordés en première partie:

— Caractéristiques quantitative et qualitative du parc de bureaux bruxellois;

— Possibilités légales de développement subsistant pour la fonction administrative;

— Potentialités des sites réglementaires;

— Efficacité des actuels plans légaux;

— Identification des acteurs de la construction de bureaux à Bruxelles;

— Tendances du marché;

— Prospectives des développements futurs des bureaux de la capitale de la Belgique, mais aussi de l'Europe.

Dans la deuxième phase de son rapport, l'auteur du projet a déterminé un cadre d'accueil aux bureaux à Bruxelles, mais sans que celui-ci se fasse au détriment des autres fonctions et, en particulier, de l'habitat.

L'étude a permis d'évaluer, au 1er juillet 1988, la capacité actuelle et en chantier — ce que l'on pourrait appeler « le parc disponible » — de la Région bruxelloise en bureaux à 6 900 000 m². Physiquement, ce chiffre se traduit par quelque 1 050 immeubles dont 80 p.c. sont des immeubles de bureaux classiques.

L'étude a également révélé que près de un million de mètres carrés de bureaux sont situés dans des espaces prévus initialement au plan de secteur pour un autre usage.

La mutation fonctionnelle, plus particulièrement l'envahissement des logements par la fonction administrative, a été étudiée dans différents échantillons. L'auteur est arrivé à une évaluation de la demande de 75 000 à 125 000 m² de nouveaux bureaux par an. Traduit sur vingt ans, vous l'avez souligné, cela donne 1 500 000 à 2 500 000 de nouveaux mètres carrés de bureaux pour l'ensemble de la Région.

Un inventaire des sites de bureaux actuellement disponibles a été dressé. Il porte exhaustivement sur les terrains qui peuvent ou pourraient voir la construction de bureaux. De la sorte, on obtient:

— 1 million de mètres carrés sur les sites légaux actuels: plan de secteur et plan particulier d'aménagement approuvés;

— 750 000 m² sous forme de PPA en gestation et « l'Espace Bruxelles-Europe »;

— 660 000 m² sous forme de propositions complémentaires dans l'étude « Bureaux ».

Les propositions de l'étude « Bureaux » s'articulent selon le principe suivant:

1. Le maintien des limites actuelles des zones administratives du plan de secteur. Ni extension ni nouvelles zones; c'est en cela que cette étude se différencie de vos propositions;

2. Des PPA laissant place aux bureaux et dérogeant au plan de secteur peuvent être envisagés à condition de ne pas servir de justification pour une proposition isolée; de garantir la mixité bureau/logement en ce qui concerne les zones d'habitation et dans les zones mixtes; de se limiter aux sites proposés dans l'étude en question;

3. La détermination complémentaire d'axes et de carrefours où peuvent être implantés des bureaux moyennant compensation;

4. L'instauration — et cela me paraît extrêmement important — d'un contrôle permanent du parc des immeubles de bureaux de manière à permettre à la Région de réorienter ses choix économiques si besoin.

Dans son intervention, l'honorable membre fixe le sort de Bruxelles, troisième Région, par celui réservé à son devenir économique. Lorsqu'il évoque le développement de Bruxelles, il me paraît viser unilatéralement le développement économique.

La dimension économique doit s'accompagner de la dimension du logement et du loisir.

Le projet de la cité est un projet global qui, il est vrai, se fonde sur un projet de société. Là sans doute — mais c'est la démocratie — divergeons-nous quelque peu.

Au sujet de la délégation de la surveillance et du contrôle en matière de bureaux, j'admets que les procédures administratives en place aujourd'hui ne peuvent être alourdies et ne peuvent certainement pas conditionner un climat de suspicion, comme vous le craignez.

Enfin, je voudrais rappeler que la Région bruxelloise est une réalité institutionnelle. Elle doit aujourd'hui prendre en considération l'impôt sur les personnes physiques qui sera calculé sur sa population; l'IPP constituera bientôt la part principale des revenus de la Région.

Il est évident que ces ressources de la Région pourront être utilisées, pour une part, à l'amélioration du cadre de vie à Bruxelles. C'est pourquoi l'actuel Exécutif régional, présidé par M. Philippe Moureaux, a décidé d'entreprendre une étude sur le problème de l'implantation de l'habitat en Région bruxelloise.

Comme la précédente, cette étude est encadrée, non seulement d'un comité technique, mais également d'un comité d'accompagnement où l'on retrouve l'ensemble des forces vives de notre Région, ce qui donne à ces deux études leur autonomie, leur originalité, leur aspect scientifique, mais aussi, je le crois très sincèrement, un grand souci d'objectivité grâce aux critiques émises par les deux comités précités.

L'étude « Habiter Bruxelles » devra fournir des réponses à des questions telles que : comment restaurer l'habitabilité de certains quartiers ? Comment amplifier les retours en ville ? Les interventions des pouvoirs publics ont-elles un effet d'entraînement ? J'espère ainsi que l'on pourra ranger au grenier de l'histoire l'expression « bruxelliser la ville ».

S'il est vrai qu'une grande mutation de la population s'est opérée vers la périphérie au sens large — M. Hatry l'a rappelé au début de son intervention —, nous divergeons sans doute quant à l'appréciation des raisons de ce phénomène.

J'attribue cette mutation, d'une part, à une sorte de mode, de culture du moment, pour une population qui souhaitait aller vers les parties plus rurales du Brabant et, d'autre part, indiscutablement, à l'instabilité urbanistique qui a résulté, notamment, d'un certain nombre de décisions prises en matière d'implantation de bureaux et de dérogations volontaires ou involontaires données pour des quartiers qui, initialement, étaient destinés à d'autres affectations.

En conclusion, je reste convaincu, au travers de l'étude « Bureaux » et des enseignements que j'en tire, que c'est par un dialogue permanent et constructif entre tous les acteurs de la vie en ville, que la Région bruxelloise pourra mettre en place une stratégie de planification urbaine claire et des outils de gestion efficaces pour un aménagement de la Région pour tous et par tous. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, avant d'émettre deux réflexions, je voudrais d'abord remercier M. le secrétaire d'Etat, même si sa réponse ne rencontre pas toutes les critiques que j'ai formulées à l'égard du rapport.

Ma première réflexion vise ce que M. le secrétaire d'Etat lui-même a considéré comme l'objectif poursuivi, à savoir le maintien du plan de secteur, en ce qui concerne plus particulièrement l'affectation à des bureaux. Dès lors, pourquoi l'étude soustrait-elle à cette affectation un certain nombre de surfaces — et non des moindres — et ce, en contradiction avec le postulat qu'elle formulait au départ ?

En second lieu, je souhaite que la nouvelle Région qui sera constituée après le 18 juin 1989 puisse mener, dans les domaines du logement et de l'aménagement du territoire en ce qui concerne les espaces de travail et de bureaux, une politique tout à fait autonome, les intérêts communaux particuliers me

paraissant, dans certains cas, incompatibles avec une vision globale de la Région bruxelloise.

M. le Président. — En conclusion de cette interpellation, j'ai reçu deux motions.

La première émane de M. Henrion et est ainsi rédigée :

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Hatry et la réponse du gouvernement,

Recommande la plus grande prudence dans l'utilisation éventuelle des conclusions de l'étude intitulée « L'implantation des bureaux en Région bruxelloise. »

La seconde, déposée par MM. Seeuws, Bayenet et De Belder est rédigée comme suit :

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Hatry et la réponse de M. Thys, secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, passe à l'ordre du jour. »

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Hatry en het antwoord van de heer Thys, staatssecretaris voor het Brussels Gewest, gaat over tot de orde van de dag. »

Nous procéderons, ultérieurement, au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Wij stemmen later over de eenvoudige motie, die de voorrang heeft.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW AELVOET TOT DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER « DE SITUATIE VAN HET PERSONEEL IN DE ZIEKENHUIZEN »

INTERPELLATION DE MME AELVOET AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR « LA SITUATION DU PERSONNEL HOSPITALIER »

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Aelvoet tot de minister van Sociale Zaken over « de situatie van het personeel in de ziekenhuizen ».

Het woord is aan de interpellant.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, de onrust in de ziekenhuizen is de vorige maanden niet uit het nieuws geweest. Deze onrust heeft nogal wat opschudding verwekt. De hardheid van sommige acties steekt immers schril af tegen de historische achtergrond van deze beroepsgroep, die zich vroeger eerder situeerde in de caritatieve sector en uitging van dienstbaarheid aan de medemens.

De recente harde acties van het verplegend personeel verwekken eveneens opschudding, omdat er op het ogenblik dat zij zich gedwongen zagen verder te gaan in hun acties daar zij geen voldoening kregen op de huns inziens rechtmatige eisen, een hele problematiek naar boven kwam. De verpleegkundigen worden immers bij een staking, het ultieme actiemiddel van de meeste werknemersgroepen, geconfronteerd met het feit dat zij hierdoor anderen, *in casu* hun patiënten, in een bijzonder moeilijke situatie kunnen brengen. Het normale, zij het ultieme wapen van de staking is voor hen dus minder evident. Indien zij naar dit wapen grijpen, moeten zij ervoor zorgen dat er een minimum bezetting gewaarborgd blijft, om de belangen van de patiënten niet te schaden. Redenen te over dus om te zeggen dat wij thans met een vrij bijzondere situatie worden geconfronteerd.

De problemen van het personeel in de ziekenhuizen kunnen niet worden gezien los van de situatie in de ons omringende landen. Ook in Nederland, Groot-Brittannië en andere Europese

landen staat het beroep van verpleegkundige onder zware druk. In al die landen probeert deze groep zich dan ook op verschillende manieren te verdedigen. Ik ben in het bezit van ontstellende cijfers over Groot-Brittannië, waar de jongste jaren zo'n 30 000 verpleegkundigen per jaar de brui geven van het beroep. Zij wijken uit naar de Verenigde Staten, waar betere lonen worden uitbetaald aan verpleegkundigen, of zij stappen over naar een ander beroep, dat een betere betaling en betere arbeidsvoorwaarden biedt. Dit is natuurlijk een zeer gevaarlijke trend, die aantoonde dat de maatschappelijke waardering voor de verplegingssector internationaal een probleem is. Er komt een duidelijke discrepantie aan het licht tussen de waardering die deze mensen vragen, en de waardering die zij maatschappelijk krijgen.

De eisen van de verpleegkundigen in België spitsen zich toe op twee punten.

Om te beginnen eisen zij een betere bestaffing van de diensten, zodat zij betere kwaliteit kunnen leveren bij het uitvoeren van hun taken. Ten tweede, eisen zij beter loon.

Inzake de omkadering, mogen wij niet vergeten dat in de vorige legislatuur, toen er ongeveer 6 000 ziekenhuisbedden werden afgeschaft, minister Dehaene het verplegend personeel beloofde, als tegenprestatie voor de afgeschte bedden, een deel van de vrijgekomen budgettaire ruimte te besteden aan kwaliteitsverbetering. Die verbetering moest uiteraard worden omgezet in betere omkaderingsnormen, bijscholingsmogelijkheden voor het personeel enzovoort.

Er heeft zich onder meer door de vermindering van de ziekenhuisbedden een grote verschuiving voorgedaan in het werk van de verpleegkundigen in de ziekenhuizen. Het oneigenlijk gebruik van het ziekenhuis werd terecht afgeschaft. De nadruk werd gelegd op de acute behandeling die in het ziekenhuis moest gebeuren met het gevolg dat het werktempo permanent zeer hoog ligt door de aaneenschakeling van acute werkfasen. Er is ook een grote toename van hoog gespecialiseerde handelingen die door het verplegend personeel moeten worden uitgevoerd. Dat personeel heeft het moeten meemaken dat jaren geleden al toezeggingen werden gedaan zonder dat er een verbetering van de omkaderingsnormen kwam die een kwalitatieve verbetering mogelijk maakte. De gedane beloften werden niet ingelost.

Ten tweede heeft er zich, los van de verschuiving in het type opvang die door de ziekenhuizen moest gebeuren, een verschuiving voorgedaan in de opvatting over de wijze waarop de verzorging moet worden verstrekt. Centraal daarbij staat de opvatting van de integrerende verpleging, waarbij de totale benadering van de totale mens wordt nagestreefd. Zeer veel verpleegkundigen wensen deze benadering in de uitoefening van hun taak te kunnen waarmaken. Zij zijn er zich van bewust dat dit de ideale manier van werken is. Door de veelheid van taken en de zwakke personeelsbezetting komen zij daar echter nauwelijks aan toe. Dat leidt tot diepe frustraties en dat is niet zo maar praat in de lucht. De onderbezetting maakt deze aanpak onmogelijk.

Bovendien zijn de verpleegkundigen het ook grondig oneens met de reële positie die zij in het ziekenhuis bekleden. De vroegere onderworpenheid aan de geneesheer, die lange tijd haast vanzelfsprekend is geweest, verdwijnt meer en meer omdat de verpleegkundigen thans beseffen dat hun werk in de praktijk veel verder gaat dan wat ze in theorie mogen doen.

Bovendien beseffen zij ook, en vooral zij die werkzaam zijn in de technische diensten van de privé-ziekenhuizen, dat de geneesheren aan de ziekenhuizen minder terugbetalen dan de prestaties die door het verplegend personeel worden geleverd.

Daardoor belanden wij bij het tweede punt van de revendicaties van het ziekenhuispersoneel, de vraag naar beter loon. De lonen in deze sector zijn, uit besparingsoverwegingen, reeds dertien jaar geblokkeerd. Nochtans steeg, zoals blijkt uit de statistieken van het RIZIV, in de vorige drie jaren in de gezondheidssector het inkomen van geneesheren en tandartsen met

8 pct. per jaar, het inkomen van apothekers met 10 pct., dat van de paramedici met 12 pct. en het inkomen uit technische prestaties met 8 pct. Als we dergelijke stijgingen vergelijken met de inleveringen die de verpleegkundigen hebben gedaan, kunnen wij terecht spreken van een schrijnende sociale onrechtvaardigheid.

Daaraan kan men nog toevoegen, een meeruitgave van 15 miljard in de klinische biologie in de vorige legislatuur, ondanks de geprogrammeerde besparing in die sektor. Ik wil mij hier niet alleen wenden tot de huidige minister maar verwijs ook naar het beleid dat sinds jaren wordt gevoerd. De kosten voor de gevraagde bijkomende honderd personeelsleden liggen veel lager dan die vijftien miljard die daar zomaar op tafel is gelegd.

Er is een onaanvaardbaar grote spanning tussen de werkers in deze sector die per prestatie werken en die moeilijk te controleren zijn en de forfaitair vergoede verpleegkundigen op wie besparen gemakkelijk was en is. In de technische diensten vooral, waar de verpleegkundigen een vergelijkbaar werk doen en een zeer grote verantwoordelijkheid dragen, bestaan er loonspanningen van 1 tot 10.

Als men daaraan nog eens koppelt de verworvenheden van het laatste akkoord tussen artsen en ziekenfondsen dat door u, mijnheer de minister, zij het met lichte wijzigingen, toch is goedgekeurd, dan zien wij opnieuw een ernstige stijging voor de inkomens van geneesheren.

Voor de artsen in de algemene geneeskunde is er voor de raadplegingen over twee en een half jaar een stijging met 13,5 pct. en met 6,5 pct. inzake de huisbezoeken.

Voor de geneesheren-specialisten is er in het jongste akkoord een stijging opgenomen met 12 pct., zij het voor een beperkt aantal ingrepen, namelijk voor de ingewikkelde therapeutische en diagnostische verstrekkings.

Zulks bewijst dat de machtspositie van de artsen met dit akkoord volkomen onaangetast is gebleven en dat de aanspraken op de beperkte middelen van de ziekte- en invaliditeitsverzekering door die groep nog zijn toegenomen. Deze machtsstructuren blijven in de huidige legislatuur net als in de vorige gevrijwaard. Dat heeft als resultaat dat op de kap van de gemeenschap een bijzonder groot aandeel van de beschikbare middelen ingepalmd wordt door het medisch korps. Dat zulks door de verpleegkundigen op de duur niet meer wordt gepikt vind ik vanzelfsprekend.

Ik wil aan die problematiek mijn eerste vraag koppelen. Wijzigen de beperkte voordelen die de verpleegkundigen nu hebben weten af te dwingen in een akkoord waarover wij het straks nog moeten hebben, de verhouding tussen de loonmassa uitbetaald aan de verpleegkundigen in ziekenhuizen zowel via ligdagprijs als technische diensten, en het globale honorariapakket toegekend aan de geneesheren-specialisten in dezelfde ziekenhuizen?

Mijn tweede vraag ligt helemaal in het verlengde van de vorige. Welk is momenteel de loonspanning tussen hoofdverpleegkundigen en geneesheren-specialisten werkzaam in deze ziekenhuizen en tussen verpleegkundigen en geneesheren-specialisten? Daarover zou ik graag globale cijfers krijgen.

Ik wil vervolgens even ingaan op de jongste evolutie van dit bij uitstek sociale conflict. De voorstellen die in het paritair comité werden behandeld, zijn door de verschillende partners niet of onder speciale voorwaarden aanvaard. Ik wens even zowel de patronale als de syndicale zijde te overlopen.

Langs patronale zijde zien wij dat het voorstel wordt verworpen door Wynen. Dat is geen nieuwigheid. Het wordt echter ook verworpen door de socialistische mutualiteiten. Het FIWH, de privé-ziekenhuizen van christelijke signatuur langs Franstalige kant, zegt dat zij de collectieve arbeidsovereenkomst zal ondertekenen op voorwaarde dat iedereen tekent. Maar, uit de inlichtingen waarover ik beschik, blijkt niet iedereen te zullen tekenen.

Het VVI, de overkoepelende vereniging van de katholieke Vlaamse privé-ziekenhuizen en de christelijke mutualiteiten willen tekenen op voorwaarde dat de sociale vrede gewaarborgd blijft. Dan is er nog een kleine nationale confederatie die de CAO onvoorwaardelijk wil tekenen.

Langs syndicale zijde stellen wij vast dat BBTK en SETCA de CAO willen tekenen. Uit de inlichtingen die ik vanmiddag nog heb gekregen van de LBC blijkt dat de nationale belangengroep die vanochtend nog is samengewest, beslist heeft te tekenen op voorwaarde dat iedereen tekent met uitzondering van Wynen omdat men weet dat die de gewoonte heeft dergelijke CAO's niet te tekenen.

Dit schept een bijzondere situatie. De vraag rijst hoeveel personeel werkelijk onder deze conventie zal vallen. Zijn alle ziekenhuizen aangesloten bij een patronale organisatie? Voor zover wij weten, is dit niet het geval.

Ik wens u een zeer concrete vraag te stellen, mijnheer de minister. Welk gevolg zal worden gegeven aan uw brief van 2 maart 1989 gericht aan het paritair comité waarin u stelt dat de voordelen slechts zullen worden toegekend indien er een geldig gesloten CAO is, die algemeen bindend wordt verklaard door de Koning? Wat gaat u doen zonder geldig gesloten CAO? Gaat u dan geen enkel voordeel toekennen? Wat verwacht u van de sociale vrede die daarop zou moeten volgen?

Dit lijkt mij een bijzonder duistere aangelegenheid.

Ik wens deze interpellatie af te sluiten met de vraag of het niet dringend nodig is in deze sector te werken aan een ernstige langere-termijnprogrammatie. De hamvraag is namelijk: welke toekomst gaat onze samenleving, en dan vooral de regering en de beheersinstanties van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, het ziekenhuispersoneel aanbieden?

Het fundamenteel probleem is dat men in België een gemeenschapsgezondheidszorg heeft opgebouwd met daarin een prestatiegeeskunde. Dat staat uiteraard haaks op elkaar. Agalev heeft al ettelijke keren publiek verklaard dat dit een uitzichtloze situatie is. In het verleden hebben wij al te vaak vastgesteld dat wanneer beslist wordt dat de tarieven niet mogen stijgen, het aantal prestaties zodanig wordt opgedreven dat elke besparingsmaatregel wordt ondergraven.

We zijn er diep van overtuigd dat wij zonder coherente programmatie waarbij de RIZIV-middelen rechtvaardig worden verdeeld onder de verschillende werkers in de gezondheidssector, regelrecht evolueren naar een geneeskunde die gedomineerd wordt door privé-belangen.

Een langere-termijnprogrammatie kan vooral de forfaitair betaalden een idee geven over de manier waarop hun werk op termijn zal worden gehonoreerd. Dat alleen zal de trend kunnen ombuigen die zich nu reeds schrikwekkend aftekent, namelijk dat het aantal kandidaten die de studies van verpleegkundige nog willen aanvatten drastisch afneemt. Nochtans zijn de verpleegkundigen onontbeerlijk indien wij in de toekomst de zorg voor zieken en gehandicapten willen waarborgen.

De trend zal niet kunnen worden omgebogen indien er geen globaal perspectief komt van maatschappelijke waardering, verloning inclusief, waarop zij nochtans wel degelijk recht hebben. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Arts.

De heer Arts. — Mijnheer de Voorzitter, enkele maanden geleden, toen «het rumoer» in de privé-ziekenhuizen nog duidelijker hoorbaar was, werden de parlementsleden, ik vermoed uit de verschillende provincies, althans uit Limburg, uitgenodigd door afgevaardigden van het Nationaal Verbond van katholieke Vlaamse verpleegkundigen.

De heer Seeuws. — Ik werd niet uitgenodigd.

De heer Pataer. — Zij vertegenwoordigen niets.

De heer Arts. — In de provincie waarin ik woon, mijnheer Seeuws, werd de uitnodiging gericht aan alle fracties. Ik heb

het genoeg gehad collega's behorende tot uw fractie in die vergadering te mogen ontmoeten.

Ik vermeld dit bij het begin van mijn uiteenzetting omdat wij, behorende tot de meerderheid, het beleid ten aanzien van deze werknemers hebben verdedigd. Wij hadden het daarbij niet altijd gemakkelijk en wij kregen soms niet de verwachte respons vanwege de betrokkenen, maar wij hebben het beleid verdedigd en dat doen wij nu nog.

Ook wij zijn ongerust omdat de actie die nu zo grimmig wordt gevoerd misschien door de vakbonden te gewillig werd ingevolg. Het gaat hier echter om meer dan een louter syndicale actie en de oorsprong ervan is veel ruimer en ligt ook veel dieper. De oorsprong heeft een veel breder kader omdat de hele zachte sector — de non-profit sector — niet heeft geprofiteerd van de economische opleving. Al de werknemers die in deze sector werkzaam zijn, en ook de zelfstandigen, hebben nochtans terecht ingeleverd. Daarop heb ik geen kritiek. Heel de sector is ook nog vrij recent volkomen geprofessionaliseerd. Het is nog niet zo lang geleden dat op verzoek van de overheid — een merkwaardig en juist verzoek — in de ziekenhuizen de bestuurders, van openbare of privé-instellingen, werden aangezocht om meer gekwalificeerd personeel in dienst te nemen. Dat is nog maar een tiental jaren het geval. De met de beste bedoelingen bezielde maar niet-geschoolde werknemers en vrijwilligers werden stilaan vervangen door voldoende gediplomeerd personeel, A1 en A2. Dit is goed, maar merkwaardig genoeg gebeurde dit niet alleen in de ziekenhuizen, doch ook in de andere instellingen van de zachte sector. Ik denk bijvoorbeeld aan de hele problematiek van de opvoeders. Ook hier werden de vrijwilligers vervangen door geschoold personeel. De oorsprong van de malaise ligt veel dieper.

Er is, ten eerste, de toename van de arbeidsdruk als gevolg van de samenloop van diverse omstandigheden. Er zijn bijvoorbeeld de maatregelen van de vorige en de huidige minister tot kortere ligduur en hogere bezetting per verpleegkundige. Dit brengt automatisch met zich dat het verpleegkundig werk op een bepaalde eenheid, zoals de interne geneeskunde of de afdeling chirurgie, een meer geconcentreerde verpleegkundige activiteit vergt. Patiënten blijven niet meer zo lang. Er is een grotere concentratie van patiënten met zware zorgen en er is dus als het ware een verhoogde druk voor de verpleegkundigen. Hoe dan ook, op zichzelf is de verkorting van ligduur een goede maatregel, maar hij moet worden beschouwd als een element voor de verhoogde arbeidsdruk op de verpleegkundigen.

Er is, ten tweede, een andere maatregel van de overheid, namelijk de aansporing tot de part-time arbeid. In de voorbije jaren werden maatregelen genomen en aansporingen gedaan tot bevordering van de part-time arbeid.

Wij weten allen dat het beroep van verpleegkundige hoofdzakelijk wordt uitgeoefend door vrouwen en dat vele vrouwen part-time werk verkiezen. In de ziekenhuissector betekent dit heel concreet dat 33 pct. van de verpleegkundigen part-time werkt. Dat heeft ontzettend veel consequenties voor de arbeidsdruk en de arbeidsorganisatie van een verpleegkundige eenheid.

Ideaal zou zijn, zoals al is aangehaald, dat een patiënt wordt verzorgd door één enkele verpleegkundige. Dat kan uiteraard niet omdat men een verpleegkundige niet kan vragen 24 uur op 24 te werken voor een patiënt. Theoretisch is dit echter het beste model.

Als men omwille van de part-time activiteiten verscheidene verpleegkundigen bij een patiënt brengt, is dit in het nadeel van de verzorging, de arbeidsorganisatie en de arbeidsdruk.

De heer Seeuws. — Mag ik een vraag stellen uit belangstelling, mijnheer Arts?

Het verwondert mij dat volgens u de openbare en de privé-ziekenhuissector dezelfde symptomen vertonen. Ik heb nooit geweten dat er in de openbare ziekenhuissector zoveel «vrijwilligers» — zoals u die mensen noemt — werken.

U geeft nu procenten over part-time werk die belangwekkend zijn. Gelden ze voor de gehele ziekenhuissector of is er een verschil tussen de openbare en de privé-ziekenhuissector? Ik

ken niet zoveel mensen die part-time werken in de openbare ziekenhuissector, maar ik kan mij vergissen.

De heer Arts. — Ik kan niet spreken over het ziekenhuis waarnaar u verwijst, maar wel over het openbaar ziekenhuis waarvan ik de eer had verscheidene jaren deel te hebben uitmaken van de leiding. Part-time werk was een zeer reëel probleem, nog vóór de periode dat de druk op de part-time arbeid toenam. Verpleegkundigen vroegen toen al of zij part-time konden werken.

Ik verzeker u dat de lijst van aanvragen om part-time te werken in vele ziekenhuizen groter is dan de mogelijkheden en de arbeidsorganisatie toelaten. Ik ken ziekenhuizen waar men reglementen maakt en prioriteitslijsten aanlegt om aan deze vraag van hoofdzakelijk vrouwelijke verpleegkundigen tegemoet te komen.

Ik heb nooit beweerd dat in de openbare of in de privé-ziekenhuizen zuiver vrijwilligerswerk wordt verricht. Ik heb wel verwezen naar de toestand van vijftien of twintig jaar geleden, toen door religieuze op een totaal andere wijze dan nu aan verzorging werd gedaan.

Een derde element van de diepere achtergrond van de problematiek van de verpleegkundigen, is het toenemend technisch maken van de medische en de verpleegkundige verzorging. Het aantal technieken in de verpleegkunde neemt toe, ik zou bijna zeggen in de mate dat de chirurgie afneemt. Het beste voorbeeld daarvan is het vergruizen van nierstenen. Dat is geen chirurgie meer, maar een nieuwe techniek waarvan wij allen weten dat ze niet alleen door geneesheren wordt uitgevoerd, maar waarbij de goede medewerking van de verpleegkundigen vereist is. Dat het aantal technieken toeneemt is goed, maar betekent alweer een verzwaring van de problemen van de verpleegkundigen.

In een tweede punt, mijnheer de minister, ga ik in op de specifieke arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer, die meer in de privé-sector dan in de openbare sector een feit is. Ik neem aan dat u in de moeilijke momenten die voorbij zijn misschien wat vragen hebt gehad over de beheerders van de privé-ziekenhuizen. Misschien kunt u een gelegenheid als deze te baat nemen om uw vertrouwen in deze mensen, die wel nog op volle vrijwillige basis werken, te bevestigen. De arbeidsverhouding tussen werkgever en werknemer in de privé-ziekenhuizen is moeilijk. Wij weten immers dat niet de werkgever *sensu stricto*, maar de overheid, *in casu* de minister van Sociale Zaken, de ligdagprijs blokkeert — een maatregel die wij hebben verdeeld —, de personeelsomkadering vastlegt en eigenlijk ook de loonschalen bepaalt.

Welke werkgever kan in zo een keurslijf van de overheid nog echt werkgever zijn in alle betekenissen van het woord en, in de eerste plaats, een discussie met de werknemer aangaan over de arbeidsvoorwaarden en de arbeidsbeloning?

Kunnen de ziekenhuisbeheerders van de openbare, zowel als van de privé-sector nog vrij bepalen tegen welk loon een verpleegkundige wordt tewerkgesteld? Het antwoord is neen. De ligdagprijs stelt immers mede het loon vast en laat geen mogelijkheden toe.

Zien wij dan niet dat er wanverhoudingen groeien? Een verpleegkundige-A1 in een ziekenhuis begint met een wedde van 44 000 frank. Eenzelfde verpleegkundige-A1 begint in de bedrijfsweld met een wedde van 53 000 frank. Dit betekent een enorm verschil van 9 000 frank. Ik haal dit aan om erop te wijzen dat de beheerders niet zomaar een misschien kwalitatief betere verpleegkundige kunnen aannemen. Zij zijn immers gebonden door de normen van de overheid.

Hetzelfde is aangehaald door de interpellant, mevrouw Aelvoet, inzake de minimum personeelsomkadering, die wordt opgelegd en niet kan worden gewijzigd. Heel wat, veelal kleinere instellingen, waar gesprekken over sanering moeten kunnen worden gevoerd, houden na de afrekening van 1988 en met de begroting van 1989 enkel nog rode cijfers over na alle besparingen en het uitvoeren van alle opgelegde maatregelen.

De tijd dat zij bij de congregatie de middelen konden halen om het deficit weg te werken is helemaal voorbij. Een bijkomend

probleem is nu dat die ziekenhuisbeheerders geen eigen rol kunnen spelen in de arbeidsverhoudingen tussen werkgevers en werknemers.

Het moet mij van het hart dat men in heel deze materie al te licht slogantaal gebruikt. Zo wil men, bijvoorbeeld, een beloning van de verpleegkundigen in verhouding brengen tot de honoraria van de geneesheren.

Ik hoor hier cijfers citeren die zo uit syndicale — ik zal voorzichtig zijn in mijn uitlatingen — documenten komen.

Men kan onmogelijk appels met citroenen vergelijken; dus ook niet de beloningen, maandwedden en percentages van verpleegkundigen met de honoraria van geneesheren.

Het is een kwaad om op basis van slogans te trachten gelijk te halen bij de overheid en voldoening te bekomen voor vaak gerechtvaardigde verzuchtingen.

Wij mogen ons verheugen over het feit dat het conflict ten einde loopt.

Toch kan men zich afvragen of de cijfers die ik nu zal citeren kloppen met de werkelijkheid.

Het bereikte voorakkoord bij het paritair overleg geeft volgend resultaat: loonsverhoging 2 pct., plus 6 000 frank per jaar, 50 pct. op onregelmatige prestaties en 35 pct. op nachtprestaties. In berekeningen op dit voorakkoord ging ik uit van 33 uren onregelmatige prestaties en 18 uren nachtdienst per maand voor verpleegkundigen A1 en A2 en van 15 uren onregelmatige prestaties voor hoofdverpleegkundigen.

Voor een verpleegkundige A1 met een anciënniteit van 5 jaar is er op basis van de door mij geschetste hypothese een loonsverhoging van 10,3 pct.; met een anciënniteit van 11 jaar is er 10 pct. verhoging en met een anciënniteit van 19 jaar 9 pct. verhoging. Dit geldt eveneens voor een verpleegkundige-A2. Als deze cijfers juist zijn, is het zinvol om daarover meer informatie te geven. Een vraag die ons allen interesseert is hoe groot de globale kostprijs is als dit voorakkoord wordt uitgevoerd.

De CVP heeft deze problematiek niet vandaag ontdekt.

De heer Seeuws. — Wij ook niet, mijnheer Arts. Collega Pataer heeft dat probleem reeds vaak behandeld, maar dan bij de bespreking van de begroting waar dit thuis hoort.

De heer Arts. — Het is belangrijk dat alle betrokkenen weten dat de politici op de hoogte zijn van wat er omgaat in de maatschappij, meer bepaald bij de verpleegkundigen.

Op 30 januari 1989 heeft de CVP als partij een duidelijk standpunt ingenomen. De partij erkende de problemen rond de lonen van de verplegenden en vindt dat een aangepaste personeelsomkadering de bestaande overbelasting moet terugdringen. Dit was en is uiteraard een actualiteitsstandpunt. Maar belangrijker nog is dat op termijn een antwoord wordt gegeven op de fundamentele vragen rond oriëntering van zowel de medische als de verpleegkundige zorgverlening. Kan er nog sprake zijn van het huidig dual financieringsmechanisme voor de ziekenhuizen waarbij het niet-zuivere honorarium geldt voor de kost van de medische en medisch-technische diensten en de rest of de ligdagprijs de kostprijs dekt van het verpleegkundig en medisch optreden?

De Voorzitter. — Gelieve te besluiten, mijnheer Arts.

De heer Arts. — Ja, mijnheer de Voorzitter. Dit dual financieringsmechanisme is er oorzaak van dat de betalingswijze verschilt naargelang de categorie waartoe een verpleegkundige behoort. Het is ook de oorzaak van vele conflicten tussen geneesheren, beheerders en verpleegkundigen, conflicten die dan op lokaal niveau worden uitgevochten. Voor de 350 ziekenhuizen die we rijk zijn, moet naar een evenwichtige vergoeding worden gezocht.

De wet op de verpleegkunde die twaalf jaar oud is, moet uitvoeringsbepalingen krijgen.

En dan is er nog een laatste vraag die ook door de interpellant werd gesteld: waar gaan wij morgen verpleegkundigen vinden?

Sommige scholen voor verpleegkundigen nemen zich voor te sluiten. Het aantal leerlingen vermindert. Behalve in Limburg is er een groot tekort aan verpleegkundigen.

De heer Seeuws. — Dat komt omdat men in de vorige jaren zei dat er te veel waren.

De heer Arts. — Inderdaad, maar ik vraag me af of men het probleem onderkent. Een ziekenhuis in Brussel was in het verleden verplicht migranten als verpleegkundigen in dienst te nemen.

De heer Pataer. — Dat is toch niet erg.

De heer Arts. — Ik vind dat niet erg, maar ik weet niet of onze bevolking dat wel accepteert.

De heer Seeuws. — Men spreekt er zelfs van een beroep te doen op pastoors.

M. le Président. — La parole est à M. Busquin, ministre.

M. Busquin, ministre des Affaires sociales. — Monsieur le Président, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de l'honorable membre que le gouvernement, conscient de l'acuité du problème relatif aux rémunérations et aux conditions de travail du personnel hospitalier, a proposé un cadre budgétaire permettant de rencontrer les problèmes liés à l'inconfort et au stress de la profession.

Pour le secteur privé, il est prévu d'augmenter les salaires de 2 p.c. à partir du 1er septembre 1989, de revoir l'indemnisation des prestations irrégulières en mettant l'accent dans un premier temps sur les prestations de nuit et, ensuite, sur le travail des dimanches et jours fériés et le service interrompu, d'octroyer une prime de 6 000 francs et d'augmenter de manière quantitative le secteur en permettant le recrutement de manière définitive de 900 personnes; 500 emplois supplémentaires seront également proposés par mon collègue, M. Van den Brande, dans le cadre des mesures d'emploi.

En outre, je me suis engagé à respecter l'égalité entre les secteurs privé et public. Pour le secteur public, les mesures proposées ont fait l'objet d'un accord au sein du Comité C et sont d'application depuis le 1er février. En ce qui concerne le secteur privé, les propositions du conciliateur social sont en voie de ratification par les organisations patronales et syndicales.

Les moyens financiers nécessaires seront mis en temps opportun à la disposition des hôpitaux pour ce qui concerne le personnel à charge du prix de la journée d'hospitalisation. Il sera exigé à ce propos un accord du conseil d'entreprise ou de l'organe représentatif du personnel quant à l'utilisation des fonds ainsi octroyés.

Quant au personnel travaillant dans les services financés par les honoraires médicaux, l'incidence découlant des mesures précitées devra être couverte par ces honoraires.

La répartition des honoraires dans les hôpitaux sera influencée par les avantages obtenus par les infirmières. En effet, dans les services techniques et de consultation, le personnel infirmier est rémunéré par les honoraires médicaux. Donc, si la masse salariale augmente, la part réservée aux médecins diminue, à masse d'honoraires constante.

A ce jour, on peut estimer que la masse annuelle des traitements payés au personnel infirmier et soignant travaillant dans les hôpitaux est approximativement de l'ordre de 55 milliards, alors que le volume des honoraires facturés et à payer par l'INAMI pour les patients hospitalisés est d'environ 42 milliards. Pour les patients ambulants fréquentant les hôpitaux, le chiffre n'est pas connu étant donné que les statistiques en la matière ne font pas la distinction entre hôpital et cabinet privé.

Il n'est pas possible d'établir une comparaison entre la rémunération des infirmières-chef ou A1 avec celle du médecin spécialiste occupé dans un hôpital. En effet, les rétributions de ces

médecins dans les institutions hospitalières varient considérablement d'un hôpital à l'autre. Certains médecins sont salariés, d'autres indépendants, d'autres encore fonctionnent sur un pool général d'honoraires ou sur un pool par service.

Enfin, je puis confirmer à l'honorable membre qu'il entre dans mes intentions ainsi que dans celles du gouvernement tout entier, de mettre tout en œuvre pour privilégier de manière significative les actes humains et intellectuels par rapport aux actes techniques de manière à revaloriser les fonctions hospitalières et tout particulièrement celles d'infirmiers ou d'infirmières tant par une campagne visant à la promotion de cette profession que via des négociations avec les organes représentatifs de ce secteur. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil reageren op twee punten.

De minister zegde dat de collectieve arbeidsovereenkomst *en voie de ratification* is, hoewel hij nochtans zeer goed weet dat er ter zake zeer grote problemen rijzen.

Mijnheer de minister, ik heb u heel precieze vragen gesteld over de huidige situatie en uw reactie hierop. U hebt echter gekozen voor een lapidaire commentaar zonder dieper op de problemen in te gaan. Ik neem daar nota van, maar uit uw antwoord blijkt zeer weinig respect voor de besproken problematiek.

U hebt toegezegd om in de toekomst bij de programmering allereerst aandacht te besteden aan het inzetten van nieuwe mensen. In zijn algemeenheid is dat natuurlijk geen slechte uitspraak. Deze toezegging zal echter zeer concreet moeten worden ingevuld. Op dat ogenblik zal men worden geconfronteerd met de botsende belangen van de verschillende groepen, die allen beslag willen leggen op dezelfde pot met beperkte middelen.

Ik wil in dat verband ook kort reageren op de opmerking van collega Arts. De cijfers die ik aanhaalde over de evolutie van de inkomsten van de medici, paramedici, enzovoorts gedurende de drie voorbije jaren, zijn geen syndicale cijfers, maar komen uit de statistieken van het RIZIV.

Mijnheer Arts, als u zulke cijfers terugbrengt tot syndicale literatuur, dan laat ik dat voor uw rekening. Ik begrijp wel dat het voor u niet aangenaam is dergelijke dingen te horen, want zij betwisten het consensusmodel.

Uitgerekend nu is dokter Wynen bereid meer toegevingen te doen aan de hoofdverpleegkundigen en de verpleegkundigen, om aldus hun belangen te associëren met de belangen van de artsen. Hij wil de belangen van de verpleegkundigen losmaken van die van de rest van het ziekenhuispersoneel. Er is op het ogenblik dus wel degelijk een sociaal conflict aan de gang. (*Applaus.*)

De heer Arts. — Het verhogen van de percentages voor bepaalde groepen van medici of klinisch biologen wil niet zeggen dat automatisch het inkomen van alle betrokken personen met die percentages verhoogt, mevrouw Aelvoet.

M. Busquin, ministre des Affaires sociales. — Monsieur le Président, toute déclaration complémentaire risquerait de retarder la ratification.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

INTERPELLATION DE M. BAYENET AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES SUR «LA SITUATION EN COLOMBIE»

INTERPELLATIE VAN DE HEER BAYENET TOT DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN OVER «DE TOESTAND IN COLOMBIA»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Bayenet au ministre des Relations extérieures sur «la situation en Colombie».

La parole est à l'interpellateur.

M. Bayenet. — Monsieur le Président, je commencerai par remercier M. le ministre de sa présence car je n'ignore pas qu'il doit prononcer un discours à 20 heures 30.

Nous savons qu'il existe des guerres oubliées. Parfois, un aspect particulièrement horrible ou spectaculaire retient l'intérêt des médias, puis un autre conflit détourne cette attention et tout retombe dans l'oubli. D'ailleurs, l'opinion publique ne s'accoutume-t-elle pas aux hécatombes pour autant qu'elles aient lieu dans des régions lointaines!

Je tiens à dénoncer ici les événements qui se déroulent en Colombie d'une manière quasi ininterrompue depuis 1948. Une situation insupportable, pudiquement caractérisée par le terme générique « violences », a déjà fait, selon nos informations, des centaines de milliers de victimes au cours des dernières décennies. Et il est particulièrement révoltant de constater que tout est perpétré derrière une façade démocratique. Le régime en Colombie est, en effet, présidentiel et parlementaire, mais on a constaté une abstention de 70 p.c. des électeurs aux dernières législatives, soit par résignation, soit sous l'empire de la terreur.

Dans la réalité, ce sont les éléments réactionnaires de l'un ou de l'autre des partis existants qui détiennent le pouvoir, avec l'aide de certains représentants de l'armée, dont on dit qu'ils sont liés au milieu des producteurs de cocaïne. La presse rapporte qu'ils disposent de véritables bandes de tueurs qui assassinent impunément et écrasent impitoyablement tout mouvement qui voudrait promouvoir des réformes et instaurer plus de justice et de démocratie dans ce pays où l'on compte près de 22 p.c. d'analphabètes et où le quart de la population souffre de malnutrition.

On se souviendra aussi que le pape Jean-Paul II avait vivement critiqué, lors de son voyage en Colombie, l'absence d'une véritable réforme agraire dans ce pays où 8 p.c. de la population possèdent 72 p.c. des meilleures terres.

Est-il surprenant, dès lors, que la Colombie ne compte pas moins de cinq mouvements de résistance qui n'ont guère d'autre alternative que de s'exprimer par la guérilla?

Cependant, ces mouvements de résistance tentent périodiquement de jouer le jeu démocratique en s'érigeant en parti politique.

Ce fut le cas avec le mouvement FARC, d'inspiration marxiste. La FARC avait mis bas les armes en échange d'une trêve et d'une amnistie et avait fondé le parti de l'Union patriotique.

Les milieux réactionnaires et l'armée n'ont jamais accepté cet état de choses. En l'espace de quelques années, plus de mille dirigeants du nouveau parti furent assassinés, y compris son président, Pablo Leal, sans que les tueurs aient jamais fait l'objet de poursuites judiciaires.

Voici quelques semaines, nous avons appris qu'un autre mouvement, le M.19, tente à son tour l'ouverture de la légalité démocratique et espère prendre part aux élections de 1990.

Les Colombiens sont cependant très sceptiques. Ils se souviennent que ce même mouvement M.19 avait, en 1985, occupé le palais de justice pour dénoncer les abus du régime. L'armée avait réagi par un massacre collectif.

Le président de la Cour suprême, onze magistrats, cinquante-trois civils et trente-cinq guérilleros y perdirent la vie. L'officier commandant l'opération fut nommé, en 1986, ministre de la Défense.

La conséquence de cette situation est que, de plus en plus, l'intelligentsia et la bourgeoisie éclairée émigrent sous d'autres cieux. Les marchands de stupéfiants rachètent ouvertement leurs biens et leurs entreprises. Plus d'un million d'hectares ont été rachetés par les narco-trafiquants.

On assiste donc véritablement au scandale de la prise du pouvoir, dans ce pays, par la mafia de la cocaïne, principal fournisseur sur le marché de la drogue aux Etats-Unis. Ceux qui ne peuvent émigrer, dont notamment les paysans, constituent le gibier favori des escadrons de la mort et autres tueurs. L'aviation militaire bombarde également les zones dites rouges. C'est l'éternel alibi du péril marxiste.

Tout ceci m'a été confirmé par des témoins dignes de foi et la presse internationale vient encore de relater la découverte de charniers humains à Miro Linda et à Ibague.

On le constate, le problème essentiel de la Colombie est la faiblesse et le peu de crédibilité du pouvoir civil qui soit tolère, soit subit cet état de choses.

Par ailleurs, je tiens à rappeler également la manifestation qui s'est déroulée il y a quinze jours, au sein du cabinet du ministre des Relations extérieures, à propos de l'assassinat du prêtre belge Daniel Gillard.

N'est-il pas dérisoire et ironiquement macabre de constater que la Colombie fait partie du groupe dit de Contadora qui, on le sait, est chargé de promouvoir un état de paix en Amérique centrale?

L'opinion internationale ne réagit pourtant guère aux condamnations répétées du Bureau international du travail et des organismes de défense des droits de l'homme, dont *Amnesty International* qui, jusqu'ici, clament dans le désert de l'indifférence.

Comme l'a écrit dernièrement un journaliste colombien, son malheureux pays est devenu une véritable bombe à retardement, en Amérique latine, sans que cela semble émouvoir personne. Les nombreuses richesses naturelles, pétrole, charbon, mines d'or, devraient pourtant assurer à la population un niveau de vie enviable. On en est loin!

Est-on ohnubilé malgré tout par le fait que ce pays est doté d'une économie relativement en meilleur état que celle de ses voisins, en oubliant que seuls quelques privilégiés en bénéficient? La Colombie a connu, en effet, une croissance enviable de 5,1 p.c., en 1988. En revanche, les dépenses militaires absorbent 27 p.c. du budget. L'augmentation de ces dépenses a été de 89 p.c. en 1988.

Je voudrais m'adresser, en l'occurrence, à notre ministre des Affaires étrangères.

Ses services et notre représentation diplomatique peuvent-ils corroborer mes informations?

Fournissons-nous une quelconque assistance technique à la Colombie ou lui vendons-nous des armes?

Un pays comme la Belgique dispose-t-il de moyens et, dans l'affirmative, monsieur le ministre des Relations extérieures, estime-t-il que l'on peut entreprendre quelque chose pour que cesse ce véritable assassinat de la démocratie en Colombie? Peut-on espérer qu'une protestation soit prononcée et entendue dans le cadre des éventuels dialogues entre la Communauté européenne et le groupe Contadora, ou encore dans les enceintes des Nations Unies? (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Tindemans, ministre.

M. Tindemans, ministre des Relations extérieures. — Monsieur le Président, en réponse à l'interpellation de l'honorable membre, je ne puis malheureusement que corroborer les informations dont il a fait état.

La violence en Colombie relève d'un phénomène très ancien puisqu'en 1957, les deux partis traditionnels de ce pays, les libéraux et les conservateurs, ont conclu un pacte de « Front national » en vue d'alterner au pouvoir pour les seize années à venir et ce, pour réduire la tension politique.

Pour éclairer davantage le débat, je me permets de faire appel au rapport qui a été établi à la suite de la visite, en Colombie, du 27 février au 5 mars 1988, de la mission d'observation des droits de l'homme, sous l'égide de la Fondation Danielle Mitterrand.

Ladite mission a été présidée par M. Perez Esquivel, prix Nobel de la Paix. Ce qu'il faut relever en premier lieu, dans l'optique de ce rapport, c'est l'inefficacité quasi totale du système judiciaire, le rôle ambigu de l'armée, tiraillée entre un respect purement formel de la démocratie et l'idéologie de la « sécurité nationale », qui sert parfois de prétexte pour se livrer à une action répressive totalement arbitraire.

Les éléments les plus significatifs de ce rapport ont incité la mission précitée à considérer que si la Colombie jouit, sur le plan institutionnel et formel, du système démocratique, celui-ci souffre d'imperfections telles que, s'accroissant avec le temps, elles ont conduit le pays en question à un état de quasi-guerre civile que le gouvernement n'est pas en mesure de pallier.

Une évolution de plus en plus inquiétante a été constatée dans la nature des crimes perpétrés : dépassant l'attentat personnel, on assiste de plus en plus fréquemment à des massacres de subversifs ou supposés tels, de syndicalistes ou supposés tels.

La vie colombienne s'inscrit dans le cadre d'une lutte sans merci entre ce qu'il faut bien considérer comme une extrême droite et une extrême gauche. Alors que cette dernière est facilement identifiable à la guérilla, le cas de l'extrême droite est plus complexe. Les militants de cette dernière sont connus sous le terme générique de « groupes paramilitaires ». Selon le ministère colombien de l'Intérieur, il en existerait cent quarante-quatre.

Sous prétexte de lutter contre la « subversion », ils visent notamment à entraver l'application de la réforme agraire. Leur action relève de la « répression sélective » visant principalement les membres de la guérilla ou leur sympathisants.

Il convient de souligner le fait que le gouvernement et l'institution militaire désapprouvent officiellement les délits commis par les groupes paramilitaires. En pratique, les auteurs des crimes restent le plus souvent inconnus. Cela est dû, dans une large mesure, aux lacunes du système judiciaire qui permet une impunité très grande. La désorganisation et le manque de moyens de la justice, de même que sa faiblesse, qui est due aussi à la terreur — 500 juges ont été assassinés depuis 1980 — ont, en effet, pour conséquence que beaucoup d'affaires sont classées sans suite, ce qui permet aux inculpés de bénéficier, le plus souvent, de la prescription.

L'impunité vaut également pour les autres formes de violence qui sévissent en Colombie et ajoutent encore à la confusion qui y règne, violence due aux trafiquants de drogue complices, à certains moments, de la guérilla, et violence d'une délinquance commune.

Depuis 1969, les forces armées ont la faculté de créer elles-mêmes des « groupes d'autodéfense » dans le cadre de la lutte contre la guérilla.

Le rapport de la commission présidée par M. Perez Esquivel — que je viens de citer — indique qu'« une des questions les plus délicates, à laquelle la commission est confrontée, réside dans le fait de savoir si les forces armées peuvent être accusées de mener une guerre clandestine contre toute personne soupçonnée de complicité ou de sympathie à l'égard de la guérilla. C'est ce qu'un nombre croissant de Colombiens et d'observateurs étrangers prétendent sur la base de faits constatés. La commission ne peut pas émettre d'avis définitif, mais signale que la responsabilité du commandement militaire existe dans ce qu'elle appelle une campagne clandestine d'éradication et ce, de manière au moins passive ou même probablement active, selon certains des membres de la commission ».

Tout ce qui précède ne signifie pas que le gouvernement colombien n'ait pas tenté d'établir un dialogue avec la guérilla en vue de mettre un terme à la violence politique.

Des efforts furent entrepris à la suite de l'enlèvement, le 29 mai 1988, par le M.19, du leader conservateur et ex-candidat présidentiel, Alvaro Gomez Hurtado. Les contacts qui furent pris à Cuba, puis à Panama, avec les représentants de ce mouvement permirent d'aboutir à un accord. Celui-ci stipulait qu'en échange de la libération d'Alvaro Gomez se tiendrait, à Bogota, le 29 juillet 1988, un « Sommet de réconciliation nationale » réunissant les principaux mouvements politiques et secteurs économiques du pays.

Les résultats de ce sommet, tout en étant décevants, débouchèrent sur une perspective de nouvelles rencontres. Le gouvernement proposa alors, le 1er septembre 1988, un « plan de paix » devant permettre la réintégration à la vie civile de la guérilla.

Dans l'état actuel du problème de l'ordre public et du trafic de drogue en Colombie, je me dois de préciser que très récemment,

l'administration a entrepris une action de destruction de plantations de stupéfiants, de laboratoires de drogue, d'entrepôts et de pistes d'atterrissage clandestins. Cette action paraît prendre de l'ampleur, même si le problème des droits de l'homme, en Colombie, demeure ouvert.

Le conseiller du président pour les droits de l'homme, M. Alvaro Mejia, s'efforce par tous les moyens de faire comprendre à son pays que la Colombie ne peut acquérir de crédibilité dans la lutte pour les droits de l'homme aussi longtemps que les groupes paramilitaires n'auront pas été démantelés.

Dans cette optique, il importe de préciser que trois « centres de formation » pour l'entraînement de tueurs à gage ont été récemment découverts. Dans le cadre de cette action, 19 groupes paramilitaires ont été démantelés et le président de la république, M. Barco, a annoncé, le 20 avril, qu'un plan d'action spécial serait lancé dans le cadre des pouvoirs que la Constitution lui accorde, en vertu de l'état de siège.

Je me suis livré à une synthèse aussi objective et, je l'espère, aussi claire que possible des informations dont je dispose.

Cela implique à l'évidence que je ne me fais aucune illusion sur la situation qui règne en Colombie, en matière des droits de l'homme.

Quant à l'assistance technique que la Belgique fournit à la Colombie, elle passe essentiellement par les mains des organisations non gouvernementales dont les activités se déploient dans les milieux les plus défavorisés.

Plus que de l'assassinat de la démocratie en Colombie, c'est de l'assassinat collectif du peuple qu'il faut parler. Dans l'optique de cette tragédie, la Belgique ne néglige aucun moyen de concertation avec les autres États membres de la Communauté économique européenne, au sein de la coopération politique.

Je saisis chaque occasion, lors de diverses réunions, pour mobiliser les consciences et encourager tous ceux qui pourraient avoir une influence sur la politique du gouvernement et du président colombiens.

Voici une semaine encore, la situation de la Colombie fut évoquée à Grenade où les douze ministres des Affaires étrangères rencontraient les huit pays de l'Amérique latine qui constituent le groupe dit « Rio ».

En ce qui concerne les ventes d'armes, je ne préside plus, depuis un certain temps déjà, le comité ministériel qui doit statuer sur les licences d'exportation. Je puis toutefois vous promettre que je saisisrai du problème mon collègue et ami, Robert Urbain, l'actuel président de ce comité, afin de voir ce que la Belgique peut faire en la matière. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Bayenet.

M. Bayenet. — Je vous remercie, monsieur le ministre, pour votre information qui d'ailleurs vient compléter la mienne et constate avec plaisir que nous nous rejoignons sur de nombreux points.

Pourrais-je toutefois vous demander de me tenir au courant de l'évolution de la situation et de la suite des démarches que vous comptez entreprendre ?

Vous parliez du Conseil des ministres de la Communauté. Ne pourrait-on espérer que soit le Parlement européen, soit le Conseil des ministres, adopte une position qui permette, par une pression politique internationale, de faire avancer les choses ? Le problème est grave, les informations le confirmaient encore récemment : tous les jours, on assassine le peuple colombien !

M. Tindemans, ministre des Relations extérieures. — Je vous promets de vous tenir au courant, monsieur Bayenet.

M. Bayenet. — Je vous remercie, monsieur le ministre.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

M. le Président. — Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions de loi dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes ?

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen van wet waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau. (*Instemming.*)

Ces propositions de loi sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

Dan zijn de voorstellen van wet in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

La liste de ces propositions de loi, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

De lijst van die voorstellen van wet, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, zal als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van heden verschijnen.

ONTWERP VAN WET — PROJET DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1989.

Le gouvernement a déposé un projet de loi contenant le budget du ministère de la Justice pour l'année budgétaire 1989.

Dit ontwerp van wet wordt verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Ce projet de loi est renvoyé à la commission de la Justice.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

1° Door de heren Flagothier en Cardoen, tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par MM. Flagothier et Cardoen, modifiant les lois coordonnées sur le Conseil d'Etat;

2° Door de heren Blanpain en Peeters, betreffende de sociale zekerheid van grensarbeiders;

2° Par MM. Blanpain et Peeters, relative à la sécurité sociale des travailleurs frontaliers;

3° Door de heer Van Eetvelt, strekkende tot het ontkoppelen van enige arbeidsrechtelijke relatie voor de sportbeoefenaars met een bescheiden vergoeding;

3° Par M. Van Eetvelt tendant à n'établir aucune relation avec le droit du travail pour les sportifs à la rémunération modique;

4° Door de heer Laverge, houdende afschaffing van de forfaitaire aftrek voor bedrijfslasten op het vlak van de baten behaald uit hoofde of ter gelegenheid van het uitoefenen van een parlementair mandaat;

4° Par M. Laverge portant suppression de l'abattement forfaitaire pour charges professionnelles en ce qui concerne les profits provenant de l'exercice d'un mandat parlementaire;

5° Door de heer Pataer, tot wijziging van artikel 78 van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987.

5° Par M. Pataer, modifiant l'article 78 de la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Indiening

PROPOSITION DE RESOLUTION

Dépôt

De Voorzitter. — De heer Janzegers heeft ingediend een voorstel van resolutie tot regeling van het verlof voor jeugdleiders-dienstplichtigen.

M. Janzegers a déposé une proposition de résolution tendant à réglementer les congés des animateurs de jeunesse-miliciens.

Dit voorstel van resolutie zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de résolution sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

INTERPELLATIE — INTERPELLATION

Verzoek — Demande

De Voorzitter. — De heer Pataer wenst de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie te interpellieren over « de toepassing van de zogenoemde Sevesowet van 21 januari 1987 ».

M. Pataer désire interpellier le secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « l'application de la loi dite « de Seveso » du 21 janvier 1987 ».

De datum van deze interpellatie zal later worden bepaald.

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

Notre ordre du jour est épuisé.

Onze agenda is afgewerkt.

Le Sénat se réunira le jeudi 11 mai 1989, à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw donderdag, 11 mei 1989, te 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 20 h 20 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 20 h 20 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen van wet:

Liste des propositions de loi prises en considération:

Van bijzondere wet tot regeling van de internationale samenwerking met inbegrip van het sluiten van verdragen door de Gemeenschappen en de Gewesten (van de heren De Belder en Blanpain);

De loi spéciale réglant la coopération internationale, en ce compris la conclusion de traités par les Communautés et les Régions (de MM. De Belder et Blanpain);

— Verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

Renvoi à la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

Houdende regeling van het particuliere geldtransport (van de heren Delloy en Collignon);

Tendant à réglementer les activités privées de transport de fonds (de MM. Delloy et Collignon);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Houdende instelling van een gemengde parlementaire commissie voor de veiligheid van de burgers (van de heer Moureaux c.s.);

Portant création d'une commission parlementaire mixte pour la sécurité des citoyens (de M. Moureaux et consorts);

— Verwezen naar de verenigde commissies voor de Justitie en voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi aux commissions réunies de la Justice et de l'Intérieur.

Van gewone wet tot wijziging van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966 (van de heren De Beul en Blanpain);

De loi ordinaire modifiant les lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966 (de MM. De Beul et Blanpain);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Van bijzondere wet tot wijziging van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966 (van de heren De Beul en Blanpain);

De loi spéciale modifiant les lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966 (de MM. De Beul et Blanpain);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Betreffende het grondwaterbeheer in het Brussels Gewest (van de heer Garcia c.s.);

Relative à la gestion des eaux souterraines dans la Région bruxelloise (de M. Garcia et consort.);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Betreffende de hinderlijke inrichtingen in het Brussels Gewest (van de heer Garcia c.s.);

Relative aux établissements incommodes dans la Région bruxelloise (de M. Garcia et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Betreffende het beheer van afvalstoffen in het Brussels Gewest (van de heer Garcia c.s.);

Relative à la gestion des déchets dans la Région bruxelloise (de M. Garcia et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Betreffende de milieueffectrapportering (m.e.r.) in het Brussels Gewest (van de heer Garcia c.s.);

Relative aux études d'incidences sur l'environnement (e.i.e.) dans la Région bruxelloise (de M. Garcia et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Tot instelling van een gemengde parlementaire commissie belast met het onderzoek van de ethische vraagstukken die ontstaan zijn uit de ontwikkeling van wetenschap en techniek op het stuk van leven en gezondheid (van de heer Lenfant);

Instituant une commission parlementaire mixte chargée d'examiner les questions éthiques nées du développement des techniques et des sciences de la vie et de la santé (de M. Lenfant);

— Verwezen naar de verenigde commissies voor de Justitie en voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi aux commissions réunies de la Justice et de la Santé publique et de l'Environnement.